

Asukoht (L-Est'97) X 6489881
Y 585667

**PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU
JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE
HINDAMISE
MENETLUSDOKUMENDID**

Objekti aadress: *VILJANDIMAA, PÕHJA-SAKALA VALD*

Tellija: *PÕHJA-SAKALA VALLAVALITSUS*

Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja:

URMAS URI

Projektijuht/planeerija:

TEELE NIGOLA

Kartograaf, planeerija:

PIIA KIRSIMÄE

Kontrollis:

REET LEHTLA

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Põhja-Sakala valla üldplaneering
OBJEKTI ASUKOHT:	Viljandimaa, Põhja-Sakala vald
TÖÖ EESMÄRK:	Üldplaneeringu koostamine Viljandimaa Põhja-Sakala vallale
TÖÖ LIIK:	Üldplaneering
TÖÖ TELLIJ:	Põhja-Sakala Vallavalitsus Lembitu pst 42, Suure-Jaani 71502 Põhja-Sakala vald Viljandi maakond
Kontaktisik:	Kaja Notta Planeeringuspetsialist Tel 435 5431 kaja.notta@pohja-sakala.ee
TÖÖ TÄITJA:	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
Projektijuht:	Teele Nigola - maastikuarhitekt-planeerija Tel 730 0310, 518 7602 teele@kobras.ee
Töö koostajad:	Piia Kirsimäe - kartograaf-geoinformaatik, planeerija Priit Paalo - planeerija Silvia Türkson - planeerija assistent
Konsultandid:	Urmas Uri - geoloog, keskkonnaekspert (KMH0046) Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija Noela Kulm - keskkonnaekspert Erki Kõnd - projektijuht, projekteerija
Kontrollijad:	Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija Ene Kõnd - tehniline kontrollija

SISUKORD

- 1. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMINE**
- 2. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMISE TEADE AMETLIKUS VÄLJAANDES AMETLIKUD TEADAANDED JA AJALEHES LEOLE NING SAKALA**
- 3. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU LÄHTESEISUKOHAD**
- 4. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS**
- 5. ÜLDPLANEERINGU LÄHTEÜLESANDE JA KSH VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSE KOHTA ETTEPANEKUTE JA ARVAMUSTE KÜSIMISE, KIRJALIKE ETTEPANEKUTE JA ARVAMUSTE KIRJADE KOOPIAD NING PÕHJENDUSED ETTEPANEKUTEGA ARVESTAMISE/MITTEARVESTAMISE KOHTA**
- 6. ÜLDPLANEERINGU JA KSH KOOSTAMISE KÄIGUS SAABUNUD ETTEPANEKUD**

PÕHJA-SAKALA VALLAVOLIKOGU

O T S U S

Suure-Jaani

27. september 2018 nr 74

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

Võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõiget 1, § 22 lõike 1 punkti 31, Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 14¹ lõiget 11, planeerimisseaduse § 77 lõikeid 1 ja 4 ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 2,

1. Algatada Põhja-Sakala valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemiseks ja arenguga kaasneda võivate mõjude hindamiseks üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamine.
2. Kinnitada üldplaneeringu esialgsed lähteseisukohad vastavalt otsuse lisale. Esialgseid lähteseisukohti täpsustatakse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus koostatakse pärast vallavalitsuse poolt korraldatava hanke „Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine“ läbiviimist. Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostajaks on eelnimetatud hankes edukaks tunnistatud pakkuja.
3. Vallavalitsusel korraldada planeeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise teate avaldamine 14 päeva jooksul algatamisest arvates Ametlikes Teadaannetes ja valla veebilehel ning 30 päeva jooksul algatamisest arvates ajalehtedes Leole ja Sakala.
4. Vallavalitsusel teavitada üldplaneeringu algatamisest planeerimisseaduse § 76 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi.
5. Otsusega saab tutvuda vallakantseleis tööpäeviti ja valla veebilehel <http://www.pohja-sakala.ee/> alates 11.10.2018.
6. Otsus jõustub teatavakstegemisest.
7. Otsusega mittenõustumisel võib esitada vaide Põhja-Sakala Vallavolikogule aadressil pohja-sakala@pohja-sakala.ee või Lembitu pst 42, 71502 Suure-Jaani linn, Viljandimaa või kaebuse Tartu Halduskohtule aadressil trthktartu.menetlus@kohus.ee või Kalevi 1, 51010 Tartu linn 30 päeva jooksul otsusest teadasaamisest arvates.

allkirjastatud digitaalselt

Arnold Pastak

Vallavolikogu esimees

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu esialgsed lähteseisukohad

1. Üldist

Kõo vald, Kõpu vald, Suure-Jaani vald ja Võhma linn ühinesid 21.10.2017 üheks omavalitsuseks - Põhja-Sakala vallaks. Põhja-Sakala valla pindala on 1153 km², elanike arv on ligikaudu 8200. Valla territooriumil asub 2 linna (Suure-Jaani ja Võhma), 2 alevikku (Kõpu ja Olustvere) ja 70 küla.

2. Planeeringu koostamise vajadus

Praegu kehtivates ühinenud omavalitsuste (Kõo, Kõpu, Suure-Jaani vald ja Võhma linn) üldplaneeringutes on toodud arengu perspektiivid orienteeruvalt aastani 2015 ning üldplaneeringud on sisult ja vormilt aegunud. Planeeringutes sätestatud reegleid on vaja ühtlustada, täpsustada ning ajakohastada lähtuvalt uue moodustunud valla arenguvajadustest, senisest praktikast ning kehtivatest õigusaktidest.

Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 14¹ lõikele 11 algatab haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse üldplaneeringu ühe aasta jooksul kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast arvates ning kehtestab üldplaneeringu kolme aasta jooksul selle algatamisest arvates.

3. Planeeringu koostamise eesmärk

Üldplaneeringu koostamise eesmärk on lähtudes erinevate ühiskonnagruppide huvidest kogu valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ning maa- ja veealadele kasutus- ja ehitustingimuste määramine luues eeldused piirkonna jätkusuutlikuks arenguks.

Koostatav üldplaneering peab lähtuma valla eripärast ja kohalikest väärtustest (looduslikud, kultuurilised, majanduslikud, sotsiaalsed), väljendama omavalitsuse ruumilise arengu vajadusi, hindama ruumilise arenguga kaasnevaid mõjusid ning vastama planeerimisseaduses üldplaneeringule kehtestatud nõuetele.

4. Planeeringu lähtematerjal

Olulisemad dokumendid, millest lähtutakse üldplaneeringu koostamisel:

kehtivad asjakohased õigusaktid;

Viljandimaa maakonnaplaneering 2030+;

koostatav Soomaa piirkonna teemaplaneering;

Põhja-Sakala vallas kehtivad üldplaneeringud (Kõo valla üldplaneering, Kõpu valla üldplaneering, Suure-Jaani valla üldplaneering, Võhma linna üldplaneering);

Põhja-Sakala valla arengukava 2019-2025;

Põhja-Sakala vallas kehtivad valdkondlikud arengukavad;

naaberomavalitsuste üldplaneeringud.

5. Planeeringu ülesanded

Üldplaneeringuga lahendatakse need planeerimisseaduse §-is 75 toodud ülesanded, mis on olulised lähtudes Põhja-Sakala valla ruumilise arengu vajadustest.

Olulised teemad ja seisukohad, millised vajavad käsitlemist ning millest lähtuda üldplaneeringu koostamisel:

- Arvestada haldusreformi tulemusel tekkinud uue omavalitsusüksuse kui terviku ruumiliste eripärade ja vajadustega;

- Hinnata kehtivate üldplaneeringute maakasutus- ja ehitustingimuste ajakohasust, töötada välja tulenevalt erinevate piirkondade iseloomust arengut soodustavad tingimused maakasutuseks ja ehitamiseks;

- Käsitleda valda kahaneva asutusega piirkonnana ning leida võimalusi, kuidas üldplaneering

- toetaks elanikkonna kahanemise tingimustes piirkonna jätkusuutlikku arengut;
- Hinnata, kas lisaks planeerimiseaduses ettenähtud detailplaneeringu koostamise kohustusega aladele ja juhtudele on vaja üldplaneeringuga ette näha veel detailplaneeringu koostamise kohustusega alasid ja juhtusid, kuna omavalitusel on võimalik kaaluda detailplaneeringu koostamise kohustust ilma, et ala või juht oleks üldplaneeringuga määratud;
 - Asustuse suunamisel pöörata tähelepanu olemasoleva ehitatud keskkonna taaskasutusele võtmisele, tihendamisele või laiendamisele uute asustamata alade kasutuselevõtu asemel;
 - Tootmisalade planeerimisel eelistada paiknemist eemal elamualadest;
 - Määrata kaugküttepiirkonnad;
 - Arvestades põhiliste liikumissuundadega määrata kergliiklusteede asukohad ja väljaehitamise järjekord ning olemasoleva teedevõrgu parendamise prioriteedid;
 - Täpsustada kohalike teede ja erateede nimekiri ning erateede avalikuks kasutamiseks määramise põhimõtted;
 - Täpsustada maareformiseaduse ja looduskaitseaduse tähenduses tiheasustusalade piirid;
 - Täpsustada valla väärtuslike põllumajandusmaade, maastike, miljööväärtuslike alade, rohevõrgustike piirid ja kasutustingimused;
 - Arvestada Soomaa rahvusparki loodusturismi potentsiaaliga;
 - Määrata sotsiaalse ja vaba aja veetmise infrastruktuuri arendamiseks vajalikud alad;
 - Määrata aianduse maa (korterimajade piirkonnas aiasaaduste kasvatamise maa) asukohad;
 - Kehtivate detailplaneeringute analüüsi käigus selgitada välja nende kehtetuks tunnistamise vajadus, töötada välja kriteeriumid, millele tuginedes saab ellu viimata planeeringuid kehtetuks tunnistada;
 - Siduda valla üldplaneering naaberomavalitsuste ruumilise planeerimisega;
 - Käsitleda maakonnaplaneeringuga valla üldplaneeringule antud ülesandeid.

6. Üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju hindamise olulisemate etappide orienteeruv ajakava

Üldplaneeringu (ÜP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) koostamise etapp	Eeldatav aeg
Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine	september 2018
ÜP koostaja ja KSH aruande koostaja välja selgitamine, hange	oktoober - detsember 2018
ÜP lähteseisukohtade täpsustamine ja KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine	detsember 2018 – märts 2019
Seisukohtade küsimine ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta	märts 2019
Seisukohtade läbivaatamine ja ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse täpsustamine ning avalikustamine	aprill - juuni 2019
ÜP ja KSH aruande eelnõu koostamine	juuni - oktoober 2019
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalikustamine	november - detsember 2019
ÜP ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu, avalikustamise käigus esitatud ettepanekute läbivaatamine	jaanuar - märts 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu esitamine kooskõlastamiseks ja arvamuse andmiseks, kooskõlastuste tulemuste läbivaatamine	aprill - juuni 2020
ÜP ja KSH aruande esitamine volikogule vastuvõtmiseks, ÜP vastuvõtmine volikogu poolt	august - september 2020

ÜP avalik väljapanek ja avalik arutelu, avalikustamise käigus esitatud ettepanekute läbivaatamine	oktoober 2020 - jaanuar 2021
ÜP esitamine heakskiitmiseks riigihalduse ministrile	veebruar - märts 2021
ÜP kehtestamine volikogu poolt	hiljemalt september 2021

Ajakava võib muutuda planeeringu koostamise käigus.

7. Koostöö planeeringu koostamisel

Planeeringu koostamisel tehakse koostööd:

Riigihalduse ministriga, Keskkonnaametiga, Muinsuskaitseametiga, Terviseametiga, Maaametiga, Põllumajandusametiga, Päästeametiga, Politsei- ja Piirivalveametiga, Maanteeametiga, Tehnilise Järelevalve Ametiga, naaberomavalitsustega (Türi vald, Järva vald, Põltsamaa vald, Viljandi vald, Mulgi vald, Saarde vald, Pärnu linn, Tori vald, Põhja-Pärnumaa vald), tehnovõrkude omanike või valdajatega, teiste asjassepuutuvate ametkondade, ettevõtete ja organisatsioonidega ning puudutatud ja huvitatud isikutega.

Planeering kooskõlastatakse:

Keskkonnaametiga, Maanteeametiga, Muinsuskaitseametiga, Politsei- ja Piirivalveametiga, Põllumajandusametiga, Päästeametiga, Tehnilise Järelevalve Ametiga, Terviseametiga, naaberomavalitsustega ja teiste asjassepuutuvate valitsusasutustega.

Laiemat avalikkust (huvitatud isikud, planeeringuala elanikud, ettevõtjad ja maaomanikud) teavitatakse vastavalt planeerimisseadusele ajalehtedes Leole ja Sakala, Ametlikes Teadaannetes ja valla veebilehel.

allkirjastatud digitaalselt

Arnold Pastak

Vallavolikogu esimees

Saata: majandus- ja rahandusosakond, raamatukogud, teenuskeskused

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise teade

Avaldamise algus: 08.10.2018

Avaldamise lõpp: tähtajatu

Põhja-Sakala Vallavalitsus avaldab teadaande [planeerimisseaduse \(PlanS\) § 77 lõike 6](#) alusel.

Põhja-Sakala Vallavalitsus teatab et Põhja-Sakala Vallavolikogu 27.09.2018 otsusega nr 74 algatati Põhja-Sakala valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemiseks ja arenguga kaasneda võivate mõjude hindamiseks üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamine. Üldplaneeringu koostamise eesmärk on lähtudes erinevate ühiskonnagruppide huvidest kogu valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ning maa- ja veealadele kasutus- ja ehitustingimuste määramine luues eeldused piirkonna jätkusuutlikuks arenguks.

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) algatamise otsusega on võimalik tutvuda Põhja-Sakala valla kodulehel <http://www.pohja-sakala.ee/et/uldplaneering> ja Põhja-Sakala Vallavalitsuses (Lembitu pst 42, Suure-Jaani linn, Põhja-Sakala vald).

Põhja-Sakala Vallavalitsus
Lembitu pst 42, Suure-Jaani, Põhja-Sakala, Viljandimaa
Telefon: 4355444
E-post: pohja-sakala@pohja-sakala.ee

Teadaande avaldaja kontaktandmed:
planeeringuspetsialist Kaja Notta
Telefon: 4355431
E-post: kaja.notta@pohja-sakala.ee

Teadaande number 1359716

Põhja-Sakala Vallavolikogus

[27.09.2018...](#)
[Loe edasi ...](#)

Avaldatud : October 2018

Põhja-Sakala Vallavalitsuses

[04.09.2018](#)
[06.09.2018](#)
[14.09.2018](#)
[18.09.2018](#)
[27.09.2018...](#)
[Loe edasi ...](#)

Avaldatud : October 2018

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise teade

Põhja-Sakala Vallavalitsus teatab, et Põhja-Sakala Vallavolikogu algatas 27.09.2018 otsusega nr 74 Põhja-Sakala valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemiseks ja arenguga kaasneda võivate mõjude hindamiseks üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise. Otsusega on võimalik tutvuda valla veebilehel ja tööpäevadel vallavalitsuses (Lembitu pst 42, Suure-Jaani linn).

Avaldatud : October 2018

Teadaanne MTÜdele ja külade eestvedajatele

Põhja-Sakala Vallavalitsus ootab 1. novembriks Põhja-Sakala valla mittetulundusühingutelt, sihtasutustelt ning seltsingutelt tegevustoetuse ja ühekordse toetuse taotlusi....

[Loe edasi ...](#)

Avaldatud : October 2018

*Ja nüüd, kui oled manalamees,
elad ikka me südame sees,
elad kevadkaunis öös
ja kõrge! Linnutee vöös,
elad sügishommiku kastes
ning me lastes ja lastelastes.*

JAAN VENDLA

10. X 1948 – 11. VIII 2018

Mälestame 70. sünniaastapäeval.

Lesk, poeg ja tütreid peredega

Asukoht (L-Est'97) X 6489881
Y 585667

PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERING

LÄHTESEISUKOHAD

Objekti aadress: *VILJANDIMAA, PÕHJA-SAKALA VALD*

Tellija: *PÕHJA-SAKALA VALLAVALITSUS*

Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja: *URMAS URI*

Projektijuht/planeerija: *TEELE NIGOLA*

Planeerija: *PIIA KIRSIMÄE*

Kontrollis: *ENE KÕND*

Aprill 2019 TARTU

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Põhja-Sakala valla üldplaneering: lähteseisukohad
OBJEKTI ASUKOHT:	Viljandimaa, Põhja-Sakala vald
TÖÖ EESMÄRK:	Üldplaneeringu koostamine Viljandimaa Põhja-Sakala vallale
TÖÖ LIIK:	Üldplaneering
TÖÖ TELLIJ:	Põhja-Sakala Vallavalitsus Lembitu pst 42, Suure-Jaani 71502 Põhja-Sakala vald Viljandi maakond
Kontaktisik:	Kaja Notta Planeeringuspetsialist Tel 435 5431 kaja.notta@pohja-sakala.ee
TÖÖ TÄITJA:	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
Projekti juht:	Teele Nigola - maastikuarhitekt-planeerija Tel 730 0310, 518 7602 teele@kobras.ee
Töö koostaja:	Piia Kirsimäe - kartograaf, planeerija Silvia Türkson - planeerija assistent
Konsultandid:	Urmas Uri - geoloog, keskkonnaekspert (KMH0046) Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija Noela Kulm - keskkonnaekspert Erki Kõnd - projekti juht, projekteerija
Kontrollijad:	Reet Lehtla - maastikuarhitekt-planeerija Ene Kõnd - tehniline kontrollija

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert: Urmas Uri
3. Hüdrogeoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
Hüdrogeoloogilised uuringud.
Hüdrogeoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. MTR-i majandustegevusteed:
 - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojekti ekspertiis EK10171636-0002;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001.
6. Maaparanduslala Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
 - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
 - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektidel konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noela Kulm - Nr 1536/18, Tanel Mägi – Nr 1535/18.
9. Kutsetunnistused:
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 116662 – Tanel Mägi;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 131647 – Oleg Sosnovski;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 120446 – Martin Võru;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000481 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000482 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E004017 – Kert Kartau;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E004029 – Kert Kartau;
 - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 089284 – Teele Nigola;
 - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring;
 - Maakorraldaja, tase 6, kutsetunnistus nr 141508 – Ivo Maasik;
 - Markseider, tase 6, kutsetunnistus nr 135966 – Ivo Maasik.

SISUKORD

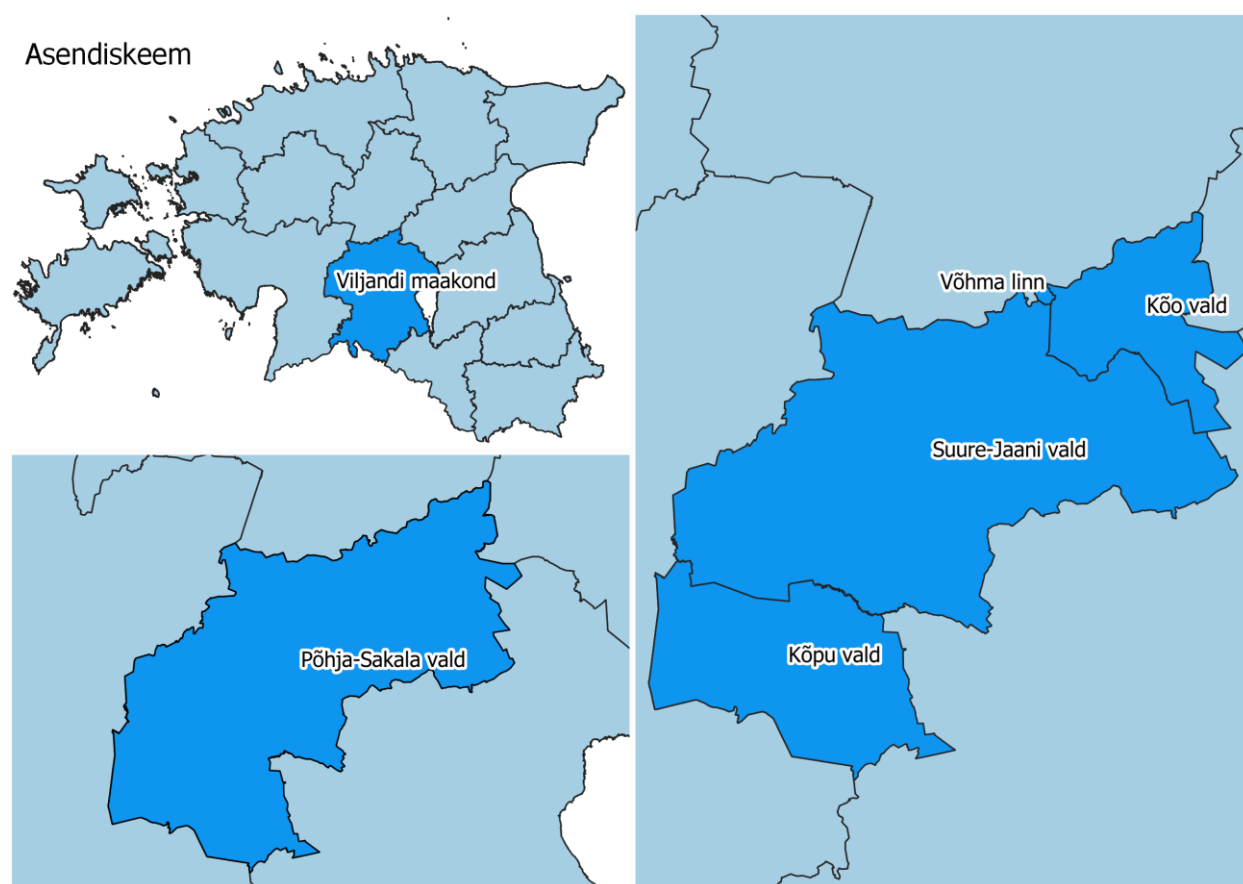
1. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE EESMÄRK JA LÄHTEMATERJALID	5
2. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU ÜLESANDED	6
3. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISEKS VAJALIKUD UURINGUD/ANALÜÜSID NING KOOSTATAVAD TEEMAJOONISED	14
4. KAASAMINE JA KOOSTÖÖ PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU JA KSH KOOSTAMISEL	14
5. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU JA KSH KOOSTAMISE AJAKAVA	16

1. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamise eesmärk ja lähtematerjalid

Põhja-Sakala Vallavolikogu algatas 27. september 2018 otsusega nr 74 Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on lähtudes erinevate ühiskonnagruppide huvidest kogu Põhja-Sakala territooriumil ruumilise arengu põhimõtete kujundamine ning maa- ja veealade kasutus- ja ehitustingimuste määramine luues eeldused piirkonna jätkusuutlikuks arenguks.

Üldplaneeringuga hõlmatav ala on kogu Põhja-Sakala valla territoorium (joonis 1).

Joonis 1. Põhja-Sakala valla territooriumi asukohaskeem (parempoolsel joonisel on tähistatud varasemate valdade piirid ja nimetused) (Allikas: Maa-amet).

Põhja-Sakala vald moodustati 26.01.2017 vastu võetud määrusega nr 27 Kõo valla, Kõpu valla, Suure-Jaani valla ja Võhma linna ühinemise teel. Hetkel kehtib Põhja-Sakala valla territooriumil neli üldplaneeringut:

- Võhma linna üldplaneering, kehtestatud Võhma Linnavolikogu 23.01.2001 määrusega nr 1;
- Kõpu valla üldplaneering, kehtestatud Kõpu Vallavolikogu 26.06.2006 määrusega nr 5;
- Kõo valla üldplaneering, kehtestatud Kõo Vallavolikogu 12.07.2007 otsus nr 79;
- Suure-Jaani valla üldplaneering, kehtestatud Suure-Jaani Vallavolikogu 27.11.2008 määrusega nr 136.

Viljandi maakonnaplaneering 2030+ kehtestati Riigihalduse ministri poolt 06.04.2018. Lisaks kehtestas riigihalduse minister 09.12.2018 Viljandi maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Soomaa piirkonna teemaplaneering“, mille eesmärk on mitmekülgse ja valikvõimalusi pakuva elukeskkonna kujundamine Soomaa piirkonnas. Põhja-Sakala valla arengukava ja valla profiil võeti vastu Põhja-Sakala Vallavolikogu poolt 15.10.2018. Üldplaneeringu koostamiseks on vallas moodustatud töörühm, kelle ülesandeks on üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostajatega läbi arutada olulised teemad. Töörühma ja planeeringu ning KSH koostajate esimene koosolek toimus 14.01.2019.

Üldplaneering koostatakse lähtudes asjakohastest õigusaktidest, planeeringutest, arengukavadest, kaitse-eeskirjadest jms dokumentidest, heast planeerimise tavast, asjaomaste asutuste ja isikute põhjendatud seisukohtadest. Üldplaneeringuga paralleelselt koostatakse KSH, mille tulemusi arvestatakse üldplaneeringu koostamisel.

2. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ülesanded

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamisel lahendatakse planeerimisseaduse § 75 lõikes 1 sätestatud ülesanded, mis on olulised valla ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärkidest lähtuvalt (PlanS § 75 lõige 2).

Üldised põhimõtted, millest lähtutakse üldplaneeringu koostamisel:

- arvestada haldusreformi tulemusel tekkinud uue omavalitsusüksuse kui terviku ruumiliste eripärade ja vajadustega;
- hinnata kehtivate üldplaneeringute maakasutus- ja ehitustingimuste ajakohasust, töötada välja tulenevalt erinevate piirkondade iseloomust arengut soodustavad tingimused maakasutuseks ja ehitamiseks;
- leida võimalusi, kuidas üldplaneering toetaks elanikkonna kahanemise tingimustes piirkonna jätkusuutlikku arengut;
- asustuse suunamisel pöörata tähelepanu olemasoleva ehitatud keskkonna taaskasutusele võtmisele, tihendamisele või laiendamisele uute asustamata alade kasutuselevõtu asemel;

- tootmisalade planeerimisel eelistada paiknemist eemal elamualadest ja laiendada olemasolevaid tootmispiirkondi;
- arvestades põhiliste liikumissuundadega määrata kergliiklusteede asukohad ja väljaehitamise järjekord ning olemasoleva teedevõrgu parendamise prioriteetid;
- arvestada Soomaa rahvusparki loodusturismi potentsiaaliga;
- siduda valla üldplaneering naaberomavalitsuste ruumilise planeerimisega ja Soomaa planeeringuga;
- käsitleda maakonnaplaneeringuga valla üldplaneeringule antud ülesandeid.

Teemad, mida käsitletakse üldplaneeringus

Üldplaneeringuga lahendatavate ülesannete loetelu ja käsitus lähtub käesolevas etapis teadaolevast informatsioonist. Väljatöötamise etapis võib ülesannete loetelu ja käsitus täpsustuda.

1. Põhja-Sakala valla transpordivõrgu ja muu infrastruktuuri analüüs ning nendest tekkivate kitsenduste määramine

Põhja-Sakala valda läbib põhimaantee nr 92 Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme ja kolm tugimaanteed Imavere-Viljandi-Karksi-Nuia (49), Mudiste-Suure-Jaani-Vändra (57) ja Põltsamaa-Võhma (38), mis on lisaks sõiduautodele kasutuses ka raskeveokite poolt. Maakonnaplaneeringus tehakse ettepanekud maanteetranspordi peatus- ja puhkekohtade rajamiseks Imavere-Viljandi-Karksi-Nuia maantee Võhma ristmikul ja Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme maanteel Kõpu alevikus. Puhkekohad oleks sobilikud nii raskeveokitele kui ka turistidele, omades parkimisvõimalust, tanklat, puhkevõimalust, toitlustust, maakonna ja valla infot.

Valda läbib Tallinn-Lelle-Viljandi raudtee ja valla territooriumile jäävad Võhma, Olustvere ja Sürgavere peatused. Maakonnaplaneeringus ei ole kavandatud raudteevõrgu muudatusi. Oluline on nii raudteejaamade kui ka bussijaamade sidumine kergliiklusteede võrgustikuga. Planeerida raudteejaamade taristu (parklad, jalgteed, jalgrattahoidlad).

Vallas puudub terviklik jalgratta- ja jalgteede võrgustik, mis võimaldaks ära kasutada Põhja-Sakala valla turismipotentsiaali. Maa-ameti andmetel on jalgratta- ja jalgteedest välja ehitatud ca 2 km Kõos, ca 3 km Olustveres, ca 5 km Suure-Jaanis ja ca 1 km Kõpus. Vajalik on jätkata tervikliku jalgratta- ja jalgteede võrgustiku väljaarendamist. Maakonnaplaneeringus on toodud perspektiivne jalgratta- ja jalgteede võrgustik, mida täpsustatakse üldplaneeringuga ning vajadusel täiendatakse. Samaaegselt kergliiklusteede võrgustiku väljaarendamisega oleks otstarbekas tihedamalt asustatud külakeskustes ja suuremate teede/tänavate ääres lahendada ka tänavavalgustuse põhimõtted.

2. Kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohtade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine

Keskkonnaregistri (2019) andmetel on vallas neli töötavat avaliku jäätmejaama: Võhma jäätmejaam, Suure-Jaani jäätmejaam, Olustvere jäätmejaam ja Kõo keskkonnajaam. Põhja-Sakala valla jäätmekavas on ära toodud vajadus kaaluda jäätmejaamade võrgustiku laiendamist Kõpu piirkonnas, rajades sinna nõuetele vastav jäätmejaam ning samuti tuleks vallas üle vaadata biolagunevate jäätmete kogumisvõimalused. Üldplaneeringus käsitletakse antud teemat lähtuvalt uuest jäätmekavast.

Maakonnaplaneeringus nähakse Metskülas ette võimalik eriolukorras kasutatav loomsete jäätmete matmispaik. Koostöös Veterinaar- ja toiduametiga vaadatakse antud ala ja kriteeriumid üle ning vajadusel täiendatakse või muudetakse neid.

Jäätmekavas on välja toodud, et Jaska külas asub endise Viljandi teedevalitsuse asfaltbetoontehas, kus on teostatud reostuse likvideerimistöid, kuid naftasaadused on reostanud pinnast ja põhjavett ning pinnases on tahkunud põlevkiviõli kihid.

3. Tehnovõrkude ja -rajatiste üldise asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine

Põhja-Sakala valla puhul on tegemist pigem maalise piirkonnaga koos mõne üksiku linnalise asustusega alaga (Suure-Jaani ja Võhma linn). Probleemiks on nii elektrivarustatuse kui ka andmeside ühenduse väga erinev kvaliteet valla piires. Enim on probleeme hõredalt asustatud Soomaa piirkonnas, kus vajalik oleks tagada tõrgeteta elektrivarustus ning kvaliteetne andmesideühendus, mis võimaldaks kaugtöö tegemist ja ettevõtluse arendamist piirkonnas. Elamu- ja tootmisalade laienemisega suureneb tehnovõrkude ja -rajatiste vajadus ka mujal vallas.

Hajaasustusega piirkondades toimib veevarustus salv- ja erapuurkaevude baasil. Kompaktse asustusega aladel on välja ehitatud ühisveevärk ja -kanalisatsioon. Põhja-Sakala vallas on kinnitatud Võhma (keskkonnaregistri kood RKA0840489), Vastemõisa (RKA0840519), Sürgavere (RKA0840518), Suure-Jaani (RKA0840520), Reegoldi (RKA0840517), Olustvere (RKA0840514), Kõpu (RKA0840493), Kõo, (RKA0840525) ja Kõidama (RKA0840516) reoveekogumisalad. Põhja-Sakala valla aladel vaadatakse üle reoveekogumisalad ning perspektiivsed ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni alad.

Valla arengukavas on tähelepanu juhitud tiheasustusala valgustatuse tagamise vajadusele, et tõsta kogukonna turvatunnet. Lisaks tiheasustusaladele oleks otstarbekas lahendada ka jalgratta- ja jalgteede valgustuse üldise põhimõtteid.

Paralleelselt üldplaneeringu koostamisega on soovitatav alustada Põhja-Sakala valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava koostamist, kuna siis selguvad täpsemad käsitlust vajavad teemad.

4. Olulise ruumilise mõjuga ehitiste asukoha valimine

Olulise ruumilise mõjuga ehitiste määramine teostatakse vastavalt 01.10.2015 vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusele nr 102 "Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri".

Ohtlikest ettevõtetest asub Põhja-Sakala valla alal Airok OÜ Kõo Agro ja Kõpu PM OÜ viljakuivati vedelgaasipaigaldis.

5. Avalikus veekogus kaldaga püsivalt ühendatud või kaldaga funktsionaalselt seotud ehitise üldiste ehituslike tingimuste ja asukoha määramine

Sadamaregistri andmetel ei asu Põhja-Sakala valla aladel mitte ühtegi väikesadamat. Soomaa piirkonna teemaplaneeringus on ära toodud üks olemasolev sildumiskoht Raudna jõel. Lisaks on ära toodud kolm perspektiivset kohta Halliste, Raudna ja Navesti jõel. Sildumiskoht tagab nii kohalikele elanikele kui ka külastajatele ohutu veele mineku ja randumise jõgedel ning kaitseb looduslike veekogude kaldaid erosiooni ja kahjustuse eest. Korralike sildumiskohtade olemasolu aitab kaasa nii Soomaa kui ka teiste turismi piirkondade arengule vallas. Üldplaneeringus vaadatakse perspektiivsed alad üle ja vajadusel täpsustatakse.

6. Asustuse arengut suunavate tingimuste täpsustamine

Planeerimisel ja ehitustegevuses soodustatakse energiat ja ressursi säästvaid lahendusi, eelistatakse olemasoleva ehitatud keskkonna laiendamist, tihendamist või taaskasutusele võtmist, olemasoleva taristu ära kasutamist uute asustamata alade kasutuselevõtmise asemel. Eelistatakse vanade talukohtade taastamist ja uuesti kasutusele võtmist. Vanad talukohad on sobilikud nii elamiseks kui ka ettevõtluse arendamiseks. Soomaa piirkonnas asuvate talukohtade puhul tuleb arvestada, et tegemist on üleujutuste mõju all oleva piirkonnaga. Lähtuda tuleb ajaloolise asustuse paiknemise struktuurist.

Arengukavas on välja toodud ühe probleemkohana elamisvõimaluste puudus nii noortele, abivajadusega isikutele kui ka eakatele- vajadus on sotsiaalmaja järele. Üldplaneeringus vaadatakse üle potentsiaalsed ühiskondlike ehitiste maa-alad.

Üldplaneeringuga määratakse aianduse maa (korterimajade piirkonnas aiasadade kasvatamise maa) asukohad ja kasutamise tingimused.

7. Supelranna ala määramine

Üldplaneeringus analüüsitakse võimalike supluskohtade paiknemist Põhja-Sakala vallas.

8. Tänavakaitsevööndi laiendamine

Koostöös Maanteeametiga vaadatakse üle ja vajadusel täpsustatakse Põhja-Sakala valla teede ja tänavate kaitsevööndi ulatust.

9. Korduva üleujutusega ala piiri määramine mererannal ja kõrgveepiiri märkimine suurte üleujutusalaadega siseveekogul

Suurimad üleujutusriskiga alad paiknevad Soomaa Rahvusparki territooriumil. Keskkonnaministri 28.05.2004 vastu võetud määrusega nr 58 „Suurte üleujutusalaadega siseveekogude nimistu ja nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord“ kohaselt on Põhja-Sakala vallas suurte üleujutustega siseveekogudeks Halliste jõgi Tipu külast suudmeni; Navesti jõgi Loopere sillast Imavere-Viljandi-Karksi-Nuia maantee ja Raudna jõgi järvest suudmeni.

10. Rohevõrgustiku toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning sellest tekkivate kitsenduste määramine

Rohevõrgustiku analüüsil võetakse aluseks Viljandi maakonnaplaneering 2030+. Põhja-Sakala vallas asuvad riikliku ja maakondliku tasandi tugialad. Konfliktaladena on välja toodud lõik Imavere-Viljandi-Karksi-Nuia (nr 49) teel. Analüüsitakse rohevõrgustiku koridoride toimimist, tugialade paiknemist, konfliktalasid ning lahendusvariante antud piirkonnas. Võrgustiku piire täpsustatakse üldplaneeringu koostamise käigus, et võimalusel vältida konfliktalade tekkimist.

11. Kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine

Vastavalt keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 38 lg 1 on kallasrada kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Veekogude kasutamisevõimaluste suurendamiseks ja veeäärsete alade väärtustamiseks on oluline avada juurdepääs veekogude kallasrajale. Üldplaneeringus näidatakse ära suuremate veekogude perspektiivsed kallasradadele juurdepääsud.

12. Ranna ja kalda ehituskeelu vööndi suurendamine ja vähendamine

Koostöös Keskkonnaametiga vaadatakse üle ja vajadusel täpsustatakse Põhja-Sakala valla veekogude ehituskeeluvööndit. Siinkohal pööratakse tähelepanu ja analüüsitakse avalike veekogude äärsetele vanadele talukohtadele ehitamise võimaldamist.

13. Kohaliku omavalitsuse üksuse tasandil kaitstavate loodusobjektide ja nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine

Vajadusel määratud kohalikult tasandil kaitstavad loodusobjektid. Antud aladele määratakse olenevalt piirkonnast ja maastiku iseloomust kaitse- ning kasutustingimused. Analüüsitakse kompaktsete aladega kattumist.

14. Väärtuslike põllumajandusmaade, rohealade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine

Üldplaneeringu koostamisel vaadatakse üle ja täpsustatakse Viljandi maakonnaplaneeringus välja toodud väärtuslike põllumajandusmaade piirid. Lisaks kasutatakse Maaeluministeeriumi poolt koostatud mulla boniteedi ja suuruse põhjal koostatud väärtuslike põllumajandusmaade analüüsi kaardikihti.

Põhja-Sakala vallas asub kaks maakondliku, võimaliku riikliku tähtsusega maastikku, kaheksa kohaliku ja kuus maakondliku tähtsusega väärtuslikku maastikku. Lisaks asub vallas kuus väärtusliku maastiku reservala. Maakonnaplaneeringus on tehtud ettepanek Olustvere-Jaska ja Soomaa Rahvuspargi väärtuslik maastik nimetada rahvusmaastikeks. Vajadusel täpsustatakse üldplaneeringuga väärtuslike maastike piire.

Aladele määratakse olenevalt piirkonnast ja maastiku iseloomust kaitse- ning kasutustingimused.

15. Maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine

Valla territooriumil asub neli liivamaardlat, üks savimaardla, neli kruusmaardlat, kaks dolokivi maardlat, kolm (lisaks osaliselt veel kaks) turbamaardlat. Üldplaneeringus vaadatakse üle ja vajadusel täpsustatakse maakonnaplaneeringus seatud põhimõtteid.

16. Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine

Üldplaneeringu raames kaalutakse miljööväärtuslike alade määramise vajadust ning kasutustingimuste seadmise otstarbekust.

17. Kohaliku tähtsusega kultuuripärandi säilitamise meetmete, sealhulgas selle üldiste kasutustingimuste määramine

Analüüsitakse olemasolevaid alasid ning vajadusel tehakse ettepanekud uute kultuuripärandi objektide määramiseks. Põhja-Sakala vallas asub kultuurimälestiste riikliku registri (2019) andmetel 137 kinnismälestist- 2 kunstimälestist, 21 ajaloomälestist, 50 arheoloogiamälestist ja 64 ehitismälestist. Oluline on tagada juurdepääs kultuuriobjektidele ning tagada nende vaadeldavus.

18. Planeeringuala üldiste kasutus- ja ehitustingimuste, sealhulgas projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste, maakasutuse juhtotstarbe, maksimaalse ehitusmahu, krundi minimaalsuuruse, hoonestuse kõrguspiirangu ja haljastusnõuete määramine

Valla maakasutus- ja ehitustingimuste määramisel arvestatakse erinevate piirkondade iseloomu ja valla üldise arendusvajadusega. Soodustatakse väljakujunenud asustumustri säilimist. Uute elamualade määramisel analüüsitakse Põhja-Sakala valla tegelikku vajadust ja vastavalt sellele korrigeeritakse eelnevate üldplaneeringutega kavandatud maakasutust. Elamuehituses määratakse tingimused eraldi hajaasustuse ja kompaktse asustusega aladele.

Põhja-Sakala vallas asub kaks linna (Suure-Jaani ja Võhma) ning kaks alevikku (Olustvere ja Kõpu). Maakondliku tähtsusega ettevõtlus- ja tootmisalad asuvad Suure-Jaani linnas, kuhu on planeeritud ka uue ettevõtlus- ja tootmisala rajamine. Lisaks tuleks kaardistada ka teised potentsiaalsed tööstusalad ning ettevõtluspiirkonnad, et antud piirkonda oleks võimalik planeerida ettevõtjasõbralik taristu. Puudus on ettevõtluseks ettevalmistatud aladest, kus oleksid kvaliteetsed kommunikatsioonid, hea teede kvaliteet jne.

Tootmis- ja tööstusalade planeerimisel lähtutakse olemasolevate lähedusest, et võimaldada ühtsete komplekside tekkimist ning vältida maastiku killustumist. Eelistatakse madala mullaviljakusega maad. Tootmisalade planeerimisel eelistatakse paiknemist eemal senistest/planeeritavates rekreatsiooni/elamualadest, et vältida inimesi häirida võivat müra ja õhusaastet ning visuaalset reostust. Samuti kaalutakse olemasolevate tootmis- ja tööstusalade laiendamist.

19. Riigikaitse otstarbega maa-alade määramine ning maakonnaplaneeringus määratud riigikaitse otstarbega maa-alade piiride täpsustamine

Põhja-Sakala valla aladele jääb kaitseliidu allüksuste tegevuskoht Suure-Jaani linnas. Samuti jäävad valla aladele kaitseliidu taktikaalad.

20. Puhke- ja virgestusalade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine

Suure osa valla territooriumist moodustab looduslik keskkond. See võimaldab puhke- ja virgestusalana kasutada väga suurt osa. Põhja-Sakala vallas asub erinevaid RMK hooldatavaid matkaradasid, telkimisalasid, lõkkekohti ja vaateplatvorme. Alal asub kõrge turismipotentsiaaliga Soomaa rahvuspark, mille kogupindala on 396 km² ning Olustvere alevik koos Olustvere mõisa kompleksi ja kodadega.

Valla arengukavas on välja toodud vajadus korrastada spordirajatisi, terviseradu ja virgestusalasid ning uusi rajada. Samuti tuleks seejuures tähelepanu pöörata talispordivõimaluste arendamisele. Vallas on perspektiivikas arendada külastuskeskkonda.

Üldplaneeringuga analüüsitakse ja vajadusel reserveeritakse maa-alad aktiivseks vabaaja veetmiseks ja sportimiseks Põhja-Sakala valla aladel. Lisaks hinnatakse puhkeotstarbeliste objektide parklate seisukorda ja uute parklate rajamise vajadust, et tagada parem ning ohutum ligipääs.

21. Asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine

Asulate ümber seatakse metsa majandamisel piirangud, kus määratakse ära raieliik, langi vanus ja lageraie tegemisel langi ulatus. Müra leevendamiseks välditakse planeerimisel kaevandusobjektide ning müratundlike alade vahelistel aladel raieid, mis põhjustaks otsese nähtavuse teket ning müra levimist.

22. Müra normtasemete kategooriate määramine

Üldplaneeringu raames määratakse müra normtasemed vastavalt õigusaktidele.

23. Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine

Kuna tegemist on vallaga, kus asub Soomaa rahvuspark, on see suvisel perioodil nii sise- kui ka välituristide seas populaarne sihtkoht. See toob kaasa suure koormuse Soomaa piirkonna teedele. Analüüsitakse külasid läbivaid teid ja ristumiskohti, tuuakse välja võimalikud ohtlikud või elanikkonnale ebameeldivusi tekitavad piirkonnad ning võimalikud lahendused. ÜP koostamisel analüüsitakse erinevate sihtpunktide vaheliste ühenduste vajadust ja asukohti ning teede üldist seisukorda. Transpordivõrgustiku analüüsi käigus analüüsitakse üle erateede paiknevaid kinnistute juurdepääsusi ning vajadusel seatakse kasutustingimusi.

24. Krundi minimaalsuuruse määramine

Üldplaneeringus analüüsitakse olemasolevat maakasutust, sealjuures krundi suuruseid ning vajadusel seatakse tingimused krundi suurusele vastavalt maakasutuse juhtotstarbele.

25. Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade või juhtude määramine. Alad ja juhud, millal tuleb detailplaneeringu koostamisel kaaluda arhitektuurivõistluse korraldamist

Üldplaneeringuga analüüsitakse vajadust detailplaneeringu kohustusega alade määramiseks.

26. Maareformiseaduse ja looduskaitseaduse tähenduses tiheasustusega alade määramine

Üldplaneeringuga käsitletakse maareformiseaduse ja looduskaitseaduse tähenduses tiheasustusega alade määramist. Täpsustatakse seadustest tulenevat tiheasustusala mõistet ja regulatsioone.

27. Maaparandussüsteemide asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine

Planeeringuga seatakse tingimused olemasolevate maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks (kraavide korrashoid, võsast puhastamine jms).

28. Sanitaarkaitsealaga veehaarete asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine

Koostöös Keskkonnaametiga tehakse kindlaks sanitaarkaitsealaga veehaarete asukohad ja määratakse nendest tekkivad kitsendused.

3. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamiseks vajalikud uuringud/analüüsid ning koostatavad teemajoonised

Üldplaneeringu põhilahenduse väljatöötamise käigus koostatakse alljärgnevad analüüsid või eksperthinnangud:

- keskkonnamõtjude strateegiline hindamine;
- olemasoleva maakasutuse analüüs;
- transpordivõrgustiku analüüs, mis käsitleb nii olemasolevate kui ka uute vajadust;
- tuletõrje veevõtukohtade olemasoleva olukorra ja vajaduste analüüs;
- rohevõrgustiku analüüs;
- miljööväärtuslike alade analüüs;
- väärtuslike põllumajandusmaade analüüs.

Üldplaneeringu väljatöötamise käigus võib analüüside loetelu ja käsitus täpsustuda.

Üldplaneeringu põhilahenduse väljatöötamiseks koostatakse järgnevad teemajoonised:

- maakasutus;
- looduskaitse, roheline võrgustik, väärtuslikud maastikud ja kultuuriväärtused;
- kitsendused ja tehnovõrgud;
- tiheasustus/kompaktsed alad (eraldi väljavõtted).

Vastavalt vajadusele muudetakse või täiendatakse jooniseid.

4. Kaasamine ja koostöö Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja KSH koostamisel

Planeerimismenetlus on avalik. Planeerimisseaduse § 9 kohaselt tuleb planeerimisalase tegevuse korraldajal avalikkust planeerimismenetlusest arusaadavalt teavitada, menetlusse piisavalt kaasata ning korraldada planeeringu koostamise käigus planeeringu tutvustamiseks avalikke väljapanekuid ja avalikke arutelusid. Üldplaneeringuga seonduvat kajastatakse ametlikus väljaandes **Ametlikud Teadaanded, ajalehes Leole ning Sakala ja Põhja-Sakala valla koduleheküljel**. Teisi huvigruppe teavitatakse elektrooniliselt (e-kirja teel).

Lähtudes Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 vastu võetud määrusest nr 133 "Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused" koostatakse üldplaneering koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalasse või tegevusvaldkonda küsimus kuulub. Samuti koostöös planeeringualaga piirnevate kohalike omavalitsustega. Põhja-Sakala valla üldplaneering koostatakse ja kooskõlastatakse asjaomaste asutustega.

Isikud ja valitsusasutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Põhja-Sakala valla üldplaneeringust ja KSH-st huvitatud ning mõjutatud asutused ja isikud.

Huvigrupp	Asutus või isik
Naaberomavalitsused	Pärnu linn
	Tori vald
	Türi vald
	Põhja-Pärnumaa vald
	Saarde vald
	Mulgi vald
	Põltsamaa vald
	Järva vald
	Viljandi vald
Rahandusministeerium	Riigihalduse minister
Ministeeriumid	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
	Keskkonnaministeerium
	Kaitseministeerium
	Maaeluministeerium
Ametid ja riigiasutused	Keskkonnaameti Lõuna regioon
	Maa-amet
	Maanteeamet
	Muinsuskaitseamet
	Päästeameti Lõuna päästekeskus
	Politsei- ja Piirivalveamet
	Põllumajandusamet
	Terviseamet
	Tehnilise Järelevalve amet
	Veterinaar- ja Toiduamet
Äriühingud ja ettevõtted	Riigimetsa Majandamise Keskus
	Eesti Keskkonnaühenduste Koda
	Eesti Roheline Liikumine
	Eestimaa Looduse Fond
	Metsatervenduse OÜ
	Valga Puu OÜ
	MTÜ Eesti Erametsaliit
	AS Eesti Gaas
	ELASA
	Edelaraudtee Infrastruktuurid AS
	Elektrilevi OÜ
	Telia Eesti AS
	Elering AS
	AS Eesti Keskkonnateenused

Laiem avalikkus	AS Võhma ELKO
	AS Suure-Jaani Haldus
	Huvitatud ja mõjutatud isikud ning ühendused
	Planeeringuala elanikud
	Planeeringuala ettevõtjad
	Planeeringuala maaomanikud

Kui üldplaneeringu koostamise käigus ilmneb, et üldplaneeringu lahendus puudutab mõnda teist valitsusasutust, organisatsiooni, elanikke esindavat mittetulundusühingut või sihtasutust, tehnovõrkude ja -rajatiste valdajat, siis asutakse nendega koostööd tegema või kaasatakse puudutatu koheselt planeeringu koostamisse.

5. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja KSH koostamise ajakava

Üldplaneeringu orienteeruva ajakava koostamise aluseks on planeerimisseadus ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus. Ajakava on esialgne ja sellesse võib tulla muudatusi, mis sõltub üldplaneeringu ja KSH menetlustoimingute kestusest ning erinevate osapoolte koostöövalmidusest.

Üldplaneeringu ja KSH menetlemine toimub üheaegselt, mis võimaldab planeeringulahenduse koostamisel arvestada võimalikult suures ulatuses selle elluviimisega kaasnevaid keskkonnamõjusid ja seada vajadusel vajalikke meetmeid/kitsendusi/abinõusid võimalike negatiivsete mõjude vältimiseks või leevendamiseks. Planeeringulahenduse lähteseisukohtade kujundamine, lahenduse koostamine ja avalikustamine toimuvad paralleelselt ja integreeritult KSH väljatöötamise kavatsuse ja aruande koostamisega, mistõttu on kogu menetlusse üheaegselt kaasatud nii planeeringu kui KSH eksperdid (töörühm).

Üldplaneeringu ja KSH protsess järgib järgmist orienteeruvat ajagraafikut:

Üldplaneeringu ja KSH etapp	Toimumise aeg/täitmine
ÜP ja KSH algatamine Põhja-Sakala Vallavolikogu otsusega nr 74	27. september 2018
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine	jaanuar-aprill 2019
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimine (koos avalikustamise teatega) ja täiendamine lähtuvalt ettepanekutest	mai- juuli 2019
ÜP põhilahenduse ja KSH aruande eelnõu koostamine	august 2019 – märts 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek	aprill 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalik arutelu	mai 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse avaldamine asjaomaste asutuste ja isikute poolt, ÜP ja KSH aruande täiendamine	juuni 2020 – jaanuar 2021
ÜP ja KSH aruande eelnõu esitamine vastuvõtmiseks Põhja-Sakala Vallavolikogule (eeldatav vastuvõtmine)	veebruar – märts 2021
ÜP avalik väljapanek	aprill 2021
ÜP avalik arutelu	mai 2021
ÜP esitamine rahandusministrile heakskiitmiseks (eeldatav heakskiit)	juuni – august 2021
Kehtestamine Põhja-Sakala Vallavolikogu poolt	oktoober 2021

Asukoht (L-Est'97) X 6487760
Y 585472

**VILJANDIMAA PÕHJA-SAKALA VALLA
ÜLDPLANEERINGU
KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE
HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS**

Objekti aadress: *VILJANDIMAA, PÕHJA-SAKALA VALD*

Tellijä: *PÕHJA-SAKALA VALLAVALITSUS*

Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja: *URMAS URI*

Juhteksperdi: *URMAS URI*

KSH juhteksperdi abi /
keskkonnaekspert: *NOEELA KULM*

Üldplaneeringu projektijuht /
planeerija: *TEELE NIGOLA*

Keskkonnaeksperti assistent: *MARITE BLANKIN*

Kontrollis: *ENE KÕND*

Aprill 2019 TARTU

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Viljandimaa Põhja-Sakala valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus
OBJEKTI ASUKOHT:	Viljandimaa, Põhja-Sakala vald
TÖÖ EESMÄRK:	Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine Viljandimaa Põhja-Sakala valla üldplaneeringule
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju strateegiline hindamine
TÖÖ TELLIJAJA ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE KORRALDAJA:	Põhja-Sakala Vallavalitsus Lembitu pst 42, Suure-Jaani 71502 Põhja-Sakala vald Viljandi maakond
Kontaktisik:	Kaja Notta Planeeringuspetsialist Tel 435 5431 kaja.notta@pohja-sakala.ee
TÖÖ TÄITJA:	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
KSH juhtekspert:	Urmas Uri (KSH juhteksperti õigused ja KMH tunnistuse nr KMH0046) Tel 730 0310 urmas@kobras.ee
Kontaktisik:	Noela Kulm – KSH juhteksperti abi / keskkonnaekspert Tel 730 0310, 5693 9300 noela@kobras.ee
Ekspertühm:	Urmas Uri – juhtekspert Noela Kulm – jäätmed, õhk, müra, kaevandused, looduskaitse, maakasutus Rinaldo Rüütli – põhja- ja pinnavesi, inimese tervis ja heaolu Teele Nigola – planeerimine, maastik, kultuuripärand, miljööväärtus Piia Kirsimäe – kartograafia Ene Kõnd – keskkonnapiirangud Marite Blankin – keskkonnaeksperti assistent
Konsultandid:	Reet Lehtla – maastikuarhitekt-planeerija Erki Kõnd – projektijuht, projekteerija Tanel Mäger – geoloog

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhtekspert: Urmas Uri ja Teele Nigola
3. Hüdroteoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
Hüdroteoloogilised uuringud.
Hüdroteoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. MTR-i majandustegevustead:
 - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojekti ekspertiis EK10171636-0002;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001.
6. Maaparanduslala Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
 - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
 - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektidel konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noela Kulm - Nr 1536/18, Tanel Mägi - Nr 1535/18.
9. Kutsetunnistused:
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 116662 – Tanel Mägi;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 131647 – Oleg Sosnovski;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 120446 – Martin Võru;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000481 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000482 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E004017 – Kert Kartau;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E004029 – Kert Kartau;
 - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 089284 – Teele Nigola;
 - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring;
 - Maakorraldaja, tase 6, kutsetunnistus nr 141508 – Ivo Maasik;
 - Markšneider, tase 6, kutsetunnistus nr 135966 – Ivo Maasik.

SISUKORD

1. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE OBJEKT, ULATUS JA EESMÄRK	5
2. ÜLDPLANEERINGU JA KSH ALGATAMINE NING AVALIKUSTAMINE	6
3. KOOSTÖÖ JA KAASAMINE ÜLDPLANEERINGU NING KSH KOOSTAMISEL	6
4. NÕUDED KSH VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSE JA ARUANDE KOOSTAMISELE.....	8
5. MÕJUTATAVA KESKKONNA ÜLEVAADE JA SEOS KSH-S KÄSITLETAVAGA.....	9
5.1 PLANEERINGUALA ÜLDKIRJELDUS JA PAIKNEMINE.....	9
5.2 LOODUSLIK KESKKOND.....	10
5.2.1 MAASTIK	12
5.2.2 GEOLOOGIA.....	13
5.2.3 RADOON.....	14
5.2.4 MAAVARAD	15
5.2.5 PÕHJA- JA PINNAVESI, SH PÕHJAVEE KAITSTUS.....	17
5.2.6 VÄÄRTUSLIKUD MAASTIKUD	19
5.2.7 ROHEVÖRGUSTIK.....	20
5.2.8 KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID	22
5.2.8.1 KAITSEALAD	22
5.2.8.2 PÜSIELUPAIGAD	25
5.2.8.3 KAITSEALUSED LIIGID	26
5.2.8.4 KAITSTAVAD ÜKSIKOBJEKTID.....	27
5.2.9 NATURA 2000 ALAD	28
5.3 SOTSIAALMAJANDUSLIK KESKKOND	30
5.3.1 RAHVASTIK.....	30
5.3.2 SOTSIAALNE TARISTU JA ÜHISTEGEVUS	33
5.4 TEHNILINE INFRASTRUKTUUR.....	34
5.5 RIIGIKAITSELINE TEGEVUS	40
5.6 KESKKONNAOHTLIKUD OBJEKTID.....	40
5.6.1 SUURÕNNETUSE OHUGA JA OHTLIKUD ETTEVÕTTED	41
5.7 AJALOOIS-KULTUURILINE KESKKOND	41
6. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA EELDATAVALT KAASNEV KESKKONNAMÕJU	43
7. KSH AVALIKUSTAMISE AJAKAVA.....	45
8. KASUTATUD ALLIKAD.....	47
LISAD.....	50
LISA 1. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMISE OTSUS.....	50
LISA 2. PÕHJA-SAKALA VALLA ÜLDPLANEERINGU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMISE TEADE AMETLIKUS VÄLJAANDES AMETLIKUD TEADAANDED JA AJALEHTEDES SAKALA NING LEOLE	51

1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise objekt, ulatus ja eesmärk

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) objektiks on Põhja-Sakala valla üldplaneering. Põhja-Sakala vald moodustati 26.01.2017 Vabariigi Valitsuse määrusega nr 27 Suure-Jaani valla, Kõo valla, Kõpu valla ja Võhma linna ühinemise teel.

Üldplaneeringu alaks on kogu Põhja-Sakala valla haldusterritoorium ning selle lähiümbrus, et tagada sidusate võrgustike (transpordivõrk ja muud infrastruktuuri elemendid, roheline võrgustik) toimimine.

Üldplaneeringu eesmärgiks on uue valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja üldiste arengusuundade määratlemine, maakasutuse ja ehitustingimuste seadmine ning täpsustamine ning seeläbi Põhja-Sakala vallast atraktiivse elamis- ja ettevõtluspiirkonna kujundamine. Üldplaneeringu koostamisel lahendatakse planeerimisseaduse (edaspidi ka *PlanS*) § 75 lõikes 1 sätestatud ülesanded, kusjuures tulenevalt planeerimisseaduse § 75 lõikest 2 lähtutakse lahendatavate ülesannete otsustamisel kohaliku omavalitsuse üksuse ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärgist. Põhja-Sakala valla üldplaneeringuga lahendatavad ülesanded, käsitletavat teemad ja põhimõtted, millest lähtutakse üldplaneeringu koostamisel, on määratletud üldplaneeringu lähteseisukohtades, mis on koostatud paralleelselt käesoleva KSH väljatöötamise kavatsusega ja mis edastatakse seisukohtade võtmiseks asjaomastele asutustele ja avalikustatakse kohaliku omavalitsuse veebilehel (vt täpsemalt ptk 2).

Tulenevalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi ka *KeHJS*) § 31¹ on **KSH eesmärgiks** arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.

Põhja-Sakala valla KSH põhieesmärk on planeerimisprotsessis luua looduskeskkonna, inimese tervise ja vara ning kultuuripärandi suhtes jätkusuutlikke lahendusi, mida võimaldab asjaolu, et KSH viiakse läbi planeerimismenetluse raames. Oluliste mõjude käsitlemisega samatähtis on planeeringu elluviimisega kaasnevate oluliste soodsate mõjude hindamine ja nende võimendamise võimaluste väljapakkumine.

Käesoleva KSH väljatöötamise kavatsuse alusel KSH aruande koostamisel hinnatakse üldplaneeringu elluviimisega kaasnevaid asjakohaseid mõjusid ja nende ulatust looduskeskkonnale, inimese tervisele, inimese heaolule, kultuuripärandile ja varale ning pakutakse välja oluliste mõjude ohjamiseks vastavad ja õigeaegsed ennetamise, vältimise, vähendamise, leevendamise, põhjendatud juhul heastamise meetmed ning vajadusel seiremeetmed eesmärgiga tagada keskkonda säästvad ning pikaajalised ja jätkusuutlikud lahendused. Asjakohaste mõjude all mõeldakse üldplaneeringu elluviimisega kaasnevaid olulisi mõjusid ning sagedasemaid mõjusid ulatuses, mis Põhja-Sakala valla

üldplaneeringu koostamisel vajavad mingil põhjusel hindamist. Asjakohaste mõjude hindamine on oluline, et luua eeldused vallaelanike vajadusi ja huve arvestava, demokraatliku, pikaajalise, tasakaalustatud ruumilise arengu, maakasutuse, kvaliteetse, sh tervist ja turvalisust toetava elukeskkonna kujunemiseks.

KSH aruanne on üldplaneeringu juurde kuuluv lisa (PlanS § 3 lõige 4).

2. Üldplaneeringu ja KSH algatamine ning avalikustamine

Põhja-Sakala valla üldplaneering ja KSH koostamine algatati Põhja-Sakala Vallavolikogu 27.09.2018 otsusega nr 74 (vt lisa 1). KSH algatati KeHJS § 33 lõike 1 punkt 2 ja planeerimisseaduse § 74 lg 4 alusel (üldplaneeringu koostamisel on KSH kohustuslik).

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisest teatati 08.10.2018 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, oktoobris 2018 ajalehes Leole, 10.10.2018 ajalehes Sakala (vt lisa 2) ja Põhja-Sakala valla kodulehel.

Põhja-Sakala valla üldplaneering ning samuti KSH koos olulisemate lisade, eelkõige uuringute, kooskõlastuste, arvamuste ja muu ajakohase teabega avalikustatakse üldplaneeringu koostamise korraldaja (Põhja-Sakala Vallavalitsuse) veebilehel ning järgitakse planeerimisseadusest tulenevaid nõudeid avalikustamisprotsessile.

3. Koostöö ja kaasamine üldplaneeringu ning KSH koostamisel

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamise algataja ja kehtestaja on Põhja-Sakala Vallavolikogu ning koostaja ja koostamise korraldaja on Põhja-Sakala Vallavalitsus.

Põhja-Sakala valla arengukava ja valla profiil võeti vastu Põhja-Sakala Vallavolikogu poolt 15.10.2018. Üldplaneeringu koostamiseks on vallas moodustatud töörühm, kelle ülesandeks on üldplaneeringu ja KSH koostajatega läbi arutada olulised teemad ning vajadusel anda nõu valla eripärast lähtuvalt. Valla poolt moodustatud töörühma ja planeeringu ning KSH koostajate esimene koosolek toimus 14.01.2019.

Planeerimisseaduse § 81 lõike 1 alusel esitab Põhja-Sakala Vallavalitsus üldplaneeringu lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsuse nende kohta ettepanekute saamiseks eelnimetatud seaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikutele ja asutustele ning määrab ettepanekute esitamiseks tähtaja, mis ei tohi olla lühem kui 30 päeva. Viimased esitavad oma pädevusvaldkonnast lähtudes ettepanekud, samuti hinnangu KSH väljatöötamise kavatsuse asjakohasuse ja piisavuse kohta, mille alusel tehakse dokumentidesse vajalikud muudatused ja avalikustatakse seejärel Põhja-Sakala valla kodulehel.

Lähtudes Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 vastu võetud määrusest nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused”, samuti planeerimisseaduse § 76 lõikest 1 koostatakse üldplaneering koostöös valitsusasutustega, mille valitsemisalasse või tegevusvaldkonda küsimus kuulub, samuti koostöös planeeringualaga piirnevate kohalike omavalitsustega. Tulenevalt planeerimisseaduse § 76 lõikest 2 kaasatakse üldplaneeringu koostamisse valdkonna eest vastutav minister, isikud, kelle õigusi planeering võib puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või üldplaneeringu elluviimise või planeeringuala ruumiliste arengusuundumuste vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu ning planeeritava maa-ala elanikke esindavad mittetulundusühingud ja sihtasutused.

Isikud ja (valitsus)asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu, on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu KSH-st huvitatud ning mõjutatud asutused ja isikud.

Huvigrupp	Asutus või isik
Naaberomavalitsused	Pärnu linn
	Tori vald
	Türi vald
	Põhja-Pärnumaa vald
	Saarde vald
	Mulgi vald
	Põltsamaa vald
	Järva vald
	Viljandi vald
Rahandusministeerium	Riigihalduse minister
Ministeeriumid	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
	Keskkonnaministeerium
	Kaitseministeerium
	Maaeluministeerium
Ametid ja riigiasutused	Keskkonnaameti Lõuna regioon
	Maa-amet
	Maanteeamet
	Muinsuskaitseamet
	Päästeameti Lõuna päästekeskus
	Politsei- ja Piirivalveamet
	Põllumajandusamet
	Terviseamet
	Tehnilise Järelevalve amet

	Veterinaar- ja Toiduamet
Äriühingud ja ettevõtted	Riigimetsa Majandamise Keskus
	Eesti Keskkonnaühenduste Koda
	Eesti Roheline Liikumine
	Eestimaa Looduse Fond
	Metsatervenduse OÜ
	Valga Puu OÜ
	MTÜ Eesti Erametsaliit
	AS Eesti Gaas
	ELASA
	Edelaraudtee Infrastruktuurid AS
	Elektrilevi OÜ
	Telia Eesti AS
	Elering AS
	AS Eesti Keskkonnateenused
	AS Võhma ELKO
	AS Suure-Jaani Haldus
Laiem avalikkus	Huvitatud ja mõjutatud isikud ning ühendused
	Planeeringuala elanikud
	Planeeringuala ettevõtjad
	Planeeringuala maaomanikud

Huvigruppe teavitatakse üldplaneeringu oluliste etappide valmimisest vastavalt planeerimisseadusele.

Kui üldplaneeringu koostamise käigus ilmneb, et üldplaneeringu lahendus puudutab mõnda teist valitsusasutust, organisatsiooni, elanikke esindavat mittetulundusühingut või sihtasutust, tehnovõrkude ja -rajatiste valdajat või avaldab keegi, kelle huve planeering puudutab, soovi, et ta kaasataks üldplaneeringu koostamisse, siis kaasatakse puudutatu koheselt planeeringu koostamisse.

4. Nõuded KSH väljatöötamise kavatsuse ja aruande koostamisele

Planeerimisseaduse § 2 lõige 3 sätestab, et planeeringu koostamise käigus läbiviidavale KSH-le kohaldatakse käesolevast seadusest tulenevaid menetlusnõudeid ning nõudeid keskkonnamõju hindamise aruande sisule ja muudele tingimustele, mis tulenevad keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest.

Planeerimisseaduse § 80 lg 2 toob välja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse ülesanded: kavatsuses märgitakse keskkonnamõju hindamise ulatus ja eeldatav ajakava ning üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjaspepuutuv teave.

Üldplaneeringu lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus koostatakse ning avalikustatakse paralleelselt.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus on aluseks keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande koostamisele (PlanS § 80 lõige 3). KSH aruande sisunõuded ja muud tingimused kajastuvad keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses § 40.

KSH aruanne koostatakse üldplaneeringu koostamise käigus.

5. Mõjutatava keskkonna ülevaade ja seos KSH-s käsitletavaga

5.1 Planeeringuala üldkirjeldus ja paiknemine

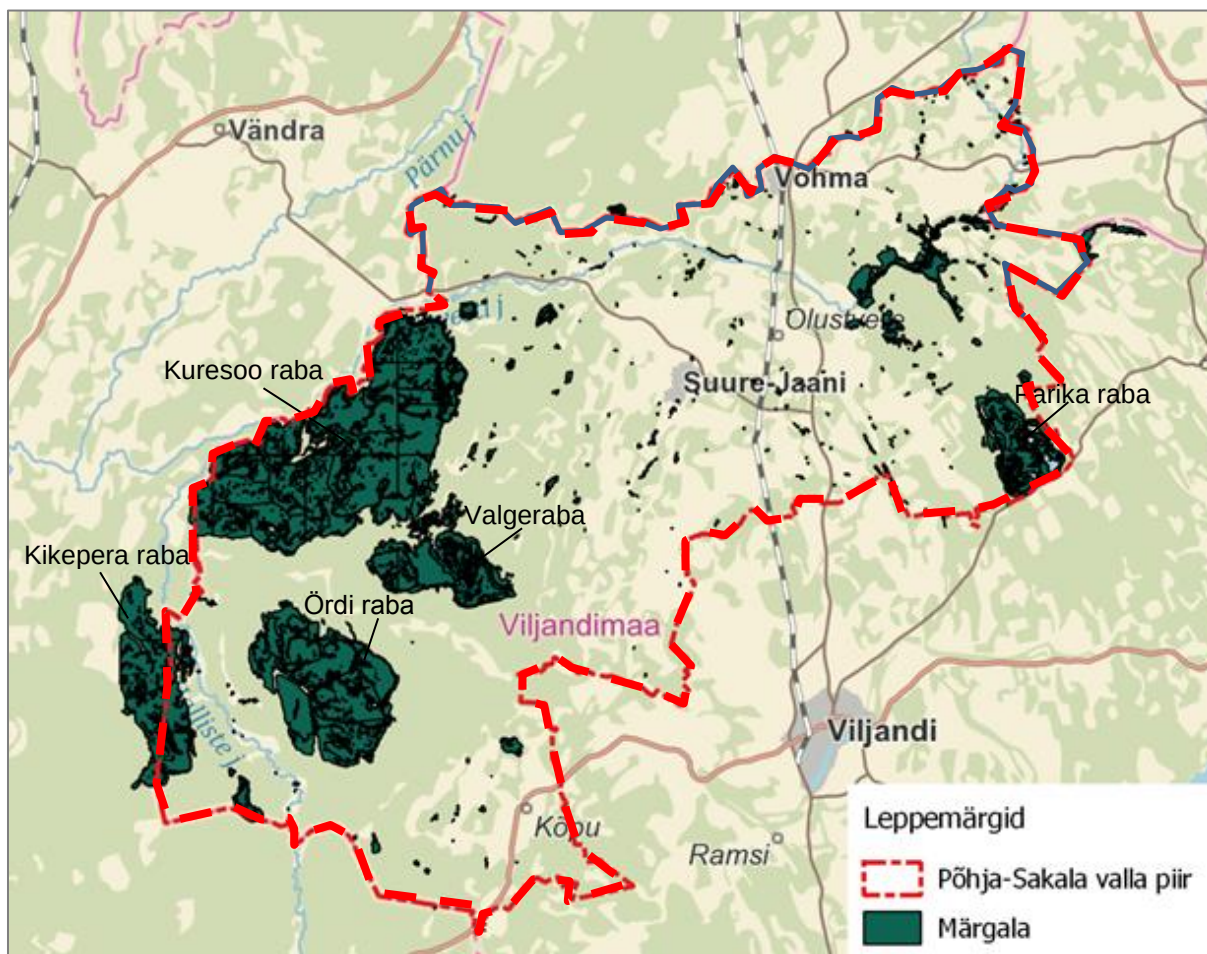
Põhja-Sakala vald paikneb Viljandi maakonna loodeosas (joonis 1), piirnedes Tori, Põhja-Pärnumaa, Türi, Järva, Põltsamaa, Viljandi, Mulgi ja Saare vallaga ning Pärnu linnaga (Maa-amet, 2019). Põhja-Sakala vald moodustati 26.01.2017 vastu võetud määrusega nr 27 Suure-Jaani valla, Kõo valla, Kõpu valla ja Võhma linna ühinemise teel. Vallas asub kaks linna (Suure-Jaani ning Võhma) ja kaks alevikku (Olustvere ja Kõpu). Kokku on vallas 70 küla. Põhja-Sakala valla pindala on 1153 km² ja see moodustab 33,7% kogu Viljandi maakonna pindalast (Kuusk, 2017). Statistikaameti andmebaasi kohaselt oli seisuga 01.01.2018 Põhja-Sakala vallas kokku 8066 elanikku, kes moodustavad kokku 17,2% Viljandimaa elanikkonnast.

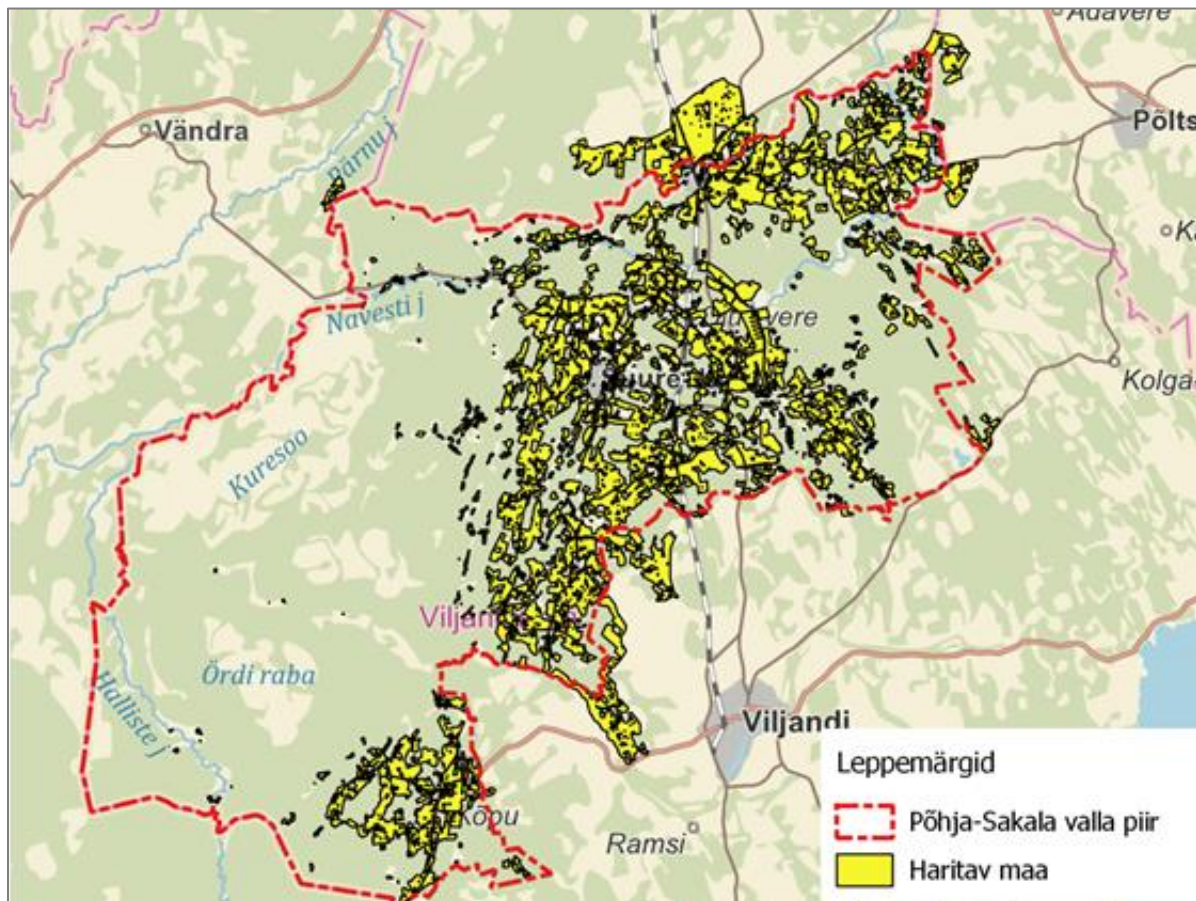
Joonis 1. Põhja-Sakala valla ja naabervaldade paiknemine (Maa-ameti maainfo kaardirakendus, 10.01.2019).

5.2 Looduslik keskkond

Põhja-Sakala valla looduslikku keskkonda ilmestavad mitmed sood ja rabad (joonis 2). Valla lääneosas asub Soomaa rahvuspark, mille territooriumile jääb Valgeraba, Ördi raba, Riisa raba, Kuresoo raba ning Kikepera raba. Valla idapoolsel alal, Võrtsjärve madalikul, kus maastik on samuti kohati liigniiske, asub Parika raba. Looduslikest oludest tulenevalt paikneb enamik haritavatest maadest Sakala kõrgustiku moreentasandikel ning valla põhja-kirde osas (joonis 3). Põhja-Sakala metsasus on umbes 55% (Põhja-Sakala valla profiil, 2018 ja Maa-amet, 2019).

Joonis 2. Märgalad Põhja-Sakala valla territooriumil (Maa-amet 18.01.2019).

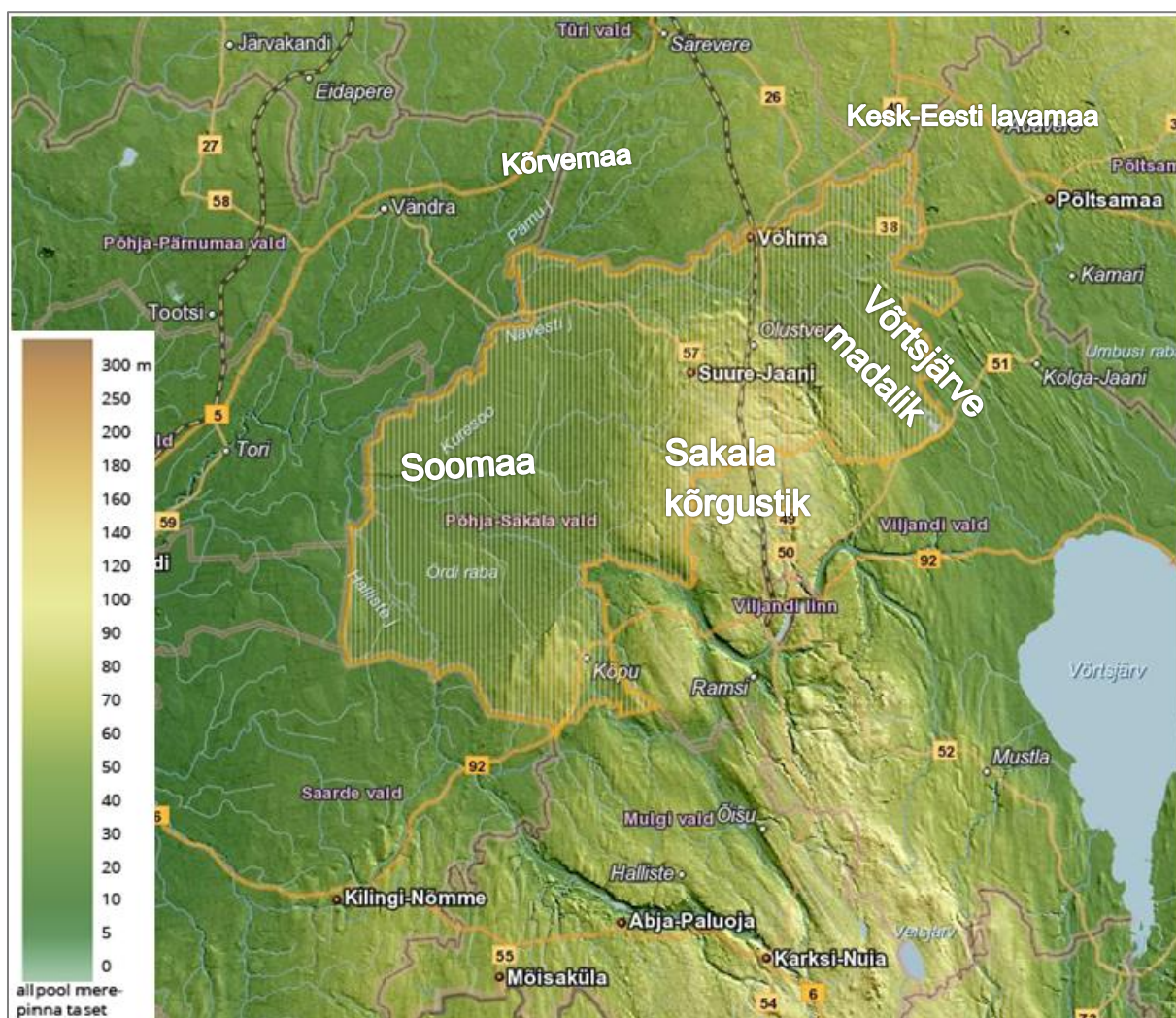

Joonis 3. Haritavad maad Põhja-Sakala valla territooriumil (Maa-amet, 18.01.2019).

5.2.1 MAASTIK

Valla looduslikku maastikulist liigestatust võib üldjoontes jagada kolmeks:

- Valla kirdepoolne osa kuulub peamiselt Võrtsjärve madaliku maastikurajooni, mis läheb põhja poole liikudes üle juba Kesk-Eesti lavamaaks (joonis 4). Võrtsjärve madalik on kujunenud välja Holotseeni algul esinenud veekogu Suur-Võrtsjärve tulemusena (Arold, 2005).
- Valla keskosa iseloomustab Sakala kõrgustiku maastik, kus suurimad kõrgused jäävad Sörgavere küla piirkonda ning ulatuvad kuni 130 meetrini. Sakala kõrgustik on kuluskõrgustik, mille pinnamoodi ilmestavad lainjad tasandikud, mis vahelduvad sügavate ürgorgudega
- Valla lääneosa kuulub suuremas osas Soomaa maastikurajooni, kus domineerivad sood. Soomaaale on iseloomulikuks kõrgveega kaasnevad laialdased üleujutused. Valla äärmine põhja-loode nurk Võhmast ja Suure-Jaanist läänes paikneb Kõrvemaa maastikurajoonis (Arold, 2005).

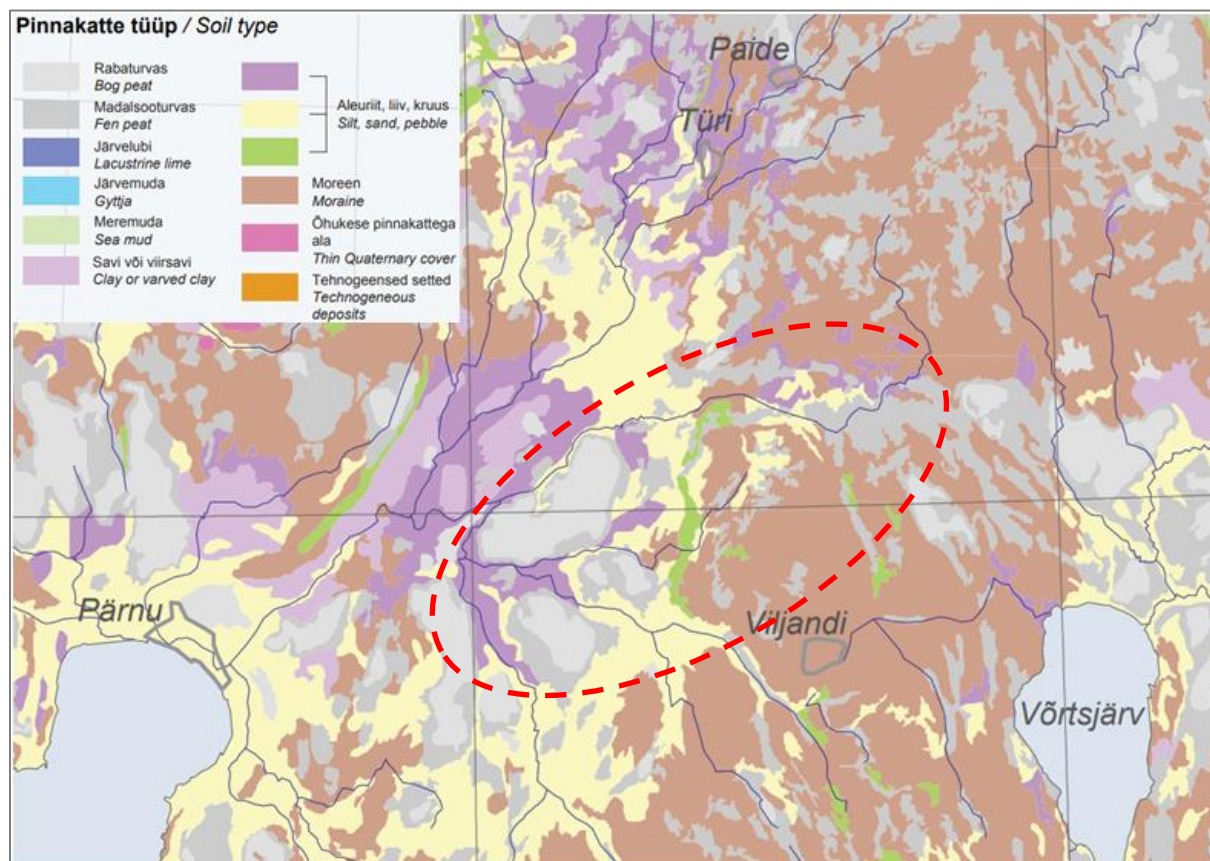

Joonis 4. Põhja-Sakala valla reljeef ja maastik (Maa-ameti maainfo kaardirakendus, 11.01.2019).

5.2.2 GEOLOOGIA

Põhja-Sakala valla territooriumil moodustavad aluspõhja peamiselt Kesk-Devoni ladestiku (loodest-kagu suunas: Pärnu, Narva ja Aruküla lade) liivakivid, aleuriidid ja savikivimid. Valla põhjaosas Koosti-Navesti-Unakvere külade joonest põhja pool on Siluri Llandovery ladestiku Raikküla lademe avamus. Valla põhja-loode nurgas ja idas Parika raba alal mattunud ürgorus asuvad Siluri Llandovery ladestiku Adavere lademe aluspõhjaliste kivimite (lubjakivi, mergel) avamusalad. Lääneossa Suitsna raba alal olevasse mattunud ürgorgu jääb Siluri Wenlocki ladestiku Jaagarahu lademe (lubjakivi, mergel, dolokivi) avamusala (Arold, 2005 ja Eesti Geoloogiateenistus, 2019).

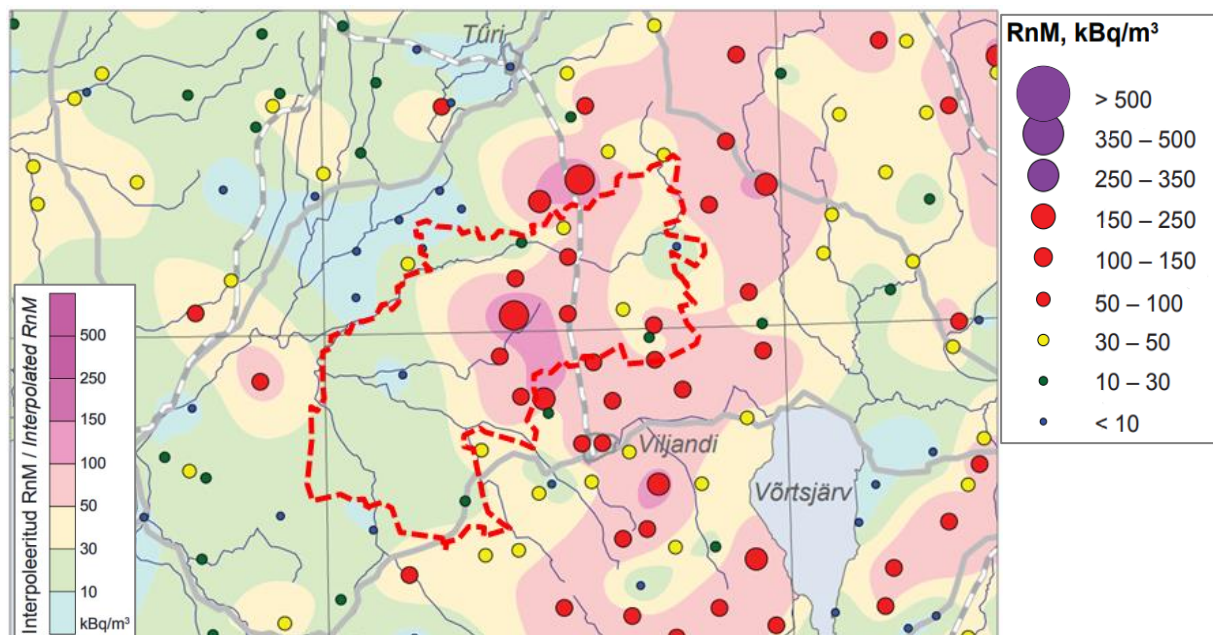
Põhja-Sakala valla idapoolses osas on pinnakatteks suures osas moreen, aga osaliselt ka madalsooturvas (joonis 5). Piirkonnas esinevate soode tõttu domineerib lääneosas rabaturvas. Seal, kus sood puuduvad, on pinnakatteks valdavalt moreen ning osaliselt liiv ja aleuriit (Petersell jt, 2017).

Joonis 5. Edela-Eesti piirkonna pinnakattetüübi kaart (Petersell jt, 2017. Eesti pinnakatte kaart).

5.2.3 RADOON

Kokku eristatakse nelja radooniohutaset: 1) madal ($0\text{--}10\text{ kBq/m}^3$), 2) normaalne ($10\text{--}50\text{ kBq/m}^3$), 3) kõrge ($50\text{--}250\text{ kBq/m}^3$) ja 4) ülikõrge ($>250\text{ kBq/m}^3$). Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlase pinnaseõhus otsemõõdetud ^{222}Rn -sisalduse kaardi järgi esineb Põhja-Sakala vallas kohati kõrge radooniohutasemega alasid (joonis 6). Põhja-Sakala vallas on kõrge radooniohutasemega alad Sakala kõrgustiku piirkond ning Võhma linna piirkond. Suure-Jaani linna piirkonnas on mõõdetud radoonisisaldusi vahemikus $150\text{--}250\text{ kBq/m}^3$ (Petersell jt, 2017).

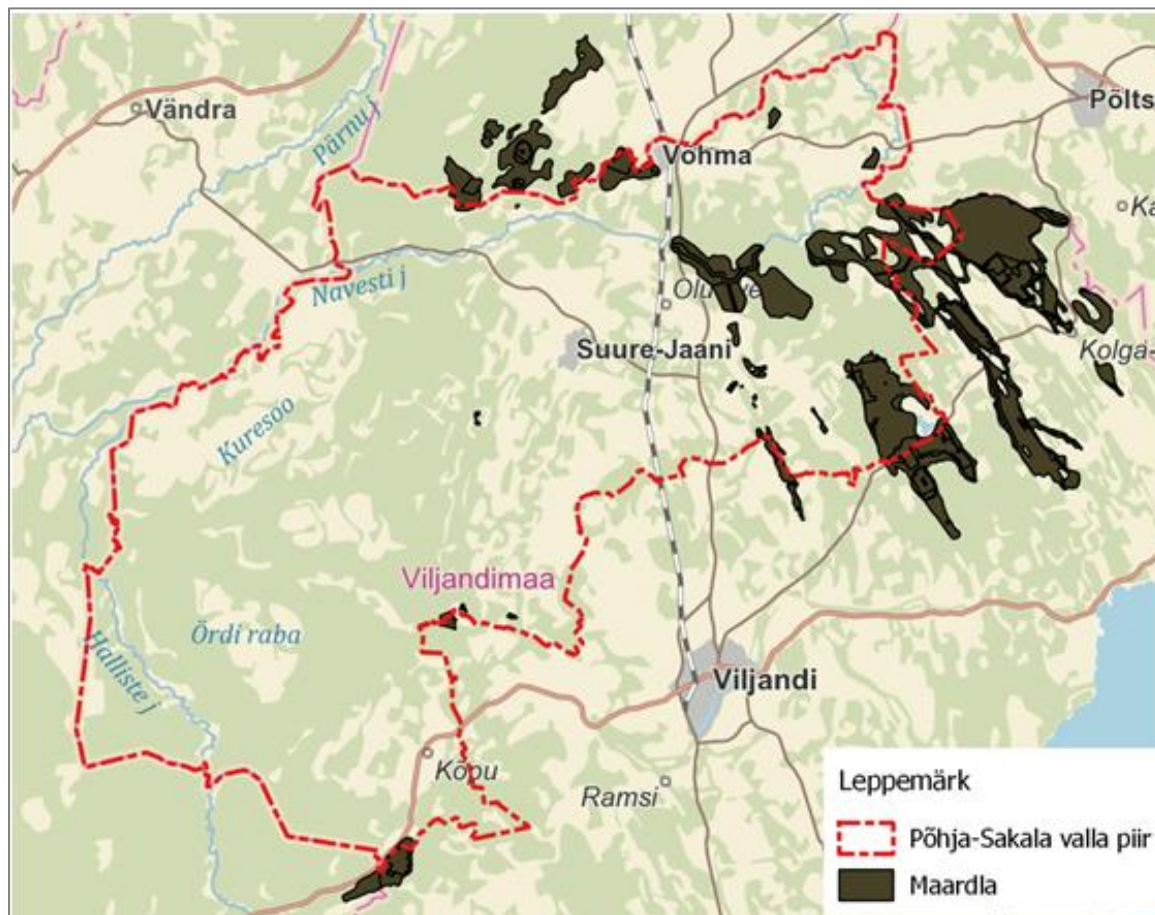
Joonis 6. Radooniriski levilad Põhja-Sakala valla piirkonnas (Petersell jt, 2017. Pinnaseõhus otsemõõdetud ^{222}Rn -sisaldus (kBq/m^3)).

5.2.4 MAAVARAD

Eesti maapõuepoliitika visioon ja üleriigiline eesmärk on sõnastatud strateegilises dokumendis: „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“. Eesti maapõuepoliitika visioon on uurida ja kasutada maapõue ja seal leiduvaid loodusvarasid Eesti ühiskonnale võimalikult suurt väärtust looval moel, arvestades keskkonnavalaseid, sotsiaalseid, majanduslikke, geoloogilisi ja julgeoleku aspekte. Pikaajaliseks eesmärgiks on tagada maapõueressursside teaduspõhine, riigi majanduskasvule ja ressursitõhususele suunatud keskkonnahoidlik ning inimeste tervist säilitav haldamine ja kasutus. Lisaks eelenevale on oluline vähendada sõltuvust taastumatutest loodusvaradest.

Üldplaneeringu koostamisel lähtutakse strateegilises dokumendis seatud eesmärkidest ning poliitikasuunistest.

Valla territooriumil leiduvad maavarad on turvas, liiv, savi, dolokivi ja kruus. Suuremad maardlad jäävad valla idaossa (joonis 7) (Põhja-Sakala valla profiil, 2018 ja Maa-amet, 2019).

Joonis 7. Maardlate paiknemine Põhja-Sakala valla territooriumil (Maa-amet, 18.01.2019).

Vallas asuvad maardlad on nimetatud tabelis 2.

Tabel 2. Põhja-Sakala vallas asuvad maardlad (Maa-amet, seisuga 11.01.2019).

Maavara	Maardla nimi
Liiv	Metsküla liivamaardla, Tohvri liivamaardla, Laninga liivamaardla ja Murru liivamaardla.
Savi	Tohvri savimaardla.
Kruus	Aimla kruusamaardla, Tääksi kruusamaardla, Õnniste kruusamaardla ja Tääksi-Vesiveski kruusamaardla.
Dolokivi	Arussaare dolokivimaardla ja Loopre dolokivi maardla.
Turvas	Osaliselt Kallissaare-Lubjaahju turbamaardla, Soosaare turbamaardla, Parika turbamaardla, Vägita ning Napsi turbamaardla.

Seisuga 11.01.2019 on valla territooriumil viis maavara kaevandamisluba (tabel 3).

Tabel 3. Põhja-Sakala valla territooriumil väljastatud kaevandamisload (Maa-amet, seisuga 11.01.2019).

Karjääri nimi	Kaevandamisloa omaja	Kaevandamis loa nr	Loa kehtivus
Laniga liivakarjäär	Maanteeamet	VILM-050	16.05.2011 - 15.05.2026
Metsküla liivakarjäär	HMG Invest ja Holding OÜ	L.MK/329835	28.09.2017 - 27.09.2032
Murru liivakarjäär	AS Acropolis	VILM-060	09.05.2013 - 08.05.2028
Tääksi kruusakarjäär	Maanteeamet	VILM-007	28.05.2001 - 19.11.2027
Önniste kruusakarjäär	Sakala Teed OÜ	VILM-054	21.03.2012 - 20.03.2027
Tääksi II kruusakarjäär	Maanteeamet	VILM-057	20.11.2012-19.11.2027
Tääksi III liivakarjäär	Acropolis AS	VILM-059	07.01.2013-13.11.2031
Napsi turbatootmisala	Ramsi Turvas AS	VILM-011	02.06.2005-28.12.2019

Põhja-Sakala valla territooriumile ulatub väga vähesel määral ka Napsi turbatootmisala, mis asub Kõpu alevikust edelas. Parika rabas toimub turba kaevandamine väljaspool Põhja-Sakala valla territooriumi (Maa-amet, 2019).

Ehitusmaavarade kaevandamistegevuse mõjud looduskeskkonnale on hinnatud ehitusmaavarade kasutamise riiklikule arengukavale 2011-2020 koostatud KSH raames. Kaevandamistegevuse mõjud on hinnatud ja hinnatakse ka edaspidi kaevandamislubade taotluste KMH-de või eelhinnangute raames. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu KSH koostamisel arvestatakse olemasolevate maardlate ja mäeeraldistega ning nendest tulenevate keskkonnamõjudega muude planeeringust tulenevate mõjude kooshindamisel.

5.2.5 PÕHJA- JA PINNAVESI, SH PÕHJAVEE KAITSTUS

Põhjavesi

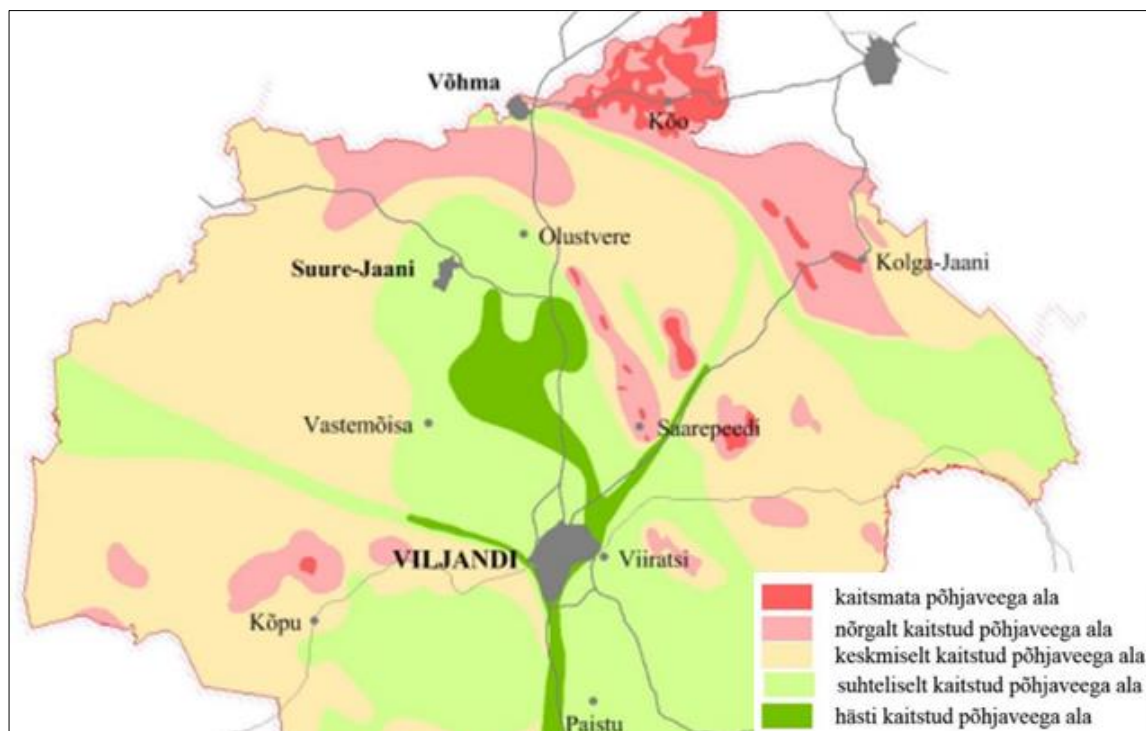
Põhja-Sakalas on põhjavesi kasutuses majandus- ja joogiveena (Noorkõiv, 2018). Valla lääneosas saadakse põhjavett peamiselt Kesk-Alam-Devoni ning Kesk-Devoni põhjaveekogumist, valla keskosas Sakala kõrgustikul asuvad puurkaevud saavad põhjavett Devoni kihtide all asuvast Silur-Ordoviitsiumi põhjaveekogumist ja valla põhjaosas tarbitakse põhjavett Silur-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogumist (EELIS, 2019). Vee kvaliteet on valdavalt hea. Probleemiks on joogivee kättesaadavus väiksemates piirkondades ja hajaasutustes ning kasutusest välja jäänud puurkaevude ja geoloogiliste uuringute jaoks puuritud puuraugud, mille kaudu võib põhjavette sattuda reostus (Umal, 2018). Lisaks on tiheasustusest ning lohakast majandustegevusest halvenenud kaevude sanitaarkaitseala olukord (Noorkõiv, 2018).

Vastavalt Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavale 2015-2021 on eelnimetatud põhjaveekogumites vajalik teostada keemiline seire näitajate osas, millele on määratud läviväärtused.

Põhjavee kaitstust iseloomustab maapinnalähedase esimese aluspõhjalise põhjaveekihi reostuskaitstus. Põhjavee kaitstust Põhja-Sakala vallas iseloomustab joonis 8: valla põhjapiiril on põhjavesi kohati nõrgalt kaitstud või kaitsmata, samas suurem osa valla põhjaveest on keskmiselt või suhteliselt kaitstud. Kaitsmata või nõrgalt kaitstud põhjaveega alasid leidub laiguti ka valla kesk- ning lõunaosas. **Kuna planeeringuala põhjavesi on maapinnalt tuleva reostuse eest kohati kaitsmata või nõrgalt kaitstud, on tähtis põhjavee kvaliteedi säilimisele olulist rõhku pöörata.**

Põhja-Sakala valla Võhma põhjaveemaardla Siluri veekihi kinnitatud varu 2020. aastaks on 600 m³/d ja Ordoviistiumi veekihi varu 3600 m³/d (Olesk, 2018).

Siluri põhjaveekogumi hea koguselise seisundi säilitamiseks on vajalik arvutada põhjavee prognoosvaru Suure-Jaani valla piirkonnas (OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2015).

Joonis 8. Põhjavee kaitstus Viljandimaal põhjaosas (Viljandi maakonnaplaneering 2030+, 2018).

Pinnavesi

Põhja-Sakala valda jääb 14 loodusliku järve, 11 tehisejärve ja 21 paisjäärve (Keskkonnaregister, 2019). Pinnavesi on peamiselt kasutusel puhkemajanduslikult ning looduskeskkonna tasakaalu säilitamisel (Noorkõiv, 2018). Pinnaveehaardeid on üks. Pinnaveehaarde kasutaja on Combimill Sakala OÜ, kellel on vee erikasutusluba (vee erikasutusloa nr: L.VV/327886) (Keskkonnaregister, 2019). Reeglina võib pinnavee olukorda lugeda rahuldavaks. Probleemiks on veekogude kinnikasvamine. (Noorkõiv, 2018)

Valla territooriumile jääb kokku 10 jõge: Arussaare jõgi (Retla jõgi), Halliste jõgi, Kõpu jõgi, Lemmjõgi, Navesi jõgi, Raudna jõgi, Risti jõgi, Räpu jõgi, Saarjõgi ja Tõramaa jõgi (Keskkonnaregister, 2019). Jõgede olukord on suures osas kesine (Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021, 2016). Planeeringute koostamisel tuleb arvestada võimalikke riske järgmistel suurte üleujutusala-dega siseveekogudel: Halliste jõgi (Tipu külast suudmeni), Navesi jõgi (Loopere sillast Tallinna-Viljandi maanteeni) ja Raudna jõgi (järvest suudmeni) (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018).

KSH aruandes keskendutakse Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas püstitatud eesmärkide täitmisele ning hinnatakse, kas ja kuivõrd mõjutab üldplaneeringuga kavandatu nende eesmärkide saavutamist.

5.2.6 VÄÄRTUSLIKUD MAASTIKUD

Väärtuslikud maastikud on määratletud Viljandimaa maakonnaplaneeringus (2018). Maakonnaplaneeringus on määratud maastiku üldised kasutustingimused väärtuslike maastike säilimiseks ja väärtuste suurendamiseks. Lisaks väärtuslikele aladele on maakonnaplaneeringus määratletud kauni vaatega teelõigud ning ilusa vaatega kohad.

Põhja-Sakala valla territooriumil on, kas täielikult või osaliselt kaks maakondliku ja/või võimaliku riikliku tähtsusega maastikku, neli maakondliku tähtsusega maastikku ja kaheksa kohaliku tähtsusega maastikku (tabel 4).

Tabel 4. Põhja-Sakala valla väärtuslikud maastikud (Viljandimaa väärtuslikud maastikud, 2015).

Väärtusliku maastiku nimetus	Tähtsus
Ivaski küla – Lubjassaare talu	Kohaliku tähtsusega
Kärevere küla	Kohaliku tähtsusega
Kuhjaveere ja Aimla külad	Maakondliku tähtsusega
Lahmuse mõis	Kohaliku tähtsusega
Lõhavere linnusemägi	Maakondliku tähtsusega
Metsküla – Väike-Kõpu maastik	Kohaliku tähtsusega
Navesi org Kootsi ja Vihi külade vahel	Kohaliku tähtsusega
Olustvere – Jaska maastik	Maakondliku (riikliku) tähtsusega, võimalik rahvusmaastik
Pilistvere kirikuküla	Maakondliku tähtsusega
Soomaa rahvuspark	Maakondliku (riikliku) tähtsusega, võimalik rahvusmaastik
Suure-Jaani linn	Maakondliku tähtsusega
Suure-Kõpu maastik	Kohaliku tähtsusega
Tääksi – Kuiaveere maastik	Kohaliku tähtsusega
Venevere küla ja Navesi luhad	Kohaliku tähtsusega

Maakonnaplaneeringus on tehtud ettepanek nimetada kuus väärtuslikku maastikku ümber rahvusmaastikeks. Nendest Põhja-Sakala territooriumile jäävad: **Olustvere–Jaska maastik** ja **Soomaa rahvuspark**.

Tulenevalt üldplaneeringu lähteülesandest vaadatakse planeeringu koostamise käigus üle Viljandimaa maakonnaplaneeringus määratletud väärtuslikud maastikud ning nende kasutamistingimused ja vajadusel täpsustatakse nii väärtuslike maastike piire kui kasutamistingimusi. KSH raames hinnatakse (üldplaneeringuga täpsustatud) väärtuslike maastike ja neil ning nende mõjualas kavandatud maakasutuse ja maakasutuse tingimuste mõju väärtuslike maastike säilimisele.

5.2.7 ROHEVÕRGUSTIK

Põhja-Sakala valla rohevõrgustik ja selle üldised kasutustingimused võrgustiku toimimise tagamiseks on määratletud Viljandimaa maakonnaplaneeringus aastani 2030+ (2018). Põhja-Sakala vallast on ca 70% kaetud rohevõrgustikuga (joonis 9). Rohevõrgustiku suur osakaal on tingitud madalast asustustihedusest (ca 7 elanikku/km²) ja suurest metsamaade ning märgalade osakaalust. Rohevõrgustiku sidusus on piirkonnas hea ja funktsioneerimine tagatud.

Rohevõrgustiku eesmärk on (Viljandimaa maakonnaplaneering 2030+, 2018):

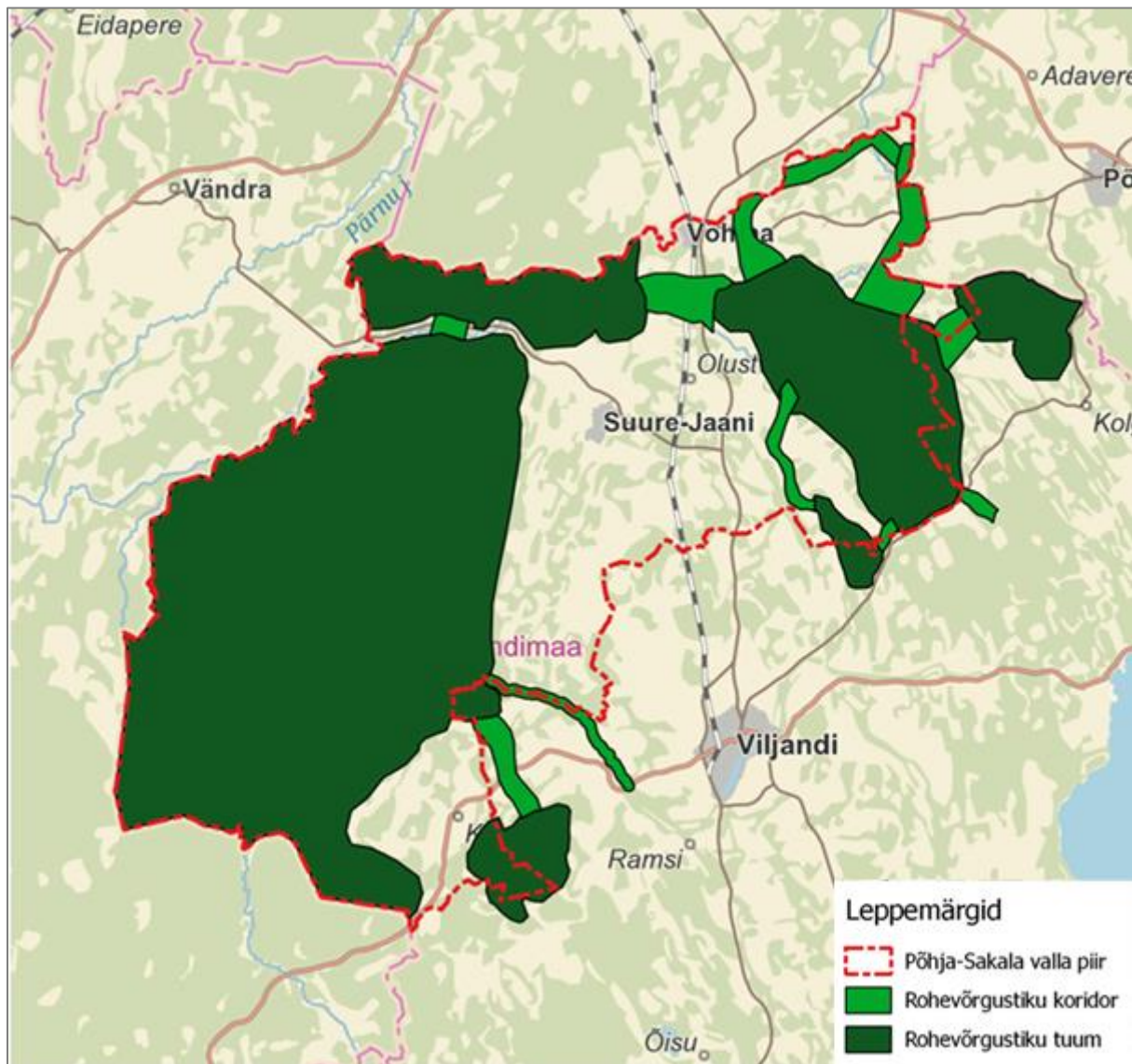
- täiendada funktsionaalselt kaitsealade võrgustikku, ühendades need looduslike aladega ühtseks terviklikuks süsteemiks;
- toetada bioloogilise mitmekesisuse ja stabiilse keskkonnaseisundi säilimist;
- toetada ja säilitada looduslikku iseregulatsiooni;
- tagada inimestele looduslike alade ruumiline kättesaadavus.

Roheline võrgustik koosneb tuumaladest ja koridoridest, mis on omavahel ühendatud funktsioneerivaks tervikuks. Kogu võrgustiku toimimine toetub tuumaladele, mis moodustuvad kaitse alla võetud kõrgema loodusväärtusega aladest ja metsamassiividest. Sidususe säilitamisel on keskne roll rohekoridoridel.

Rohevõrgustiku moodustamisel on Viljandimaa maakonnaplaneeringus lähtutud loodusliku ja bioloogilise mitmekesisuse säilimise vajadustest ning võrgustiku funktsioneerimise eeldustest.

Rohevõrgustik täidab nii ökoloogilise võrgustiku jätkusuutliku funktsioneerimise kui ka elanike puhkepiirkonna rolli. Tiheasustuse aladele ulatuvad rohevõrgustiku osad on eelkõige puhkeotstarbelised.

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ülesanne seisneb rohevõrgustiku piiride ja kasutustingimuste ja täpsustamisel.

Joonis 9. Maakonnaplaneeringus määratud rohevõrgustik Põhja-Sakala valla aladel (Viljandi maakonnaplaneering aastani 2030+, 2018. Aluskaart ja kohaliku omavalituse piir: Maa-amet, 18.01.2019).

Rohevõrgustiku ja selle väärtuste säilimine on alustala ökoloogilise võrgustiku, sh bioloogilise mitmekesisuse kaitsmisele ning ühtlasi pakub see hüvesid ka inimestele puhkeotstarbelisel eesmärgil. Põhja-Sakala valla niivõrd suur „roheline ala“ osakaal on kindlasti selle valla au ja uhkus, mistõttu on eriti oluline üldplaneeringu koostamisel selle väärtuse säilimisega arvestada. Planeeringu ja KSH koostamisel analüüsitakse rohevõrgustiku kattuvust võimalike teiste kultuuriliste, looduslike ja puhkeomaduste poolest väärtuslike aladega ja rohevõrgustiku jätkusuutlikkuse tagamiseks pööratakse tähelepanu neile seatavate tingimuste vastuolude vältimisele ning samuti ühtse mitmekihilise ja mitmekülgset kasutust võimaldava väärtuslike alade (sh väärtuslike maastike) võrgustiku kujundamisele.

5.2.8 KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID

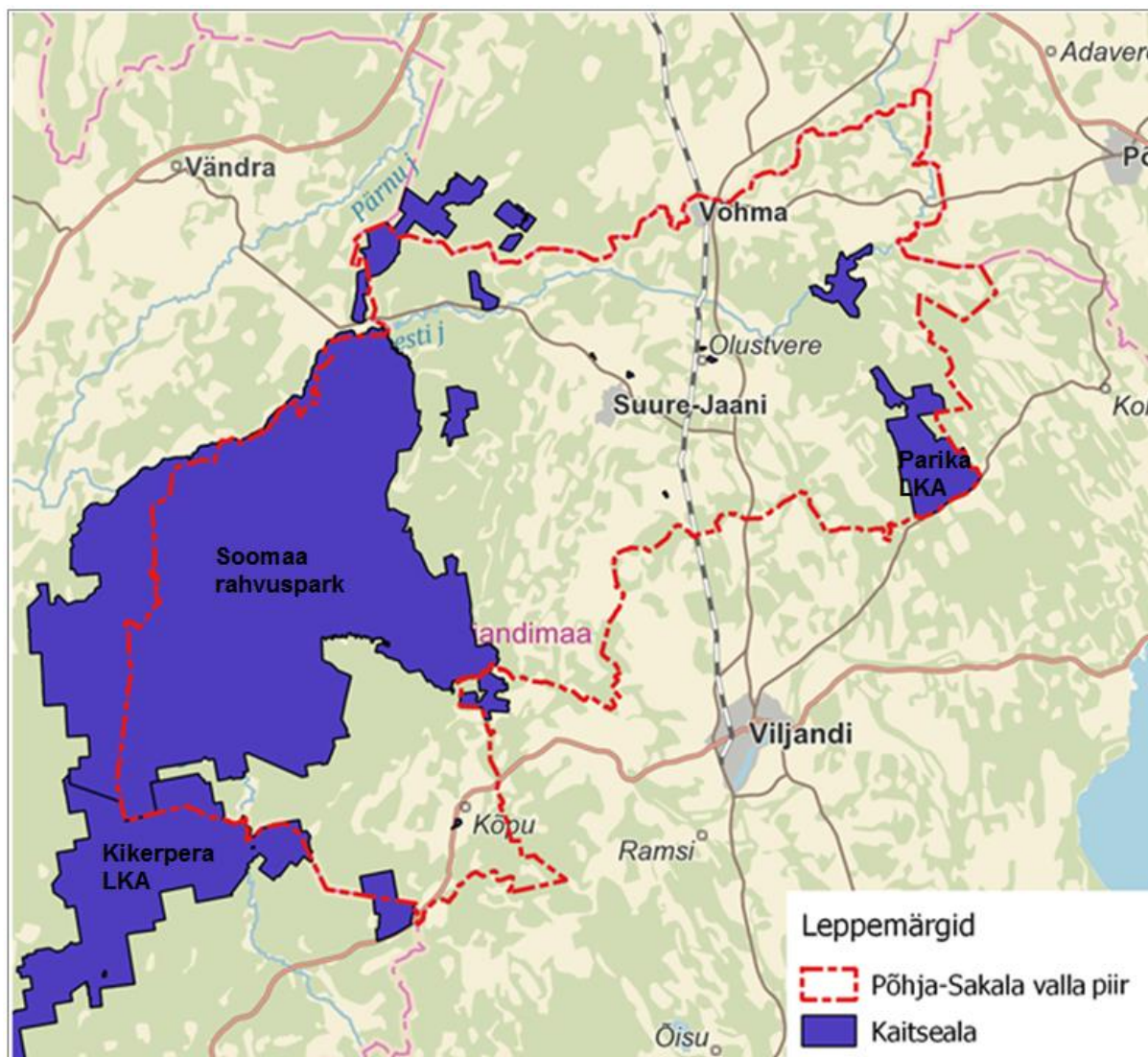
Kaitstavad loodusobjektid on vastavalt looduskaitseadusele kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

5.2.8.1 Kaitsealad

Põhja-Sakala vallas leidub kokku 17 (joonis 10) kaitseala ja need võtavad valla territooriumist enda alla ca 370 km² suuruse ala, mis moodustab 32% valla kogupindalast (EELIS, 2019). Põhja-Sakala vallas asuvad kas osaliselt või täielikult (Keskkonnaregister, 2019):

- Kahvena looduskaitseala
- Kikepera looduskaitseala
- Kuninga-Rimmu looduskaitseala
- Kõpu park
- Lahmuse park
- Lehtsaare looduskaitseala
- Leppoja looduskaitseala
- Lõhavere metsapark
- Maalasti looduskaitseala
- Naistevalla looduskaitseala
- Navesti maastikukaitseala
- Olustvere park
- Papioru maastikukaitseala
- Parika looduskaitseala
- Saarjõe maastikukaitseala
- Soomaa rahvuspark
- Sürgavere park

Nimetatuist suurimad on Soomaa rahvuspark ja Parika looduskaitseala.

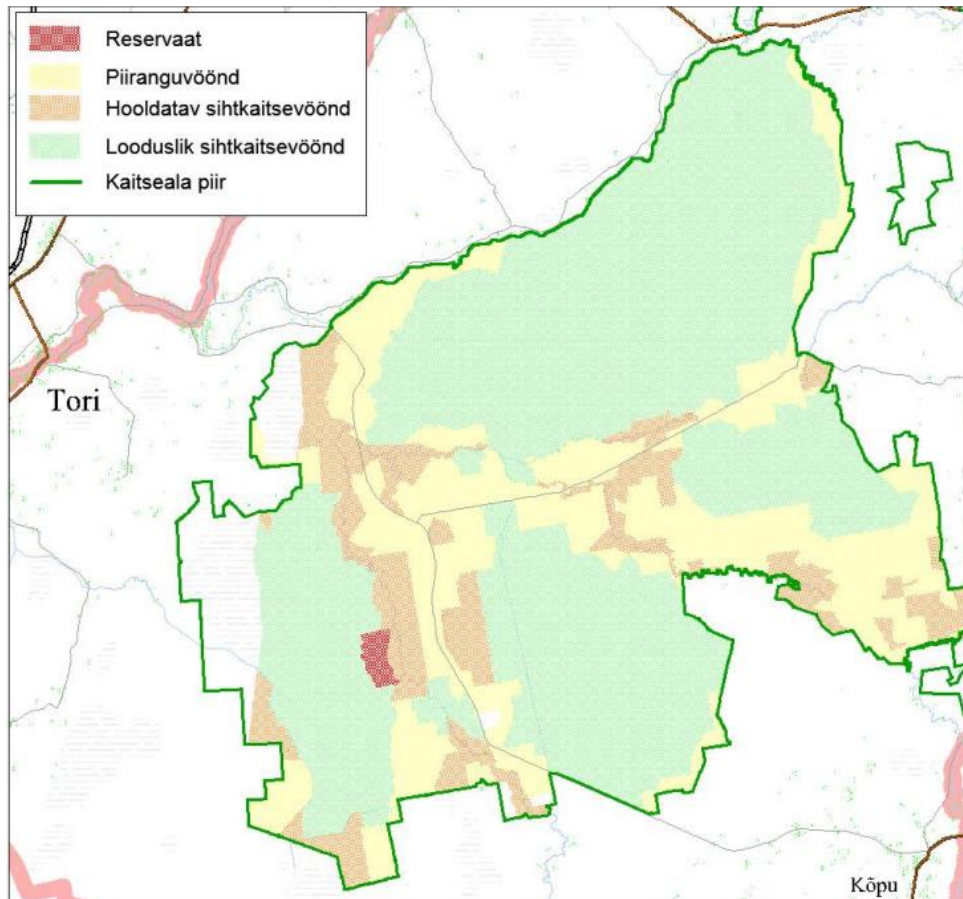
Joonis 10. Põhja-Sakala vallas paiknevad kaitsealad (EELIS, 18.01.2019).

Soomaa rahvuspark

Valla lääneosas asub Soomaa rahvuspark (joonis 10). Tegemist on väga kõrge loodusväärtusliku alaga, mis kuulub rahvusvahelise tähtsusega Ramsari alade koosseisu. Rahvuspargi pindala on 396 km², mida ümbritseb 900 km² suurune mõjuala koos kontaktalaga. Umbes 80% (316,44 km²) Soomaa rahvuspargist jääb Põhja-Sakala valda. Kaitseala paikneb Sakala kõrgustiku, Liivi lahe rannikumadaliku ja Lääne-Eesti madaliku vahel. Soomaa rahvuspargist üle 80% moodustavad rabad, siirdesood, madalsood, soostunud niidud ja soometsad. (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018)

Soomaa rahvuspark on moodustatud Vabariigi Valitsuse 8. detsembri 1993. a määrusega nr 387 suurte soode, metsa- ja lammimaastike, kultuuripärandi, kaitsealuste liikide, looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitseks ning maastike ja kultuuripärandi tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018). Rahvuspargi piir, kaitse-eesmärgid ja kaitsekorra üldpõhimõtted on

kehtestatud Vabariigi Valitsuse 22. aprilli 2005. a määrusega nr 85. Kaitsekorra alusel jaotub rahvusparki maa- ja veeala vastavalt majandustegevuse piiramise astmele reservaadiks, kahekümne üheksaks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks (joonis 11) (Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85).

Joonis 11. Soomaa rahvusparki jagunemine erinevateks kaitsevöönditeks (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018)

Soomaa rahvuspark on tuntud oma ulatuslike ja kestvate üleujutuste poolest. Soomaa rahvusparki ala läbivad Pärnu jõe lisajõed- Halliste, Raudna ja Navesti. Kevadel laskub lumesulamisvesi hooga Sakala kõrgustikust alla ning tasasel maal paiknevad madalad jõed ei jõua lumesulamisvett läbi lasta (Arold, 2005). Sõltuvalt aastast esineb rahvusparkis üleujutusi mitmeid kordi. Sügisene suurvesi algab septembris ja kestab umbes nädala. Vesi võib luhtadele tõusta ka vihmasel suvel ning suuremaid üleujutusperioode esineb ka talvel. Keskmiselt igal kolmandal kevadel on veetase eriti kõrge. Riisa küla järgi tuntakse Navesti, Halliste, Raudna ja Lemmjõe alamjooksu Riisa üleujutusala, mis pindalalt on Eesti suurim üleujutusala, ulatudes kuni 175 km². Suurvee kõrgem tase püsib tavaliselt seitse päeva, üleujutus kestab 2-3 nädalat, kõrge veetaseme korral ka kauem. Raudna ja Lemmjõe üleujutus on tagasihoidlikum ja kestab keskmiselt ühe nädala. (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018)

Soomaa rahvuspargis on majandustegevus rangelt keelatud ning piirkonnas tegutsevad vaid üksikud turismi ettevõtted ning talumajapidamised. Üleujutuste tõttu on asustus Soomaa rahvuspargis väga väike. Rahvuspargi territooriumil on asustus koondunud kolme külasse – Tipu, Riisa ja Sandra külasse. Rahvuspargi piiril (kontaktalas) asuvad külad, kus elavad nii püsi- kui ka hooajalised elanikud. Kontaktalal ehk rahvuspargi piiril asuvatest küladest on suurima rahvaarvuga Jõesuu, Metsküla ja Kaansoo külad. Kontaktalas ei ole majandustegevusele piiranguid seatud. Tegutsevad väike-ettevõtted, mille tegevus on suunatud teenuste pakkumisele rahvuspargis. (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018)

Lisaks suurele looduslikule väärtusele omab Soomaa rahvuspark suurt kultuurilist väärtust. Piirkonna looduslikust eripärast tulenevalt on alal väljakujunenud iseäralik ajalugu. Soomaa rahvuspargis leidub mitmeid arheoloogilisi püüandeid. Soomaa rahvuspark on tänu puutumatu loodusele ja suurveest tingitud eripärasele kultuurile tuntud loodusturismi sihtkoht nii Eestis kui ka välismaal. (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018)

Soomaa rahvuspargi valitseja on Keskkonnaamet, kes korraldab rahvuspargi kaitset, koordineerib looduskaitsest seisukohast vajalike tööde teostamist ning hindab kaitsekorralduse tõhusust ja tegevuse mõjusid looduskaitsele. Rahvuspargi piires teostab kaitsekorralduslikke töid ja külastuskorraldust riigimaadel Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). (Soomaa piirkonna teemaplaneering, 2018)

Üldplaneeringu koostamise käigus arvestatakse Soomaa rahvuspargi turismi potsentsiaaliga.

5.2.8.2 Püsielupaigad

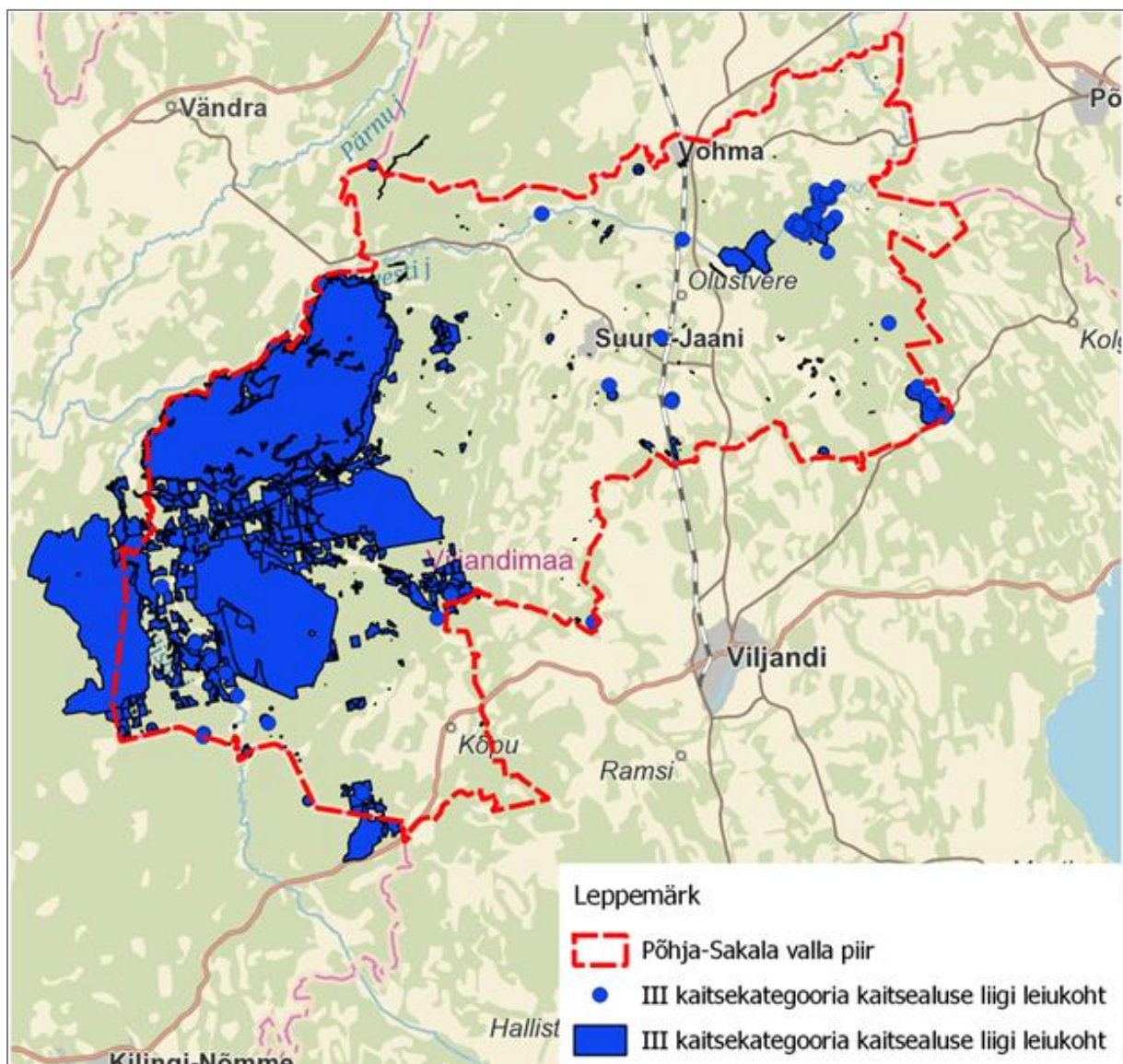
Vallas on 22 erinevat püsielupaigana kaitstavat ala, mis paiknevad kas osaliselt või terves ulatuses valla territooriumil (Keskkonnaregister, 2019). Tabelis 5 on ära toodud liigid, kelle kaitseks antud püsielupaigad on loodud, nende kaitsekategooriad ja püsielupaikade arv.

Tabel 5. Liikide loetelu, kelle kaitseks on moodustatud püsielupaigad ning nende püsielupaikade arv (Andmed: Keskkonnaregister, 28.03.2019).

Nimetus	LK kaitsekategooria	Püsielupaikade arv
Väike-konnakotkas	I	13
Metsis	II	6
Merikotkas	I	1
Kanakull	II	2
Suur-konnakotkas	I	1

5.2.8.3 Kaitsealused liigid

Joonisel 12 on esitatud kõik keskkonnaregistrisse registreeritud III kaitsekategooria taimeliikide, loomaliikide, seeneliikide ja samblikuliikide elupaigad ning kasvukohad Põhja-Sakala valla piires. Vastavalt looduskaitseseadusele (§ 53 punkt 1) on I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites keelatud. Suur osa kaitstavate liikide leiukohtadest paiknevad juba olemasolevatel kaitsealadel. Nagu jooniselt näha, koonduvad kaitstavate liikide elupaigad ja kasvukohad pigem valla lääneossa suurematele metsa- ja rabaaladele. Samuti paiknevad kaitsealuste liikide elupaigad valla idaosas asuvatel märgaladel ning kohati ka valla keskosas. (EELIS, 2019)

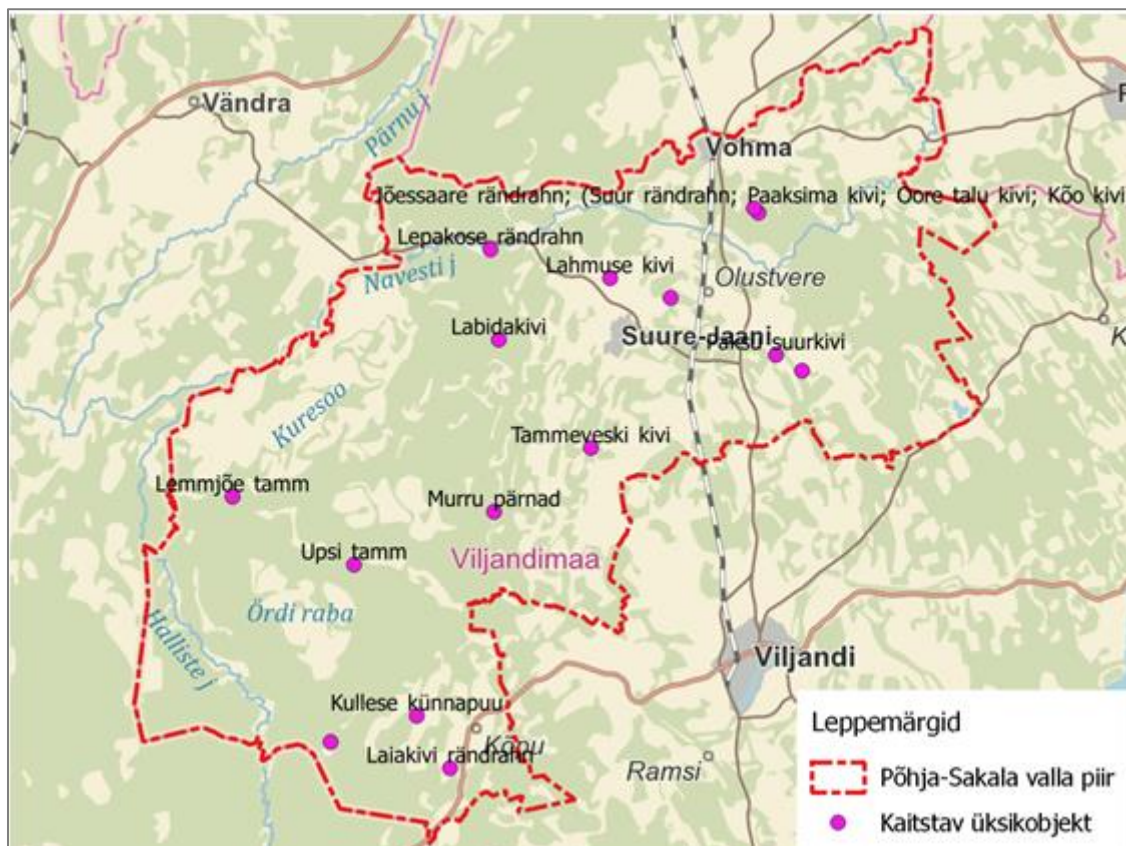

Joonis 12. III kaitsekategooria liikide elupaikade ja kasvukohtade paiknemine Põhja-Sakala vallas (EELIS, 18.01.2019).

5.2.8.4 Kaitstavad üksikobjektid

Üksikobjektidena kaitstakse Põhja-Sakala vallas 17 erinevat objekti (joonis 13) (Keskkonnaregister, 2019):

- Jõesaare kadakas
- Jõessaare rändrahn
- Kullese künnapuu
- Labidakivi
- Lahmuse kivi
- Laiakivi rändrahn
- Lemmjõe tamm
- Lepakose rändrahn
- Linnamäe rändrahn
- Murru pärnad
- Oti pärn
- Paksu suurkivi
- Ristimänd
- Rõngu kivi; Rõugu kivi
- Tammeveski kivi
- Upsi kask
- Upsi tamm

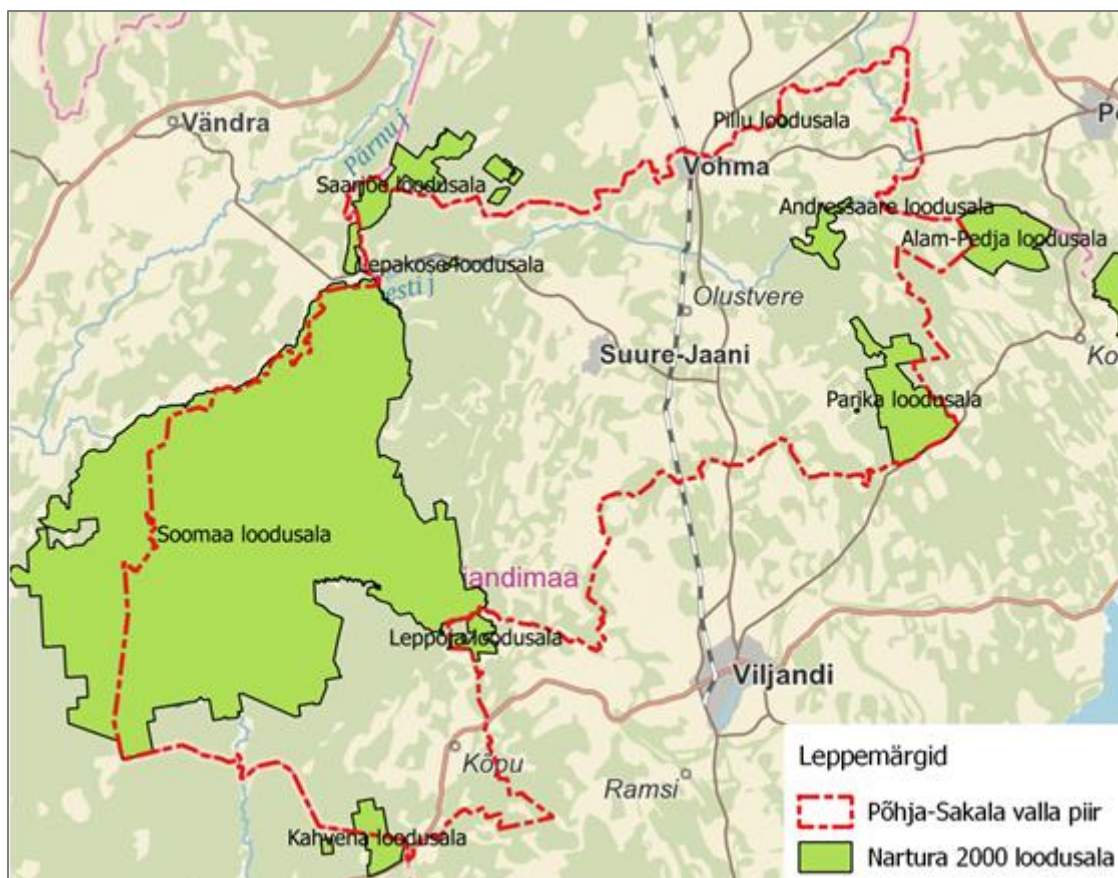
Joonis 13. Kaitstavad looduse üksikobjektid Põhja-Sakala vallas (EELIS, 18.01.2019).

Üldplaneeringus kavandatava maakasutuse ja seatavate tingimuste osas on vajalik arvestada kaitstavate loodusobjektidega. Läbiviidava KSH protsessi raames hinnatakse üldplaneeringuga kavandatavat võimalikku mõju kaitstavatele loodusobjektidele.

5.2.9 NATURA 2000 ALAD

Lisaks siseriiklikult kaitstavatele loodusobjektidele on Põhja-Sakala vallas ka rahvusvahelise kaitsealade võrgustiku Natura 2000 alasid. Täielikult või osaliselt jääb Põhja-Sakala valla territooriumile üheksa Natura 2000 loodusala, neist suurimad on Soomaa ja Parika loodusalad (joonis 14) (Keskkonnaregister, 2019):

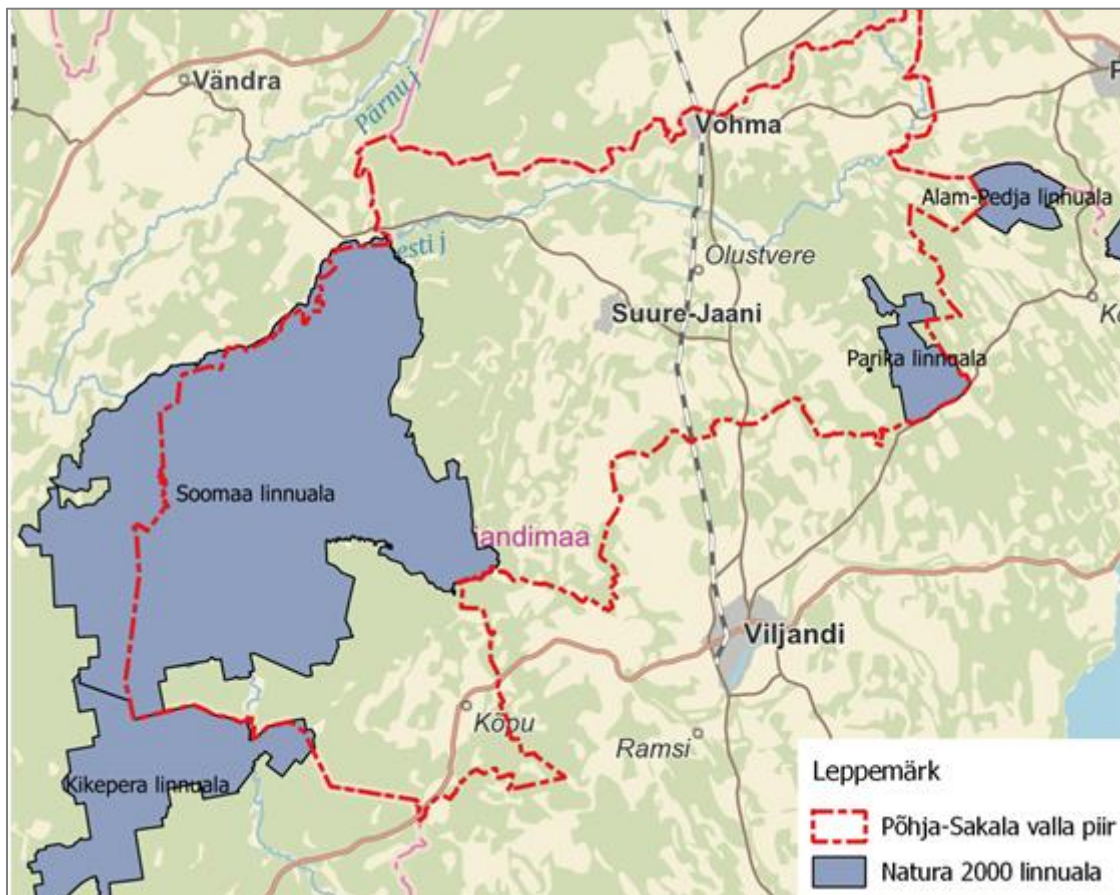
- Alam-Pedja loodusala
- Kahvena loodusala
- Lepakose loodusala
- Leppoja loodusala
- Maalasti loodusala
- Parika loodusala
- Pillu loodusala
- Saarjõe loodusala
- Soomaa loodusala

Joonis 14. Põhja-Sakala vallas paiknevad Natura 2000 loodusalad (EELIS, 18.01.2019).

Natura linnualadest jääb Põhja-Sakala valla territooriumile neli linnuala, neist suurimad on Soomaa ja Parika linnuala (joonis 15) (Keskkonnaregister, 2019):

- Alam-Pedja linnuala
- Kikepera linnuala
- Parika linnuala
- Soomaa linnuala

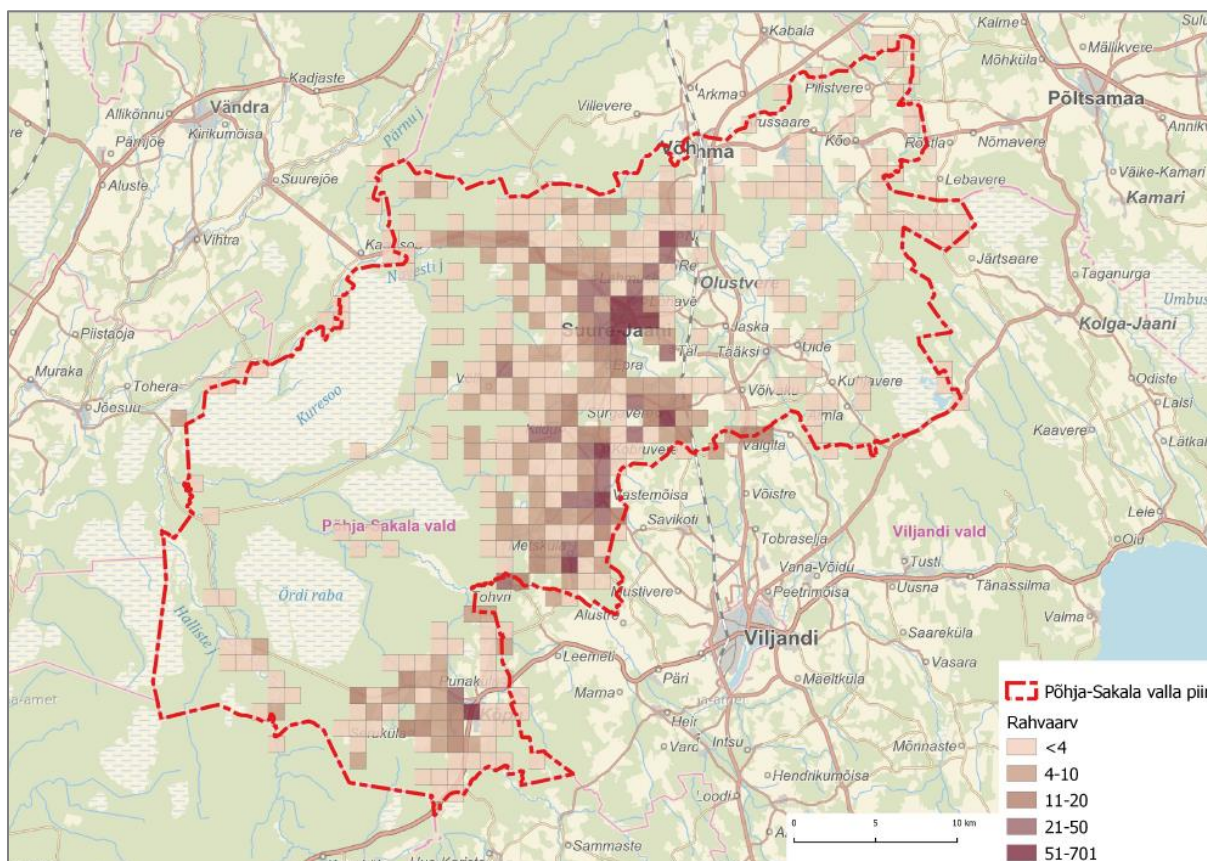
Joonis 15. Põhja-Sakala vallas paiknevad Natura 2000 linnualad (EELIS, 18.01.2019).

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu KSH raames teostatakse Natura 2000 aladele mõju hindamise I etapp ehk selgitatakse, kas üldplaneeringuga kavandatud suundumused ja põhimõtted ning seatavad tingimused võivad tõenäoliselt põhjustada olulist keskkonnamõju. Kui ebasoodne mõju ei ole välistatud ja kui eelhindamise läbiviimise tulemusena selguvad ebasoodsat mõju omavad detailsemad tegevused, mille kohta on piisavalt täpset informatsiooni mõju määratlemiseks ja hindamiseks, siis liigutakse edasi asjakohase hindamise etappi.

5.3 Sotsiaalmajanduslik keskkond

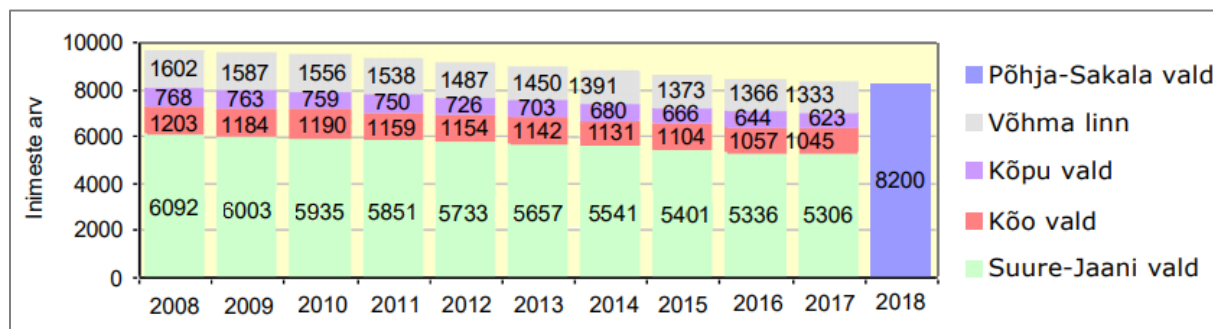
5.3.1 RAHVASTIK

Tulenevalt looduslikest tingimustest on Põhja-Sakala elanikkond koondunud valla keskossa ning osaliselt valla lõunanurka, Kõpu aleviku ümbrusesse (joonis 16). 45% Põhja-Sakala valla elanikkonnast elab Suure-Jaani ja Võhma paikkonnas. Suurimad külad on: Vastemõisa, Sürgavere, Kõo ja Reegoldi. Väiksemad külad on: Karjasoo, Kibaru, Rääka, Maalasti, Kuninga, Unakvere ja Kurnuvere. (Kuusk, 2017)

Joonis 16. Elanikkonna paiknemine valla territooriumi piires (Statistikaamet, 30.01.2019).

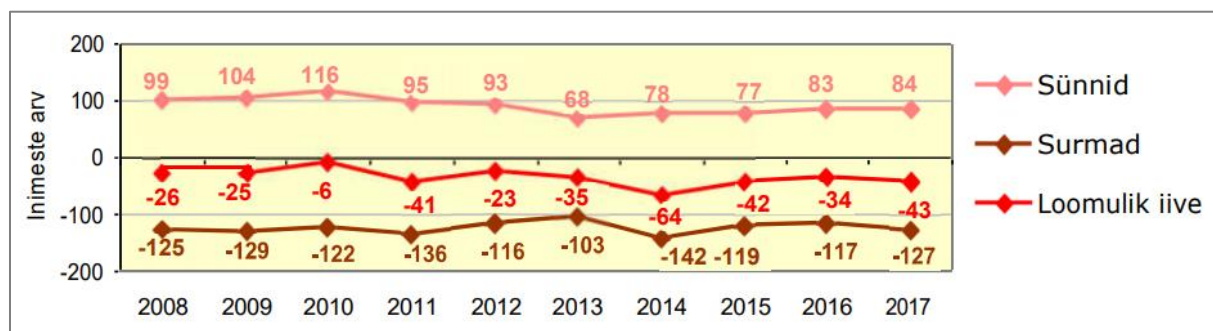
Põhja-Sakala vallas elas seisuga 01.01.2018 kokku 8200 inimest (arvestatud on ka elanikega, kes olid rahvastikuregistris registreeritud Põhja-Sakala valda ilma asulata), nendest 15,4% Võhma linnas ning 13,0% Suure-Jaani linnas. Elanike arv on ühinenud omavalitsusüksuste lõikes aastate jooksul pidevalt langenud. Ajavahemikul 2008-2018 on elanike arv vähenenud aastas keskmiselt 1,6% võrra (joonis 17). (Noorkõiv, 2018)

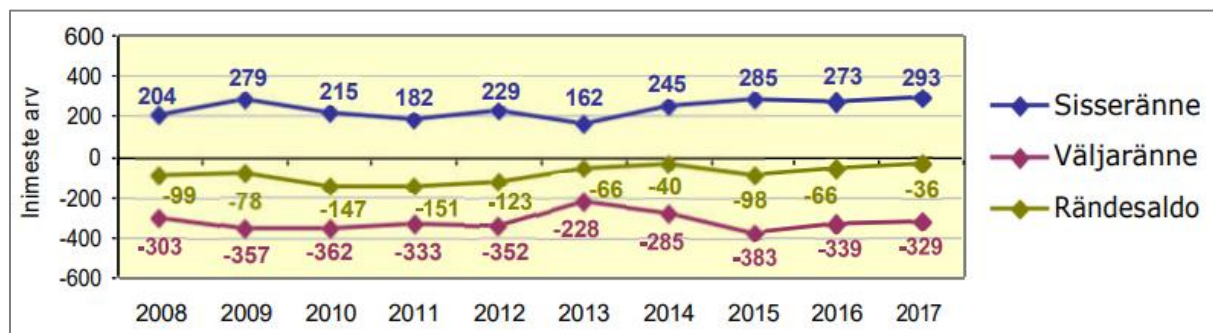
Joonis 17. Elanike arvu dünaamika ühinenud omavalitsusüksuste lõikes Põhja-Sakala vallas 2008-2018 seisuga 01.01.2018 (Noorkõiv, 2018).

Põhja-Sakala vallas on probleemiks elanikkonna vähenemine. Perioodil 2008-2018 on elanikkond Põhja-Sakala vallas vähenenud kokku 1465 inimese võrra ehk 15%. Kõige rohkem on antud ajaperioodil vähenenud elanike arv Kõpu vallas. Aastatel 2008-2017 on Kõpu vallas elanikkond vähenenud 19% (145 inimest), Võhma linnas 17% (269 inimest), Kõo vallas 13% (158 inimest) ning Suure-Jaani vallas 13% (786 inimest). (Noorkõiv, 2018)

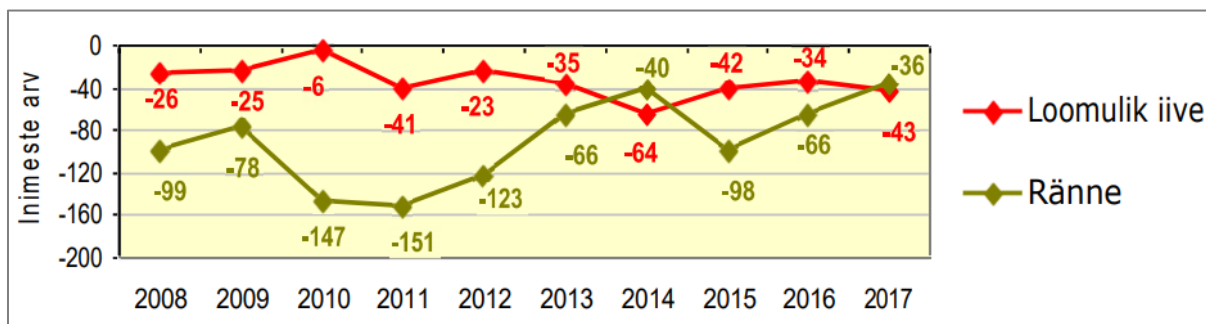
Elanikkonna vähenemise põhjuseks on negatiivne looduslik iive ja rändesaldo (joonis 18 ja 19). Sündide arv on vallas olnud langustrendis. Ajaperioodil 2008-2017 on valla elanikkonna vähenemisel olnud suurem mõju väljarändel. Alates 2014. aastast on rändesaldo vähenenud ning loomulik iive ja rändesaldo on liikunud tasakaalu suunas (joonis 20). (Noorkõiv, 2018)

Joonis 18. Loomulik iive Põhja-Sakala vallas 2008-2017 (Noorkõiv, 2018).

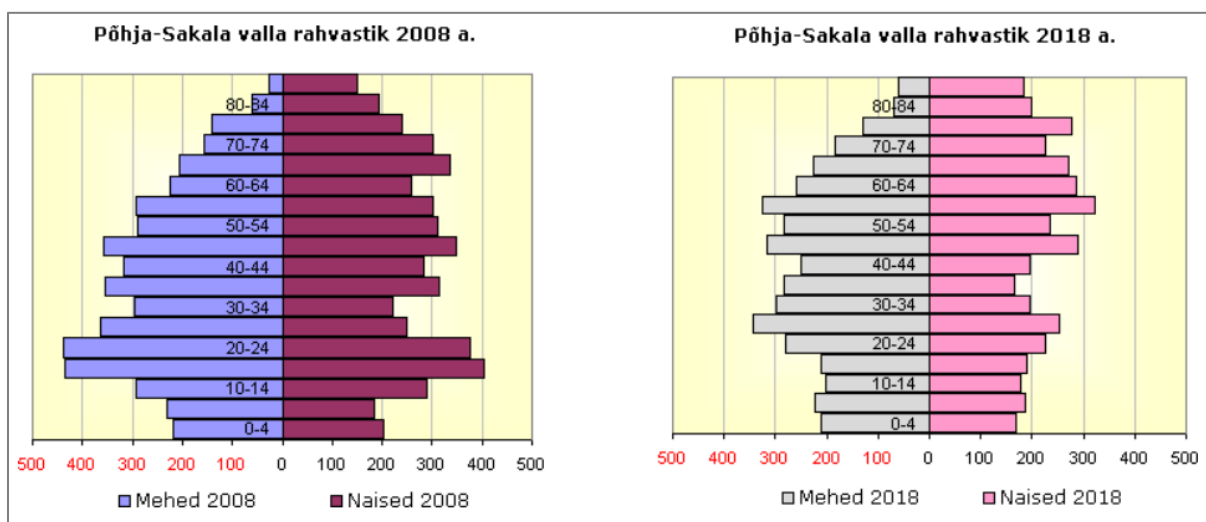

Joonis 19. Rändesaldo Põhja-Sakala vallas 2008-2017 (Noorkõiv, 2018).

Joonis 20. Loomulik iive ja rändesaldo Põhja-Sakala vallas 2008-2017 (Noorkõiv, 2018).

Põhja-Sakala valla oluliseks probleemiks on ka rahvastiku vananemine (joonis 21). 63,5% Põhja-Sakala valla elanikest moodustavad tööealised (vanus 15-64), 14,2% noored (vanus 0-14) ja 22,3% tööeast vanemad (vanus 65+) (seisuga 01.01.2018). Võrreldes aastaga 2008 on tööeast vanemate inimeste osakaal suurenenud 3,6%. Perioodil 2008-2018 on tööealiste osakaal vähenenud 3,2% ning noorte osakaal 0,5%. Mehi ja naisi on vallas peaaegu võrdselt (Noorkõiv, 2018).

Joonis 21. Rahvastiku soolis-vanuseline struktuur Põhja-Sakala vallas 2008 ja 2018 aastal (Noorkõiv, 2018).

2018. aasta andmete põhjal on Põhja-Sakala valla tööturu indeks 0,60, mis tähendab, et vallas on ühe lähiaastatel tööturult lahkuja kohta 0,60 tööturule sisenejat. Ülalpeetavate määr on 57,5%, mis tähendab, et 100 tööealise elaniku kohta on 57,5 ülalpeetavat. (Noorkõiv, 2018)

Üldplaneeringu ning KSH keskmeks on Põhja-Sakala valla territooriumil elukeskkonna ja seeläbi inimeste elukvaliteedi tõstmine, et soosida väljarände vähenemist ja tekitada põhjuseid sisse- ja väljarände suurendamiseks. Seejuures arvestatakse vananeva elanikkonna vajadustega, mistõttu seatakse ülesandeks vanusesõbraliku ühiskonna kujundamine ning võrdsete võimaluste kindlustamine kõikides eluvaldkondades olenemata vanusest.

5.3.2 SOTSIAALNE TARISTU JA ÜHISTEGEVUS

Sotsiaalse taristu alla kuuluvad valitsus- ja ametiasutused, haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutused, esmatarbekaupade müük, panga- ja postiteenused, internetiühendus, seltsi- ja kultuuritegevus, kultuuri- ja spordiasutused. Sotsiaalse taristu alla kuuluvad ka puhke- ja virgestusalad ning rohealad kui igapäevaseid ökosüsteemi teenuseid osutav osa rohevõrgustikust.

Põhja-Sakala valla keskuseks on Suure-Jaani linn (Viljandimaa maakonnaplaneering 2030+, 2018). Viljandimaa maakonnakeskusest Viljandi linnast jääb Suure-Jaani ca 24 km kaugusele ning teistest suurematest linnadest vastavalt: Võhmast ca 14 km, Vändrast ca 34 km, Türist ca 37 km ja Põltsamaa linnast ca 40 km kaugusele (Maa-amet, 2019). Põhja-Sakala Vallavalitsus asub Suure-Jaani linnas (Põhja-Sakala valla koduleht, 2019).

Vallas on (Noorkõiv, 2018, Umal, 2018 ja Kuusk, 2017):

- Üheksa lasteaeda
- Kuus kooli
- Kaks riigile kuuluvat õppeasutust
- Kaks huvikooli
- Kümme raamatukogu
- Üheksa võimlat
- Kuus kultuuri-ja rahvamaja
- Üks seltsimaja
- Kuus muuseumi
- Neli noortekeskust ja neli noortetuba
- Kolm hooldekodu ja üks päevakeskus

Põhja-Sakala vallas tegutseb kuus perearsti. Perearstide vastuvõtt toimub Suure-Jaani linnas, Võhma linnas, Olustveres, Tääksis ja Vastemõisas. Hambaravi on kättesaadav Suure-Jaani linnas, Võhma linnas ja Kõo külas. Apteegid on olemas Suure-Jaani linnas, Võhma linnas ja Kõpu alevikus. Eriarstiabi jaoks pööratakse Viljandisse, Tartusse ja Põltsamaale. Kiirabi teenust osutab Viljandi erakorralise meditsiini osakond (EMO) ja SA Tartu Kiirabi vältimatu abi kiirabibrigaad. (Noorkõiv, 2018)

Vallas on sportimiseks mitmeid võimalusi, lisaks üheksale võimlale asub vallas veel üle viiekümne erineva spordirajatise ning tegutseb kuusteist spordiklubi (Noorkõiv, 2018). 2019. aasta algul avati Suure-Jaani Tervisekoda, kus on olemas veekeskus.

Põhja-Sakala valla territooriumil Suure-Jaani linnas asub Lõuna prefektuuri korrakaitsebüroo Viljandi politseijaoskonna Suure-Jaani konstaablijaoskond. Vallas töötab kaks piirkonnapolitseinikku. Päästeabi korraldab Lõuna-Eesti Päästkeskuse Viljandimaa päästeosakonna Suure-Jaani

päästekomando. Lisaks tegutseb Kõpu alevikus vabatahtlik päästekomando MTÜ Kõpu Tuletõrjeselts. (Noorkõiv, 2018)

Põhja-Sakala vallas korraldab sotsiaalhoolekannet omaavalitsuse sotsiaalosakond, mille struktuuris on kaheksa ametikohta (sotsiaalosakonna juhataja, neli sotsiaaltööspetsialisti, kaks sotsiaaltöötajat ja üks lastekaitsepspetsialist). Teenust osutatakse valla keskses Suure-Jaani linnas ning samuti valla teenuskeskuses Kõo külas, Kõpu alevikus ja Võhma linnas. Vallas pakutavad sotsiaalteenused on: väljaspool kodu osutatav ööpäevaringne üldhooldusteenus, koduteenus, tugiisikuteenus, isikliku abistaja teenus, eluruumi tagamise teenus (sotsiaalkorterid), sotsiaalnõustamine, päevakeskuse teenused, toetatud elamise teenus ja igapäevaelu toetamise teenus. (Noorkõiv, 2018)

Keskkonnaregistri (2019) andmetel on vallas neli töötavat avaliku jäätmejaama: Võhma jäätmejaam, Suure-Jaani jäätmejaam, Olustvere jäätmejaam ja Kõo keskkonnajaam. Liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks on Põhja-Sakala valla elanikel võimalik kasutada Suure-Jaani ja Võhma jäätmejaama. Lisaks toetavad jäätmejaamade tööd Olustvere ja Kõo keskkonnajaamad, et tagada jäätmejaamadest kaugemal elavatele inimestele jäätmete liigiti kogumise võimalus tekkekoha lähedal. Üle tuleks vaadata biojäätmete kogunemisvõimalused/kompostimisvõimalused Suure-Jaani ja Võhma jäätmejaamades. (Põhja-Sakala valla jäätmekava 2018-2023, 2018)

Internetiühendus valguskaabliga on olemas kokku 270 majapidamisel (Rääka, Kootsi, Vihi, Põhjaka, Epra, Kildu, Ilbaku, Lemmakõnnu, Kobruvere, Metsküla, Vastemõisa küla ja Tääksi piirkond). Kokku on kaabli pikkus 138,5 km. (Kuusk, 2017)

Põhja-Sakala vallas on oluline luua eeldused sotsiaalse infrastruktuuri parandamiseks lähtuvalt elanike elu- ja töökohtade praegusest ja perspektiivsest paiknemisest valla territooriumil ning seega tegelikest vajadustest. Üldplaneeringu koostamise ning KSH raames hinnatakse selle valdkonnaga kaasnevaid mõjusid, sh teenustevõrgu optimaalsust, ka puhke- ja virgestusalade piisavust, ning kujundatakse ühistegevust soosiv avalik ruum, mis oleks võrdset ja võimalikult mugavalt kättesaadav kõigile soovijatele. KSH eesmärk on jäätmemajanduse valdkonnas tagada keskkonnanõuetele ja säästliku arengu põhimõtetele vastav jäätmekäitlus.

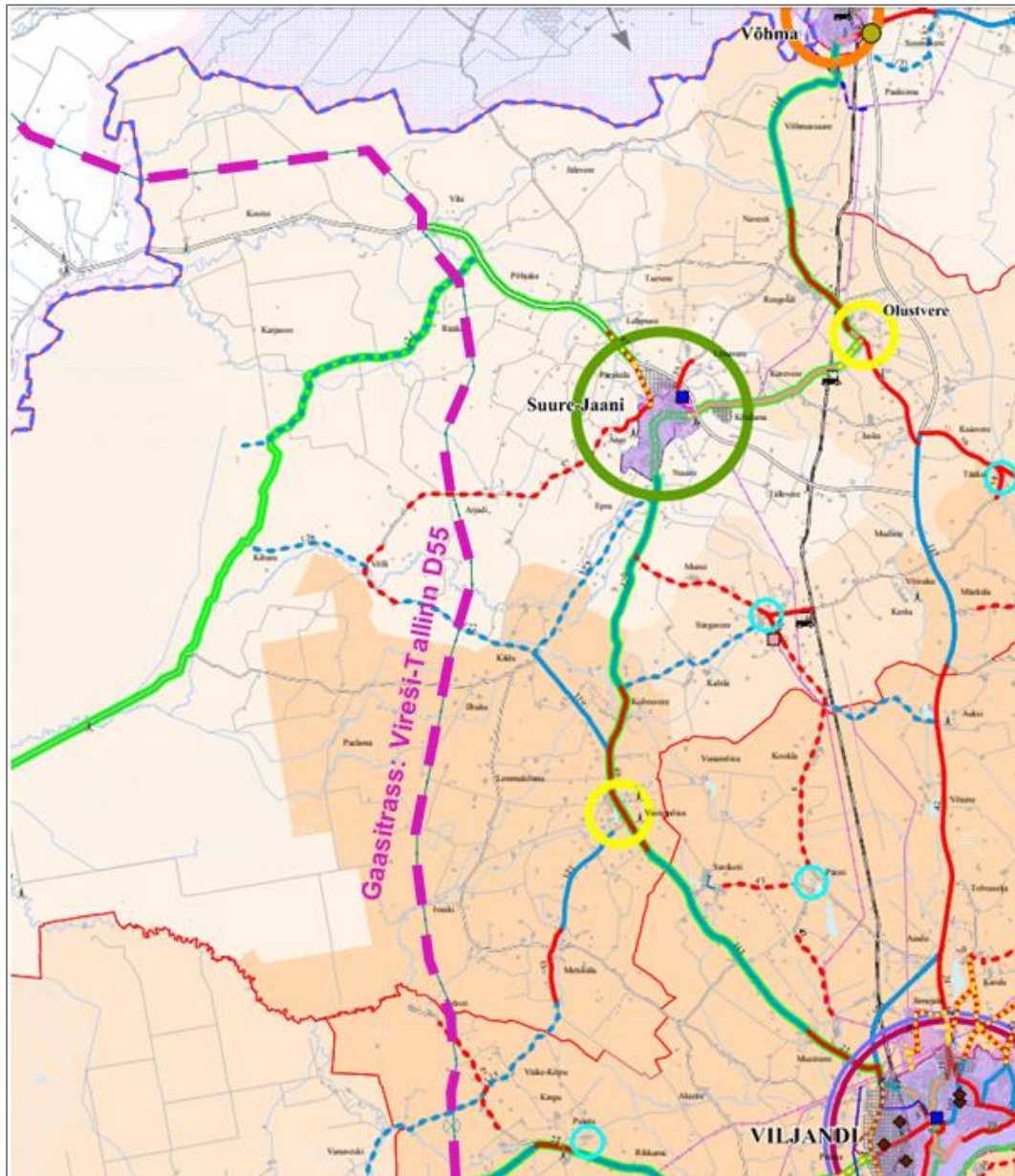
5.4 Tehniline infrastruktuur

Elektrivõrk

Vastavalt Viljandi maakonnaplaneeringule 2030+ (kehtestatud 06.04.2018) läbib Põhja-Sakala valda: Tartu-Sindi 330 kV elektriõhuliin, Suure-Jaani – Viljandi 330 kV elektriõhuliin ja Paide- Suure-Jaani 330 kV elektriõhuliin. Viljandi maakonnaplaneeringuga nähakse ette 110 kV pingega õhuliini trassikoridor Suure-Jaani-Türi liinilt sisseviik Võhma alajaama. Samuti ette nähtud Suure-Jaani piirkonna alajaama rekonstrueerimine ning Kõpu 110/15 kV piirkonnaalajaama planeerimine.

Maagaasi trass

Põhja-Sakala valda läbib D-kategooria maagaasi ülekandetorustik Vireši-Tallinn D55 (lähimõõduga ≥ 500 mm) (joonis 22) (Viljandimaa maakonnaplaneering +2030, 2018).

Joonis 22. Põhja-Sakala valda läbiva gaasitrassi paiknemine (aluskaart: Viljandi maakonnaplaneeringu +2030 joonis 1. Asustusstruktuur ja tehnilised võrgustikud M 1 : 100 000, 2018).

Üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada gaasitorustiku kaitsevööndi ulatusega. D-kategooria gaasipaigaldise nimilähimõõduga ≥ 500 mm torustiku korral on kaitsevööndi ulatus torustiku keskjoonest kümme meetrit (Viljandi maakonnaplaneering +2030, 2018).

Ühisvee- ja kanalisatsioonivõrk

Ühisveevarustuse ja kanalisatsiooniteenust osutavad Põhja-Sakala vallas (Keskkonnaameti keskkonnateenuste portaal, 04.04.2019):

- a) AS Suure-Jaani Haldus (vee erikasutusluba nr L.VV/325616, kehtivus: 01.01.2015- tähtajatu) Suure-Jaani linnas, Kõpu alevikus ja Olustvere alevikus, Kõidama, Lahmuse, Lõhavere, Munsu, Navesti, Reegoldi, Sürgavere, Vastemõisa ja Ülde külades;
- b) AS Võhma ELKO Kõo ja Koksvere külas (vee erikasutusluba nr L.VV/330112, kehtivus: 01.01.2018- tähtajatu) ning Võhma linnas (vee erikasutusluba nr L.VV/332164, kehtivus: 08.03.2019- tähtajatu).

Põhja-Sakala vallas on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga varustatud Suure-Jaani linna, Võhma linna, Kõpu aleviku, Olustvere aleviku, Koksvere, Kõidama, Kõo, Munsu, Navesti, Reegoldi, Sürgavere, Vastemõisa ja Ülde küla kompaktse asustusega osad (Põhja-Sakala valla koduleht, 04.04.2019). Reoveekogumisalad on: Võhma (keskkonnaregistri kood RKA0840489), Vastemõisa (RKA0840519), Sürgavere (RKA0840518), Suure-Jaani (RKA0840520), Reegoldi (RKA0840517), Olustvere (RKA0840514), Kõpu (RKA0840493), Kõo, (RKA0840525) ja Kõidama (RKA0840516) (keskkonnaregister, 04.04.2019).

Endise Suure-Jaani valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava 2012–2024 (kinnitatud 28.02.2012)

Endise Suure-Jaani valla territooriumil on ühisveevärk ja -kanalisatsioon välja ehitatud järgmistes piirkondades: 1) Suure-Jaani linn ja sellega ühtse terviku moodustavad Lõhavere, Päraküla ja Nuutre küla tiheasustuspriirkonnad; 2) Olustvere alevik; 3) Navesti küla; 4) Reegoldi küla; 5) Ülde küla; 6) Kõidama küla; 7) Sürgavere küla; 8) Vastemõisa küla; 9) Munsu küla (Noorkõiv, 2018).

Suure-Jaani linnas on puurkaev-pumplate seadmed ja hooned halvas seisukorras. Samuti ei vasta tuletõrjerveevarustus kõikjal nõuetele. Probleeme tekitab amortiseerunud reoveepuhasti, kus puudub mudakäitlus. Kõik majapidamised reoveekogumisala piires ei ole seotud ühiskanalisatsiooniga. Jaama tänavalt valguv sademevesi uputab kinnistuid, seega oleks vajalik väljaehitada sademevee kanalisatsioon (Suure-Jaani valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava 2012–2024, 2012).

Olustvere alevikus saavad ca 7% asula elanikest oma vee salv- või madalamatest puurkaevudest. Olustvere ühisveevärgi vesi ei vasta kehtestatud kvaliteedinõuetele raua ja väävelvesiniku osas, amortiseerunud torustiku tõttu. Kanalisatsiooni torustike olukord on kriitiline. Kanalisatsioonitorustike halva seisukorra tõttu satub kuival perioodil reovesi pinnasesse ja sealt põhjavette ning märjal perioodil satub suur kogus pinnasevett torustike kaudu reoveepuhastisse. Lisaks torustikele vajab ka reoveepuhasti uuendamist. Olustvere alevikus puudub sademevee kanalisatsioon (Suure-Jaani valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava 2012–2024, 2012).

Paljudes külades on ühisvee ja -kanalisatsiooni võrk amortiseerunud ning reoveepuhasti vananenud. Mitmes kohas ületab joogivesi normatiivse rauasisalduse torustike halva seisundi tõttu. Samuti on enamused puurkaev-pumpla seadmed ja hooned halvas seisukorras (Suure-Jaani valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava 2012–2024, 2012).

Võhma linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2016–2030 (kinnitatud 17.02.2016)

Võhma linna vanem veevõrk ja kanalisatsioonisüsteem on rajatud suures osas ca 30 aastat tagasi. Veevõrgus esineb sageli avariisid, seega on vajalik vanemad torustikud ja armatuur välja vahetada. Veetrasside rekonstrueerimine on vajalik Koidu tn, Väike tn 12a majast kuni Koidu tänavani, Veski tn Aia tn ristmikust kuni puurkaev-pumplani, Kalevi tn, Silla tn (kokku 2070 m). Võhma linna kanalisatsioonisüsteem vajab rekonstrueerimist. On teada, et osa reoveest eksfiltreerub läbi amortiseerunud torustike pinnasesse. Eelnevalt on esinenud põhjavee reostusele viitavaid veekvaliteediprobleeme. Reoveepuhastis vajab rekonstrueerimist reovee vastuvõtumahuti ja pumpla, puhasti tehnilised seadmed, häiredestussüsteem, automaatika, avariiülevool ja võreseade. Muda paremaks käitlemiseks oleks vaja rekonstrueerida mudakäitlussüsteem. Samuti on vananenud kanalisatsiooniveekaevud. Võhma linnas olemasolev sadeveesüsteem on piisav (Võhma linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava 2016–2030, 2016).

Endise Kõo valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2017–2030 (kinnitatud 23.02.2017)

Endises Kõo vallas on ühisveevärk ja -kanalisatsioon välja ehitatud Kõo, Koksvere ja Pilistvere keskasulates. Probleemiks on Kõo, Koksvere ja Pilistvere veetrasside ning kanalisatsioonitrasside halb seisund. Samuti vajavad rekonstrueerimist Koksvere ja Pilistvere puhastid. Koksvere küla reoveepuhasti ehitised ja seadmed on täielikult amortiseerunud ning reoveepuhasti ei suuda tagada vee erikasutusloaga kehtestatud heitvee piirväärtusi. Reovee puhastamiseks kasutatav septik ja kruusafilter on täielikult amortiseerunud ning muda täis, mistõttu suurema osa reovee reostuskoormusest võtavad vastu biotiigid. See omakorda põhjustab biotiikide mudastumist ning kinni kasvamist (Kõo valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2017–2030, 2017).

Endise Kõpu valla ühisvee ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2017–2030 (kinnitatud 10.10.2017)

Endises Kõpu vallas on ühisveevärk ja kanalisatsioonivõrk välja ehitatud Kõpu alevikus. Ühisveevärgi koosseisu kuuluvad kaks puurkaevu ja 2225 m veetorustikke. Ühisveevärgi vett tarbib kokku ca 70% aleviku elanikkonnast. Kõpu aleviku ühiskanalisatsiooni moodustab ligi 2950 m isevoolseid trasse ning reoveepuhasti. Kanalisatsiooniga ühendatud kliente on ca 60% aleviku majavaldest (Noorkõiv, 2018).

Kanalisatsioonivõrk on enamjaolt rekonstrueeritud 2011. aastal. Reoveepumplad on heas korras ja rekonstrueerimist ei vaja. Reoveepuhasti on täielikult amortiseerunud ning reovee puhastamine toimub käesoleval ajal üksnes biotikides. Biotiikidel puudub piirdeaed ja juurdepääs. Sellest tulenevalt on vaja süsteem täielikult rekonstrueerida. Vajalik oleks võimalusel Kõpu aleviku vee- ja kanalisatsioonitrasside laiendamine. Sademeveekanalisatsioon Kõpu alevikus puudub ja hõreda asustuse tõttu ei ole selle rajamine ka vajalik (Endise Kõpu valla ühisvee ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2017–2030, 2017).

Põhja-Sakala vallas on elanikkonna vähesuse ja suhteliselt hajali paiknemise tõttu ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamine väljaspoole olemasolevaid piirkondi raskendatud. Seal, kus asustus on hõre, toimib veevarustus individuaalsete salv- või puurkaevudega. Reovee käitlemiseks on hajaasustuses võimalik rajada omapuhasti, paigaldada kogumismahuti või immutada reovesi pinnasesse (Suure-Jaani Vallavolikogu, 2012). Väiksemates piirkondades ja hajaasustuses on probleeme joogivee kättesaadavusega (Umal, 2018).

Soojavarustus

Põhja-Sakala vallas on kaugküttesüsteem (kaugküttekattlamajad ja kaugküttevõrgud) Võhma linnas, Suure-Jaani linnas, Sürgavere külas ja Olustvere alevikus. Kõigis kaugküttega asulates on määratud kaugküttepiirkonna piirid. (Noorkõiv, 2018)

Suure-Jaani linnas, Sürgavere külas ja Olustvere alevikus varustab kaugküttetarbijaid soojusega Suure-Jaani Haldus AS, kes omab ja käitab ka kattlamaju ning kaugküttevõrke. Suure-Jaani kattlamaja rekonstrueeriti 2014. aastal, Olustvere kattlamaja 2013. aastal ja Sürgavere kattlamaja 2015. aastal. Kattlamajade kütteks kasutatakse hakkpuitu. Peamised soojusvarustusega seotud probleemid on: kütte kõrge hind, kortermajades ebaühtne kütmislahendus ning tasakaalustamata soojussüsteem ja korrusmajade suured energiakulud ebapiisava või puuduliku soojustuse tõttu. Samuti vajavad vanad kaugküttevõrgu torustikud rekonstrueerimist. Kaugkütte areng on kavandatud täpsemalt kaugkütte arengukavaga. (OÜ Pilvero, 2016^a)

Võhma linna kaugküttepiirkonna kaugküttevõrk ja kattlamaja kuuluvad aktsiaseltsile Võhma ELKO. Kattlamaja rekonstrueeriti 2010. aastal. Kattlamaja töötab hakkpuidu küttega. Kokku on Võhma linna soojusvõrgus 19 kaugkütte tarbijat. Suurima osa moodustavad tarbijatest korterelamud. Enamus kaugküttevõrgustikust on rekonstrueeritud. Kaugkütte areng on kavandatud kaugkütte arengukavaga. (OÜ Pilvero, 2016^b)

Endises Kõpu vallas ja Kõo vallas tsentraalset soojusega varustamist ei toimu. Kõpu vallas on olemas ühine kattlamaja (700 kW) Kõpu mõisahoonel ja spordihoonel. Uuemates eramutes on kasutusel keskküttekattlad. Korterelamutes on ahiküte. Suuremas osas kasutatakse kütuseks kohalikku küttepuitu.

Kõo kortermajad on üle viidud oma katlamajadele ja ahjudele. Probleemiks on hoonete madal soojapidavus ning seetõttu on küttekulud suured. (Noorkõiv, 2018)

Teedevõrk

Põhja-Sakala valla territoorium on suhteliselt hästi kaetud teedevõrguga. Maanteeameti teeregistri 2017. aasta andmetel on vallas kokku 315 km kohalikke teid, millest ca 280 moodustavad maanteed ja ca 40 km tänavad. Kattega teid on kokku ca 70 km (ca 45 km maanteed ja ca 25 km tänavad). Kergkattega kohalikud teed vajavad lähiaastatel investeringuid, et vältida teekatte lagunemist. Mitmed kruusateed on mitterahuldavas seisukorras. Vallas asuvate riigiteede seisukord on kohati halb. Vaja on jätkata kergliikluste arendamist. (Noorkõiv, 2018)

Maa-ameti ja Maanteeameti riikliku teeregistri (2019) andmetel asuvad Põhja-Sakala valla territooriumil või valda läbivad riigimaanteedest põhimaantee nr 92 Tartu-Viljandi-Kilingi-Nõmme ning, 3 tugimaanteed ja 42 kõrvalmaanteed.

Kõpu alevik on põhimaanteega otsetühenduses Viljandi, Tartu ning Pärnu linnaga. Suure-Jaani linn on tugimaanteedega otseses ühenduses Viljandi, Võhma, Vändra ning Põltsamaaga. Võhma on läbi tugimaanteed ühendatud Põltsamaaga, Suure-Jaaniga ning Türi. (Maa-amet, 31.01.2019)

Tänavavalgustus on olemas Suure-Jaani linnas, Võhma linnas ja väiksematest asulatest Kõpu alevikus, Olustvere alevikus ning Kobruvere, Koksvere, Metsküla, Navesti, Pilistvere, Reegoldi, Sürgavere ja Vastemõisa külas. Võhma linnas ja Suure-Jaani linnas on tänavavalgustussüsteem suhteliselt heas korras. Enamikus asulates vajab tänavavalgustus kulude optimeerimiseks renoveerimist ja efektiivsemaks muutmist (üleviimine LED lampidele). Tänavavalgustuse arendamise ja hooldamisega tegeleb AS Suure-Jaani Haldus, Võhma linnas AS Võhma ELKO. (Noorkõiv, 2018)

Bussiliiklus

Suure-Jaani linnast sõidab Viljandi üle 20 liini päevas, Võhma umbes 7 liini päevas ja Kõo suunda umbes 5 liini päevas. Suure-Jaani linnast Kõpu aleviku sõidab vaid üks otseliin kahel korral nädalas (esmaspäeval ja kolmapäeval). Võhma linnast sõidab peaaegu igapäevaselt Tallinna 2 kaugbussiliini ja Viljandi 13 bussiliini. Suure-Jaani linnal ja Võhma linnal linnasisene ühistransport puudub. Kõpust Viljandisse sõidab peaaegu igapäevaselt 8 liini (www.peatus.ee, seisuga 31.01.2019).

Ühistransport on korraldatud õpilastele ning eakatele, kuid sõidugraafikuid ning sõiduliine on vaja kohandada elanike vajadustega, arvestades töö- ja koolipäevade algus- ja lõpuaegadega. Suuremates asutüksustes on vajalik bussipeatuste valgustamine. Kõpu alevikus puudub kaugliinide bussipeatus, maakonnaliinide bussipeatuses puuduvad bussiootepaviljonid. (Noorkõiv, 2018 ja Umal, 2018)

Rongiliiklus

Põhja-Sakala valda läbib Tallinn–Lelle–Viljandi raudtee. Raudteetranspordi teenust osutab AS Elron. Valla territooriumil on Võhma, Olustvere ja Sürgavere peatused. Rongiliiklust võib pidada Põhja-Sakala vallas heaks. Igapäevaselt peatub Põhja-Sakala valla rongipeatustes Viljandi–Tallinn ja Tallinn–Viljandi suunal neli rongi. (Noorkõiv, 2018)

Koostatava üldplaneeringu ning KSH raames määratletakse tehnilise taristu arengusuundumused ning hinnatakse arendamisega kaasnevaid mõjusid. Koostamisel analüüsitakse praegust teedevõrgu üldist iseloomu ja paiknemist peamiste sihtkohtade suhtes ning sellest lähtuvalt erinevate sihtpunktide vaheliste ühenduste vajadust ja asukohti. Teede seisukorra parandamine ning jalg- ja jalgrattateede rajamine on vajalik selleks, et võimaldada kergliiklejatel ohutult ning mugavalt liikuda erinevate sihtpunktide vahel ja edendada keskkonnasäästlikku liiklemist. Koostatava KSH raames hinnatakse tehnilise taristu arendamisega kaasnevaid mõjusid nii looduskeskkonnale kui asustuse üldisele vajadusele. Kui konkreetseid asukohti ei kavandata, tuleb üldplaneeringuga sätestada tingimused ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete kavandamiseks.

5.5 Riigikaitseline tegevus

Põhja-Sakala vallas ei asu Kaitseministeeriumi andmetel (12.02.2019 kiri nr 12-1/19/330) riigikaitselisi ehitisi. Samuti ei ulatu Põhja-Sakala valla territooriumile teistes kohalikes omavalitsustes asuvate riigikaitseliste ehitiste piiranguvööndid.

Riigikaitselise otstarbega maa-alade ja ehitiste vajaduse planeerimine selgub üldplaneeringu koostamise käigus koostöös Kaitseministeeriumi ning Politsei- ja Piirivalveametiga. Juhul, kui üldplaneeringus nähakse ette riigikaitselised maa-alad ja ehitised, siis arvestatakse üldplaneeringu käigus maakasutuse planeerimisel nii ehitiste kui ka nende piiranguvööndist tulenevate kitsendustega ning mõjude hindamisel riigikaitselisest tegevusest tulenevate keskkonnamõjudga ulatuses, mis on üldplaneeringu kontekstis asjakohane.

5.6 Keskkonnaohtlikud objektid

Põhja-Sakala vallas asub Keskkonnaregistri andmeil seisuga 15.02.2019 11 keskkonnaohtlikku objekti, neist kaks jääkreostusobjekti: üks on 2015. aastal likvideeritud (JRA0000233 Vastemõisa katlamaja kütteõlimahutid) ning teine (JRA0000023, Jaska ABT) väheses osas likvideeritud. Ülejäänud keskkonnaohtlikud objektid on kas mahutid või tanklad.

5.6.1 SUURÕNNETUSE OHUGA JA OHTLIKUD ETTEVÕTTED

Põhja-Sakala vallas asub kaks C-kategooria ohtlikkusega ettevõtet: 1) Koksvere külas Kõo Agro OÜ (ettevõtte ohuala raadius on 382 m), 2) Kõpu alevikus Kõpu PM OÜ. Mõlemale ettevõttele on väljastatud viljakuivati vedelgaasipaigaldise käitamisluba (Maa-amet, 28.02.2019 ja Tarbajakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, 28.02.2019).

Teadaolevalt uusi ohtlike või suurõnnetusega ohuga ettevõtteid rajamisel ei ole. Ohtlike ja suurõnnetuste ohuga ettevõtete planeerimisel, laiendamisel või tootmise suurendamisel on oluline säilitada ohutuse tagamiseks vajalik vahemaa käitise ning elamurajoonide, ühiskondlikus kasutuses olevate hoonete ja alade, puhkealade ning võimaluse korral peamiste transpordiliinide vahel. Samuti peab selliste ettevõtete kavandamine toimuma koostöös Päästeametiga.

Juhul, kui üldplaneeringus nähakse ette keskkonnaohtlikud või suurõnnetusega ohuga ettevõtete asukohad, hinnatakse KSH aruandes sellega seotud riske, valides neile sobivaim asukoht õnnetusjuhtumi tagajärgede ennetamise vajadusest lähtudes ning tuuakse välja, milliseid meetmeid on vaja kavandada õnnetuste ennetamiseks-tagajärgede leevendamiseks.

5.7 Ajaloolis-kultuuriline keskkond

Kultuurimälestised

Põhja-Sakala vallas asub kultuurimälestiste riikliku registri (2019) andmetel 137 kinnismälestist – kaks kunstimälestist, 21 ajaloomälestist, 50 arheoloogiamälestist ja 64 ehitismälestist, sh 19 XX sajandi kultuuriväärtuslikku objekti. Põhja-Sakala vallas asub enamik muinsuskaitsemälestisi valla keskosas Suure-Jaani ja Olustvere ümbruses ning valla põhjaosas (nt Võhma linnas ja Pilistveres). (Maa-amet, 2019)

Muinsuskaitset korraldavad peale Kultuuriministeeriumi ja Muinsuskaitseameti ka valla- ja linnavalitsused (PlanS § 6 lõige 1).

KSH koostamisel lähtutakse mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestatakse avaliku huviga.

Kohalikul tasandil kaitstavad ajaloolis-kultuuriliselt väärtuslikud objektid

EELIS (2019) andmetel asub Põhja-Sakala vallas 823 kaardistatud pärandkultuuriobjekti. Nende hulka kuuluvad nii kohaliku tööstuse, kogukonna ajaloo ning kultuurimaastiku kujunemisega seotud objektid.

Pärandkultuur on eelmiste põlvkondade tegutsemise jäljed maastikul. See on osa meie kultuurist, tükike meie rahvuslikust pärandist. Pärandkultuuriobjektid on seotud asustuse kujunemislooga, maa ja rahva ning kogukonna ajalooga, traditsioonilise elulaadiga, metsamajanduse ajalooga ning kohaliku tööstusega.

Pärandkultuuriobjektid ei ole seaduse ega muu õigusaktiga kaitstud ning selleks, et pärandkultuuriobjektid raietööde tõttu, teadmatusel või niisama hooletusest ei hävineks, on oluline nende kaardistamine ning inimeste teadlikkuse tõstmine. Pärandkultuuriobjektide andmete kogumisega tegeleb Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK), et unustuste hõlma vajunud kultuurimärgid uuesti tähelepanu alla tuua. Andmed on koondatud Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS, 2019).

Kui üldplaneeringu koostamise protsessis otsustatakse, et pärandkultuuriobjektide või nendest teatud osa käsitlemine üldplaneeringu mahus on otstarbekas ja vajalik, siis kantakse nende asukohad väärtuste ja piirangute joonisele ning hinnatakse nende säilimist tagavaid meetmeid.

Miljööväärtuslikud alad

Miljööväärtuslikud alad on alad (või objektid), mida on kohalikke olusid arvestades oluline esile tuua ja kaitsta, kuna tegemist on ruumi elementide või nende kooslustega, mis loovad tervikliku, harmoonilise üldpildi või on ajaloolis-kultuurilise väärtusega. Sellest tulenevalt on oluline nende säilimiseks ja kaitsmiseks sätestada ka tingimused nii nende alade/objektide kasutamiseks, nendel tegutsemiseks kui ka kontaktvööndis (mõjualas) tegutsemiseks.

Endise Kõo valla ja Võhma linna üldplaneeringutes ei ole miljööväärtuslike alasid nimetatud. Endise Suure-Jaani valla üldplaneeringus on miljööväärtuslikeks hoonestusaladeks määratud: Suure-Jaani linna vanem osa, Olustvere alevikus raudteejaama ümbruse hoonestus, mis on püstitatud ajavahemikus 1900 kuni 1940 ja Tääksi küla keskus. Endise Kõpu valla üldplaneeringus on nimetatud vaid üks miljööväärtuslik ala, milleks on Kõpu aleviku miljööväärtuslik ala. Ala jääb kahele poole Tartu–Viljandi–Kilingi–Nõmme maanteed alates Kõpu–Tõramaa–Jõesuu maantee ristmikust kuni Massamäe tee ristmikuni. Kõpu aleviku miljööväärtuslikul alal tuleb ehitiste ehitamisel või hoonete rekonstrueerimisel arvestada lähiümbruse arhitektuuriga. Vanade, enne 1940. aastat ehitatud hoonete rekonstrueerimisel on soovitatav säilitada hoonete välisilme ja terviklikkus võimalikult autentsel kujul (Kõpu valla üldplaneering aastani 2015, 2005).

Kultuuriministeerium ja Muinsuskaitseamet poolt algatatud Eesti 20. sajandi arhitektuuri kaitsmise ja väärtustamise projekti raames on valmistatud iga maakonna kohta 20. sajandi arhitektuuri inventeerimise dokumentatsioonid, kus tuuakse välja miljööväärtuslikud alad ja objektid, mis vajavad omavalitsuse kaitset. Viljandimaa ülevaate dokumentatsioonis (2013) on nimetatud neli Põhja-Sakala valla territooriumil asuvat objekti, millele on tehtud ettepanek teha ekspertiis kaalumaks võimalust võtta objekt kaitse alla riikliku kultuurimälestisena. Nendeks on:

- Kõpu Kihelkonnakool (Viljandi mnt 11, Kõpu, Kõpu vald, Viljandimaa)
- Suure-Jaani tuletõrjedepoo (Pärnu 2, Suure-Jaani, Viljandimaa)
- Kolhoosi “Kindel Tee” keskus-klubi (Sürgavere, Suure-Jaani vald, Viljandimaa)

- Võhma meierei (Tartu 2, Võhma, Viljandimaa)

Tulenevalt üldplaneeringu lähteülesandest kaalutakse üldplaneeringu koostamise käigus miljööväärtuslike alade määramise vajadust ning seega ka kaitse-, kasutus- ja arenduspõhimõtete seadmise otstarbekust. KSH raames hinnatakse sellisel juhul üldplaneeringuga kavandatud miljööväärtuslike alade ja neil ning nende mõjualas kavandatud maakasutuse ja selle tingimuste mõju miljööväärtuslike alade säilimisele ja väärtustamisele.

6. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt

kaasnev keskkonnamõju

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel lähtutakse Põhja-Sakala valla üldplaneeringus käsitletavatest valdkondadest ja nende üldistusastmetest ning eelkõige hinnatakse nende valdkondadega seonduvaid mõjusid, mis lahendatakse ära üldplaneeringu koostamise käigus või mille osas tehakse üldplaneeringus ettepanekud (alade ja tingimuste määratlemine või täpsustamine, nt rohevõrgustiku alade ja väärtuslike maastike piiride ja kasutamistingimuste täpsustamine, maakasutuse ja selle tingimuste seadmine jne). KSH olulisimaks eesmärgiks on planeeringu koostamisel leida sellised lahendused, mille puhul oleks võimalik vältida või maksimaalselt vähendada ebasoodsat mõju inimese tervisele, elu- ja looduskeskkonnale.

Üldplaneeringu ja KSH käigus kujundatakse alternatiivsed planeeringulahendused ning nende seast valitakse sobivaim lahendus. Alternatiivide täpne sisu selgub edasise protsessi käigus.

KSH koostamisel lähtutakse planeeringu täpsusastmest ning valla geograafilisest paiknemisest ja muudest faktoritest tulenevatest eripäradest (näiteks sellest, et Põhja-Sakala vallas on põhjavesi kohati nõrgalt kaitstud või kaitsmata, Soomaa rahvusparki paiknemine, asustusstruktuur jne).

KSH käigus hinnatakse üldplaneeringu elluviimise ehk ruumilise arengu põhimõtete ja üldiste arengusuundade määratlemisest, maakasutuse ja ehitustingimuste seadmisest ja täpsustamisest tulenevat mõju looduskeskkonnale, sotsiaalsele ja kultuurilisele keskkonnale. KSH-s käsitletakse üldplaneeringu seoseid teiste asjakohaste strateegiliste dokumentidega ja vastavust nendes püstitatud eesmärkidele. Üldplaneeringu põhilahendi ja KSH aruande koostamine tugineb suuresti 2018. aastal koostatud Põhja-Sakala valla profiilile, kus on kaardistatud nii olemasolev olukord kui lahendamist vajavad probleemkohad. Üldplaneeringu lähteseisukohtades on toodud üldisemad tingimused (visioon), millega peab üldplaneeringu koostamisel arvestama ja millest lähtutakse ka KSH aruande koostamisel.

Hindamise käigus täpsustatakse võimaliku mõju iseloom ja ulatus olulisemate, üldplaneeringu eesmärkidega seonduvate keskkonnakomponentide lõikes. Planeeringulahenduse väljatöötamine ja

KSH on omavahel tihedalt seotud ning paralleelselt kulgevad protsessid. KSH käigus hinnatakse üldplaneeringu lahendustest tulenevat keskkonnamõju järgmistes valdkondades:

- looduskeskkonnale, sh pinna- ja põhjaveele, maastikule, väärtuslikele maastikele, rohelisele võrgustikule, bioloogilisele mitmekesisusele, loodusväärtuslikele aladele, kaitsealustele aladele ja -objektidele (sh Natura 2000 võrgustiku aladele),
- sotsiaalsele keskkonnale, sh maakasutusele (elamuarendus, ettevõtluskeskkond, põllumajanduslik tootmine, teenuste ja töökohtade kättesaadavus jm), elanikkonna heaolule ja tervisele (sh müra, õhusaaste, turvalisus, ohutus),
- ajaloolis-kultuurilistele väärtustele (pärandkultuur, miljööväärtuslikud alad)

Üldplaneeringu ja KSH koostamise protsessi käigus võib lisanduda mõjusid, mida põhjendatud vajaduse korral töö käigus hinnatakse.

Mõjude hindamine lähtub strateegilisest lähenemisest, et omavalitsuste territooriumil asuvad arendatavad alad, kaitsealad, rohevõrgustik, väärtuslikud maastikud peavad jääma harmooniliselt koos eksisteerima. Mõju hinnatakse seisukohast, et üldplaneering peab minimeerima võimalused arenduseks, mis tekitavad või mille juures ilmneb vahetu ja oluline negatiivne mõju looduskeskkonnale, mida ei ole võimalik leevendada. KSH-s pööratakse tähelepanu sellele, et pikaajaline ruumilise arengu kavandamine arvestaks tasakaalustatult sotsiaalse, kultuurilise ja looduskeskkonnaga.

Mõjusid hinnatakse mõlemas suunas ehk nii üldplaneeringuga kavandatu mõju keskkonnale kui ka keskkonnast tulenevat mõju üldplaneeringu elluviimisele.

KSH aruandes kirjeldatakse otsese ja kaudse, negatiivse ja positiivse mõju iseloomu, suurust, ulatust, esinemise tõenäosust ja kestvust. Hindamise tulemusena tehakse ettepanekud negatiivse mõju vältimiseks ja/või leevendavate meetmete kasutamiseks kavandatava tegevuse elluviimisel. Hindamisel arvestatakse väljastpoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ning mõjude kumuleerumisega.

Hindamisel kasutatakse üldtunnustatud metoodikaid, valides ning täpsustades töö käigus sobivaimad hindamismeetodeid vastavalt vajadusele. Kindlasti kasutatakse kvalitatiivseid hindamismeetodeid (ekspertarvamused, konsultatsioonid jms), vajadusel kasutatakse ka hindamismaatrikseid. Tulenevalt üldplaneeringu kui strateegilise arengudokumendi täpsusastmest, teostatakse ainult vajadusel objektipõhine hindamine. Spetsiifilisi välitöid ja inventuure KSH käigus ei kavandata - KSH ja üldplaneeringu koostamise käigus viiakse läbi tööseminare nii kohaliku omavalitsuse kui teiste asjaosalistega ning kasutatakse olemasolevaid andmebaase (Maa-ameti geoportaal, EELIS, alal eelnevalt teostatud uuringud jne), planeeringute, riiklike ja maakondlike strateegilise arengudokumentide ja muid allikaid. Töö teostamisel tehakse koostööd vallavalitsuse ametnike,

kohalike elanike, planeerimisdokumendi koostajate ja keskkonnaekspertide vahel. Töö koostamisel võetakse arvesse asjaomaste asutuste, isikute ja avalikkuse ettepanekud ning tuuakse välja nendega arvestamise või mitteamvestamise põhjendused.

Piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus

Riigipiiriülest keskkonnamõju ette näha ei ole.

Võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada Natura 2000 alade ja nende kaitse-eesmärkidega. Põhja-Sakala vallas on 9 loodusala ja 4 linnuala (joonis 14 ja 15). Euroopa Komisjonile esitatud Natura 2000 võrgustiku linnu- ja loodusalade nimekiri kinnitati Vabariigi Valitsuse korraldusega 05.08.2004 nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (RTL 2004, 111, 1758).

Eeldatavalt ei kaasne üldplaneeringuga olulist mõju Natura 2000 alade väärtustele, vajadusel tuleb välja töötada selline planeeringulahendus, mis arvestab Natura 2000 alade kaitse-eesmärke. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu KSH raames hinnatakse võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku aladele esmalt läbi eelhindamise protsessi. Kui ilmneb, et üldplaneeringuga kavandatakse Natura 2000 võrgustiku ala(de) kaitse-eesmärkidele ebasoodsat keskkonnamõju avaldavat tegevust ja tegevuse üksikasjad on teada, viiakse läbi ka asjakohane hindamine.

7. KSH avalikustamise ajakava

KSH läbiviimine ja aeg on seotud üldplaneeringu koostamise protsessiga. Nõuded keskkonnamõju hindamise aruande sisule ja muudele tingimustele tulenevad keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses ning menetlusnõuded planeerimisseadusest.

Üldplaneeringu ja KSH menetlemine toimub üheaegselt, mis võimaldab arvestada võimalikult suures ulatuses üldplaneeringu elluviimisega kaasnevaid keskkonnamõjusid. Planeeringulahenduse lähteseisukohtade kujundamine, lahenduse koostamine ja avalikustamine toimuvad paralleelselt ja integreeritult KSH väljatöötamise kavatsuse ja aruande koostamisega, mistõttu on kogu menetlusse üheaegselt kaasatud nii planeeringu kui KSH eksperdid (töörühm). Tabelis 5 on kirjas Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja KSH protsessi orienteeruv ajagraafik.

Tabel 6. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja KSH protsessi orienteeruv ajagraafik.

Üldplaneeringu ja KSH etapp	Toimumise aeg/täitmine
ÜP ja KSH algatamine Põhja-Sakala Vallavolikogu otsusega nr 74	27. september 2018
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine	jaanuar-aprill 2019
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimine (koos avalikustamise teatega) ja täiendamine lähtuvalt ettepanekutest	mai-juuli 2019
ÜP põhilahenduse ja KSH aruande eelnõu koostamine	august 2019 – märts 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek	aprill 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalik arutelu	mai 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse avaldamine asjaomaste asutuste ja isikute poolt, ÜP ja KSH aruande täiendamine	juuni 2020 – jaanuar 2021
ÜP ja KSH aruande eelnõu esitamine vastuvõtmiseks Põhja-Sakala Vallavolikogule (eeldatav vastuvõtmine)	veebruar – märts 2021
ÜP avalik väljapanek	aprill 2021
ÜP avalik arutelu	mai 2021
ÜP esitamine rahandusministrile heakskiitmiseks (eeldatav heakskiit)	juuni – august 2021
Kehtestamine Põhja-Sakala Vallavolikogu poolt	oktoober 2021

8. Kasutatud allikad

Õigusaktid:

1. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, vastu võetud 22.02.2005
2. Kõo valla, Kõpu valla, Suure-Jaani valla ja Võhma linna osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmine. Vabariigi Valitsuse 26.01.2017 määrus nr 27.
3. Looduskaitse seadus, vastu võetud 21.04.2004
4. Muinsuskaitse seadus, vastu võetud 27.02.2002
5. Planeerimisseadus, vastu võetud 28.01.2015
6. Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused, Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määrus nr 133.
7. Soomaa rahvusparki kaitse-eeskiri. Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85
8. Soomaa, Vilsandi ja Karula rahvusparki moodamine. Vabariigi Valitsuse 08.12.1993 määrus nr 387.

Muud allikad:

1. Arold, I. 2005. Eesti maastikud. Tartu Ülikool Geograafia Instituut.
2. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS), 2019.
3. Eesti Statistikaamet, 2019
4. Eesti Geoloogiateenistus, ruumiandmete kaardirakendus, 2019.
5. Keskkonnaministeerium, 2017. Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050. Vastu võetud Riigikogu 06.06.2017 otsusega.
6. Keskkonnaregister, 2019
7. Keskkonnaameti keskkonnateenuste portaal.
<https://eteenus.keskkonnaamet.ee/> (viimati vaadatud: 04.04.2019)
8. Kultuurimälestiste riiklik register, 2019
9. Kuusk, L. 2017. Põhja-Sakala vald (slaidiesitus).
<http://www.pohja-sakala.ee/tutvustus-ja-asukoht> (viimati vaadatud 04.02.2019)
10. Kõo valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava 2017-2013. Vastu võetud Kõo Vallavolikogu 23.02.2017 määrusega nr 3.
11. Kõpu valla üldplaneering aastani 2015. Kehtestatud Kõpu Vallavolikogu 26.06.2006 määrusega nr 5.
12. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt 7.01.2016.
13. Maa-ameti Geoportaali kaardirakendused.
<http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>

14. Maanteeameti riiklik teeregister, 06.02.2019
15. Noorkõiv, R. (OÜ Geomedia) 2018. Põhja-Sakala valla profiil. Kehtestatud Põhja-Sakala Vallavolikogu 15. oktoobri 2018 määrusega nr 56.
https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4251/0201/8011/2018_M56_Lisa_2.pdf#
16. Olesk, K., 2018. 2017. aasta põhjaveevaru bilanss. Keskkonnaagentuur.
17. OÜ Eesti Geoloogiakeskus. 2015. Selliste piirkondade väljaselgitamine, kus tuleks põhjaveekogumi hea koguselise seisundi säilitamiseks arvutada põhjavee prognoosvaru.
18. OÜ Pilvero, 2016^a. Suure-Jaani valla Suure-Jaani, Olustvere ja Sürgavere kaugküttepiirkonna soojusmajanduse arengukava koostamine aastateks 2016-2025.
19. OÜ Pilvero, 2016^b. Võhma linna soojusmajanduse arengukava aastateks 2016-2025.
20. Petersell, V., Karimov, M., Täht-Kok, K., Shtokalenko, M., Nirgi, S., Saarik, K., Milvek, H. 2017. Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Eesti geoloogia keskus, Keskkonnaministeerium, Tallinn.
https://www.envir.ee/sites/default/files/eesti_rn_atlas_2017_kyljendatud.pdf
21. Põhja-Sakala valla jäätmekava 2018-2023. Vastu võetud Põhja-Sakala Vallavolikogu 25.10.2018 määrusega nr 58.
22. Põhja-Sakala valla koduleht.
<http://www.pohja-sakala.ee/uldinfo> (viimati vaadatud 04.02.2019)
23. Soomaa piirkonna teemaplaneering. Kehtestatud Rahandusministeeriumi 09.12.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/182.
24. Suure-Jaani valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava: Uuendused arendusperioodiks 2012-2024. Vastu võetud Suure-Jaani Vallavolikogu poolt 28.02.2012 määrusega nr 77.
25. Umal, T. 2018. Põhja-Sakala arengukava. Kehtestatud Põhja-Sakala Vallavolikogu 15. oktoobri 2018 määrusega nr 56.
26. Viljandimaa 20. sajandi arhitektuuri inventeerimise dokumentatsioon (2013):
https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/maakondlikud%20ylevaated/viljandimaa/viljandimaa.pdf
27. Viljandimaa maakonnaplaneering 2030+. Kehtestatud Rahandusministeeriumi 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75.
28. Viljandimaa maakonnaplaneering 2030+. Kehtestatud Rahandusministeeriumi 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75.
29. Viljandimaa maakonnaplaneeringu 2030+ lisa 5: Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused: Viljandimaa väärtuslikud maastikud. 2015.
30. www.peatus.ee (viimati vaadatud 04.02.2019)
31. Võhma linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2016–2030. Vastu võetud 17.02.2016 Võhma Linnavolikogu poolt määrusega nr 6.

LISAD

LISA 1. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsus

**LISA 2. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise
algatamise teade ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja ajalehtedes Sakala
ning Leole**

Laekunud ettepanekud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamise kavatsusele ning nendega arvestamine		
Esitaja ja kuupäev	Seisukoht või küsimus	Seisukohaga arvestamine/mittearvestamine
Maa-amet (Tambet Tiits, peadirektor) 11.03.2019 kiri nr 6-3/19/4242-2	1. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse joonisel <i>Joonis 6. Maardlate paiknemine Põhja-Sakala valla territooriumil (aluskaart ja andmed: Maa-amet, 18.01.2019)</i> ei vasta Tääksi kruusamaardla piir (keskkonnaregistri maardlate nimistu kaart nr 276) keskkonnaregistris arvel oleva maardla piirile. Palume joonisel <i>Joonis 6. Maardlate paiknemine Põhja-Sakala valla territooriumil (aluskaart ja andmed: Maa-amet, 18.01.2019)</i> kasutada keskkonnaregistris arvel oleva maardla piiri.	Seisukohaga arvestatud. KSH VTK Joonis 6 parandatud.
	2. Joonisele <i>Maakasutus</i> ei ole märgitud kehtivate kaevandamislubadega Metsküla liivakarjääri (loa nr L.MK/329835) ja Önniste kruusakarjääri (loa nr VILM-054) mäeeraldistele ning nende teenindusmaadele mäetööstusmaad. Palume planeeringus anda mäetööstusmaa juhtotstarve olemasolevate mäeeraldiste ja nende teenindusmaa aladele. Vajadusel võib mäetööstusmaade juhtotstarbest eraldada turbatööstusmaa juhtotstarbe.	Seisukohaga arvestatakse edasise üldplaneeringu koostamise käigus. Lähteseisukohtade maakasutuskaardile on juhtotstarbed kantud Maa-ameti katastrikaardil kajastatud sihtotstarvete alusel.
	3. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu lähteseisukohtades on üldplaneeringus käsitletava teema <i>15. Maardlatest ja kaevandamisest mõjutatud aladest tekkivate kitsenduste määramine</i> all märgitud, et valla territooriumil asub neli liivamaardlat, üks savimaardla, kolm kruusamaardlat, kaks dolokivimaardlat, kolm (lisaks osaliselt veel kaks) turbamaardlat. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse tabelis <i>Tabel 2. Põhja-Sakala vallas olemasolevad maardlad (Maa-amet, seisuga 11.01.2019)</i> on kruusamaardlatena nimetatud kolm maardlat: Aimla kruusamaardla, Tääksi kruusamaardla ja Önniste kruusamaardla. Täpsustame, et Põhja-Sakala valla territooriumil asub ka Tääksi-Vesiveski kruusamaardla ehk kokku on 4 kruusamaardlat.	Seisukohaga arvestatud. Lähteseisukohad ja KSH VTK parandatud.
	4. Lisaks on Põhja-Sakala valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse tabelis <i>Tabel 2. Põhja-Sakala vallas olemasolevad maardlad (Maa-amet, seisuga 11.01.2019)</i> märgitud Metsküla liivamaardla õige nimetus Metsküla liivamaardla ning Paprika turbamaardla õige nimetus Parika turbamaardla. Osaliselt jäävad valla territooriumile kõik tabelis <i>Tabel 2. Põhja-Sakala vallas olemasolevad maardlad (Maa-amet, seisuga 11.01.2019)</i> nimetatud turbamaardlad, mitte ainult Välgita ja Napsi turbamaardlad. Palume vastavalt planeeringu dokumente täpsustada.	Seisukohaga arvestatud. KSH VTK parandatud.
	5. Põhja-Sakala valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse tabeli <i>Tabel 3. Põhja-Sakala valla territooriumil väljastatud</i>	Seisukohaga arvestatud. KSH

	kaevandamisload (Maa- amet, seisuga 11.01.2019) järgi on Põhja-Sakala valla territooriumil 5 maavara kaevandamisluba ning tabelile järgnevalt on lisatud, et Napsi turbatootmisala jääb Põhja-Sakala valla territooriumile väga vähesel määral. Täpsustame, et tabelist puuduvad Tääksi II kruusakarjäär (loa omaja Maanteeamet; loa nr VILM-057; loa kehtivus 20.11.2012-19.11.2027), Tääksi III liivakarjäär (loa omaja AS Acropolis; loa nr VILM-059; loa kehtivus 07.01.2013-13.11.2031) ja Napsi turbatootmisala (loa omaja AS Ramsi Turvas; loa nr VILM-011; loa kehtivus 02.06.2005- 28.12.2019). Palume tabelit <i>Tabel 3. Põhja-Sakala valla territooriumil väljastatud kaevandamisload (Maa-amet, seisuga 11.01.2019)</i> täiendada.	VTK parandatud.
	6. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega. Palume esitada üldplaneering enne selle vastuvõtmist kooskõlastamiseks Maa-ametile.	Seisukohaga arvestatakse.
Terviseamet (Tiia Luht, Lõuna regionaalosakonna juhataja) 20.03.2019 kiri nr 9.3-4/19/1520-1	1. Põhja-Sakala valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni võrgustiku rajamisel ja rekonstrueerimisel soovime tugineda ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kavadele. Valla hajaasustusaladel elanikkonna vähesuse ja suhteliselt hajali paiknemise tõttu ei ole ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamine otstarbekas. Pigem kaasata elanikke võimalikult palju hajaasutuse programmi raames joogivee kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks ning reoveekäitluse kaasajastamiseks ja tagamiseks.	Seisukohaga arvestatakse.
	2. Kui piirkonnas on veekogusid, mida kasutavad elanikud suveperioodil suplemiseks, siis supluskohad, nii ametlikud kui ka mitteametlikud peavad vastama Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määruse nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ nõuetele. Vastavalt Euroopa Direktiivi nõuetele ja eeltoodud määruse §-le 5 korraldab supluskoha omanik või valdaja suplusvee seire vastavalt seirekalendrile. Kui supluskohas ei teostada suplusvee uuringuid, siis tuleks suplejaid teavitada, et kasutatav veekogu ei ole supluskoht ning suplusvee kvaliteeti ei kontrollita. Kui supluskoht on juba pikaajalisel kasutusel, jääb see omaniku vastutusalasse. Supluskoha omanik või valdaja korraldab suplusvee seiret ning andmed veekvaliteedi kohta kuuluvad avalikustamisele. Üldsusele ettenähtud teabe kättesaadavuse supluskohas tagab supluskoha omanik või valdaja. Üldsuse teavitamise nõue kehtib ka mitteametlike supluskohtade kohta. Täpsustada Põhja-Sakala valla supluskohtadega seonduvat. Maakasutuse kavandamisel tuleb silmas pidada, et tegevuste planeerimisel ei halvendata seis- ja vooluveekogude seisundit.	Seisukohaga arvestatakse edasises planeerimisprotsessis, vastavad täpsustused lisatakse planeeringu seletuskirja.
	3. Välisõhus levivat müra reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus (edaspidi AÕKS) ja müra normtasemeid sama seaduse § 56 lg 4 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016. a määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“, mis jõustus 01.02.2017. Määrata Põhja-Sakala valla maa-alal AÕKSi § 7 järgsed mürakategooriad ning alad, kus tuleb tagada	Seisukohaga arvestatakse. Üldplaneeringus määratakse mürakategooriad ja alad, kus tuleb tagada liiklus ja tööstusmüra siht- ning

	liiklus ja tööstusmüra siht- ning piirväärtused.	piirväärtused.
	4. Amet ei soovita müra- ja saastetundlike objektide (elamud, mänguväljakud, lasteasutused, koolid, hooldekodud) planeerimist tiheda liiklussagedusega teede (maantee, raudtee, tänav) lähedusse. Uute teede projekteerimisel arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ning et tagatud oleksid kehtivad müra-, õhusaaste ja vibratsiooni normid. Uute sotsiaalobjektide (haridusasutused, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutused) planeerimisel hinnata, millised piirkonnad ja keskkonnatingimused sobivad objektide rajamiseks. Võimalusel märkida sobivad piirkonnad üldplaneeringu joonistele.	Seisukohaga arvestatakse. Võimalusel ei planeerita müra- ja saastetundlike objekte tiheda liiklussagedusega teede lähedale, vastavasisulised selgitused lisatakse ka planeeringu seletuskirja Uute sotsiaalobjektide rajamist võimaldava maakasutuse planeerimisel hinnatakse, millised piirkonnad ja keskkonnatingimused sobivad selliste objektide rajamiseks. Võimalusel märgitakse sobivad piirkonnad ka üldplaneeringu joonisel.
	5. Ameti varasemale kogemusele tuginedes juhime tähelepanu, et ka keskkonnasõbraliku tootmise puhul võivad tegevused, mida tehakse tootmisettevõtte territooriumil (kauba või toorme toomine, ladustamine, suuremõduliste detailide kokkupanek või töötlemine, jäätmete ja valmistoodangu laadimine, väljavedu ja muud) osutada müra ning õhusaastet põhjustavateks. Tootmistegevuse müra on reeglina kaoiline ja keeruline hinnata. Ühekordsed mürasündmused ja müra muutlik iseloom võivad lähipiirkonna elanikele häiringuid põhjustada isegi siis, kui tööstusmüra vastab normtasemetele. Seetõttu soovib amet uute objektide planeerimisel mainitud olukordade teket ennetada ning vältida tootmisalade ja müratundlike alade (eeskätt elamualade) kõrvuti planeerimist ka siis, kui tegemist on keskkonnasõbraliku tootmistegevusega. Amet on seisukohal, et elamu- ja tööstusala vahele tuleks planeerida piisav puhverala, mis leevendaks tootmisest põhjustatud negatiivseid mõjusid ning tagaks elamualal normeeritud müra- ja välisõhu saastatuse tasemed. Õhusaaste puhul peab arvestama mitmest saasteallikast tuleneva võimaliku koosmõjuga. Puhverala võib olla kõrghaljastusega haljasala, äri- või muu müra suhtes mittetundlike hoonete ala. Ühtlasi tuleb arvestada, et ühe- või kaherealine kõrghaljastus ei oma puhveralana müra vähendamisel praktilist väärtust, vaid on pigem visuaalse leevenduseefektiga. Müra vähendamise eesmärgil rajatav kõrghaljastus peaks puhveralana olema vähemalt 30-50 meetri laiune, et omada müra leevendavat efekti.	Seisukohaga arvestatakse. Võimalusel ei planeerita kõrvuti tootmisalasid ja müratundlike alasid. Vajadusel määratakse tootmisalade ja müratundlike alade vahele puhveralad ja seatakse nende rajamise tingimused..
	6. Uute kergliiklusteede planeerimisel arvestada võimaliku valgusreostusega ja vajadusel	Seisukohaga arvestatakse.

	kavandada leevendavaid meetmeid.	Üldplaneeringus määratakse üldised meetmed.
	7. Tervist toetava ja parendava elukeskkonna loomisel soovitame lähtuda põhimõttest, et kaitsevöönditesse (riigimaanteed, kohalikud teed, elektriliinid jne) ei planeeritaks uusi elamuid ega sotsiaalobjekte.	Seisukohaga arvestatakse.
RMK (Elor Ilmet, Viljandimaa metsaülem) 22.03.2019 kiri nr 3-1.1/901	1. RMK on seisukohal, et Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamisel peab olema arvestatud RMK põhiülesande täitmise võimalikkusega ja erinevad riigi maale seatavad maakasutuse või metsade majandamise piirangud peavad olema neis dokumentides kajastatud ja põhjendatud.	Seisukohaga arvestatakse.
	2. Üldplaneeringu seletuskirjas ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes esitada metsamaale kavandatud mittemetsamajanduslikel eesmärkidel teostatavate tegevuste osas alternatiivide võrdlused, sh käsitledes ka metsamajanduslikku tegevust.	Ettepanekut kaalutakse üldplaneeringu ja KSH koostamise käigus.
	3. RMK teeb, olles RMK poolt majandatavate metsade osas vastutavaks isikuks, ettepaneku täiendada keskkonnamõju strateegilise hindamise aruannet, sh sotsiaal-majanduslikku hinnangut, peatükiga, mis puudutab üldplaneeringuga määratud puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike ja asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsade majandamist ja nende metsade uuendamist vastavalt metsaseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud piirangutele.	Seisukohaga arvestatakse osaliselt. KSH aruandes käsitletakse üldplaneeringuga määratud puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike ja asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsade majandamist ja nende metsade uuendamist vastavalt metsaseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud piirangutele Eraldiseisvat sotsiaalmajanduslikku hindamist läbi ei viida.
	4. Üldplaneeringus, sh selle seletuskirjas palume märkida RMK poolt majandatavate metsade osas, et lubatud on kõik raieliigid, kusjuures detailsed kavad puhke- ja virgestusmaade, väärtuslike maastike ja asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud aladel kasvavate metsade majandamiseks ja uuendamiseks koostatakse koostöös kohaliku omavalitsusega, arvestades metsade olemist, nende	Seisukohaga arvestatakse.

	kasvutingimusi, vanuselist jagunemist ja neile aladele planeeritavat metsade olemit ja koosseisu pikemas perspektiivis.	
Keskkonnaamet (Ene Poltimäe, juhataja Lõuna regioon) 01.04.2019 kiri nr 6-5/19/64-2	1. ÜP-s märkida ära looduskaitseaduse (edaspidi LKS) EKV ulatuses erandeid tekitavad olukorrad (metsamaa erisus1, tiheasustusala erisus1). Metsamaa erisust planeeringujoonistel graafiliselt pigem mitte kujutada (ajaliselt liialt muutuv, küll aga lisada märkusena). ÜP seletuskirjas ja joonistel määratleda üheselt olemasolevad, laiendatavad ja moodustatavad tiheasustusalad (arvestades ka LKS § 41).	Seisukohaga arvestatakse osaliselt. ÜP-s tuuakse ära viide looduskaitseadusele, kuid ei viidata seaduse paragrahvidele ega tooda ära sõnastust. Üldplaneeringu kehtivuse võib seadus muutuda.
	2. Üldplaneeringu mastaapi arvestades tuua välja olulisemad LKS § 38 lg 4 ja 5 erisuste alla minevad objektid. Näiteks tiheasustusalal olemasolev ehitusjoon, supelrannad, planeeritavad avalikult kasutatavad teed (sh kergliiklusteed), planeeritavad tehnovõrgud (uued või rekonstrueeritavad elektriliinid jmt) ja rajatised, sadamate, sildumis- ja randumiskohtade võrgustik ning juurdepääsud viimastele. Seeläbi kaoks vajadus koostada detailplaneeringut selliste objektide rajamiseks ehituskeeluvööndisse. VTK-s ei ole ptk-s 5.4 elektrivõrke isegi nimetatud. Palume täiendada.	Seisukohaga arvestatakse osaliselt. ÜP-s tuuakse ära viide looduskaitseadusele, kuid ei viidata seaduse paragrahvidele ega tooda ära sõnastust. Üldplaneeringu kehtivuse võib seadus muutuda.
	3. Uue üldplaneeringu koostamise raames tuleks läbi viia varasemate üldplaneeringutega antud EKV vähendamise kaardistamine, mis võimaldaks varasemate EKV vähendamiste nõusolekute kehtima jäämise ja kandumise uude planeeringusse. EKV vähendamise kaardistamisel tuleks vastaval joonisel ning seletuskirjas või lisas kujutada/loetleda varasemad EKV vähendamised. Üldplaneeringu tööprotsessi ja/või kooskõlastamise käigus annab Keskkonnaamet ka seisukoha, kas varasemad EKV vähendamised jäävad kehtima ja nendega võib uue ÜP puhul arvestada (kui olud on oluliselt muutunud, siis erandjuhul võib olla vajalik nende alade puhul ka uus EKV vähendamise kaalumine). Kui koostatava üldplaneeringu raames ei viida läbi EKV kaardistamist ja/või ei tooda välja, et eelmiste üldplaneeringutega on EKV-d vähendatud, siis automaatselt varasemad nõusolekud EKV vähendamiseks uude planeeringusse üle ei kandu.	Seisukohaga arvestatakse. Kaardistatakse varasemad EKV vähendamised ja vajadusel kantakse nad uude planeeringusse.
	4. Suurte üleujutusosaladega siseveekogudel (LSK ptk 9) on EKV lähtejooneks alluviaalsed soomuldade ehk lammi madalsoomuldade (AM) piir. Tulenevalt mullakaardi ebatäpsustest soovitame planeeringu koostamisel kriitilistel aladel mullastiku andmeid täpsustada või kaaluda ka teiste üleujutuste esinemist peegeldavate kriteeriumitega arvestamist (nt veetasemete andmestik, kuid täiendavate uuringute tegemist ja muude meetodite rakendamist nõuda ei saa).	Ettepanekut kaalutakse üldplaneeringu koostamisel. Võimalusel ja vajadusel täpsustatakse EKV ulatust.
	5. Kaitstavaid loodusobjektide (LKS § 4) käsitlemisel soovitame üldplaneeringu vastavasse peatükki lisada viited kehtestatud kaitsekorrale (määruse vms nr, kuup), üle-euroopalisel kaitsealade võrgustikku Natura 2000 kuuluvate alade puhul samuti viide Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura	Seisukohaga arvestatakse. Üldplaneeringu lisadesse lisatakse vastav tabel.

	2000 võrgustiku alade nimekiri», mille alusel alad on võrgustikku määratud.	
	6. KSH koostamisel tuleb arvestada I kaitsekategooria liikide kasvukohtade ja elupaikade nõudlustega ka juhul, kui püsielupaika nende kaitseks ei ole veel moodustatud.	Seisukohaga arvestatakse.
	7. Looduskaitsealade territooriumile jääva maa- ja veealade täpsemate kasutamise- ja ehitustingimuste määramisel tuleb arvestada kaitsealade kaitse-eesmärke. Üldplaneeringu koostamisel aluseks olevate strateegiliste arengudokumentidena tuleb seepärast arvestada ka kaitstavate alade kaitse-eeskirjade ja kaitsekorralduskavadega.	Seisukohaga arvestatakse. Üldplaneeringu koostamisel arvestatakse kaitstavate alade kaitse-eeskirjade ja kaitsekorralduskavadega.
	8. Kujutada ÜP maakasutusplaani ja/või piirangute/keskkonna/looduskaitse vmt sisuga joonisel looduskaitsealade piirangutega alad, arvestades liikide leiukohtade puhul seejuures LKS §-ga 53. ÜP-s esitada ka loodusobjektide kajastamise aeg (EELIS-e väljavõtte aeg) ning märkida, et andmed võivad ajas muutuda.	Seisukohaga arvestatakse.
	9. ÜP KSH-s viia läbi Natura hindamine, arvestades lisaks otsestele mõjudele ka kaudseid ja kumuleeruvaid mõjusid. Sõltuvalt mõjuallika ja/või planeeringu täpsusastmest teha hindamine kas eelhindamise või asjakohase hindamisena (tehtud peab olema vähemalt Natura-eelhindamine, kui valla või selle mõjualale, nt vahetult valla piiri taha, jääb mõni Natura ala). Hindamise üheks väljundiks võiks olla teadaolevate objektide ja juhtude määratlemine, mille puhul edaspidistes etappides oleks vajalik asjakohane hindamine. Viimaste kohtulahendite põhjal võib vajalik olla asjakohane hindamine ja ei saa piirduda vaid eelhindamisega. Natura erandi taotlemise vajadusel tuleks arvestada ka võimalusega, et ÜP kehtestamiseks võib olla vajalik taotleda Vabariigi Valitsuse nõusolekut.	Seisukohaga arvestatakse.
	10. 10. VTK ptk 5.2.7.1 on nimetatud Kuninga-Rimmu looduskaitseala (keskkonnaregistri kood KLO1000729) ja Naistevalla looduskaitseala (KLO1000731), mis on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 26. veebruari 2019. a määrusega nr 11 "Laane- ja salumetsade kaitseks looduskaitsealade moodustamine ja kaitse-eeskiri".	Seisukohaga arvestatud. Nimetatud looduskaitsealad on peatükki lisatud.
	11. Peatüki 5.2.7.2 tabelis 5 on hetkeseisuga keskkonnaregistris teised andmed. Põhja-Sakala vallas on 28.03.2019 seisuga 13 Väike-konnakotka püsielupaika (VTK-s 15), 6 metsise (VTK-s 4) ja 2 kanakulli (VTK-s 1) püsielupaika.	Seisukohaga arvestatud. Vastavad parandused on sisse viidud.
	12. Soomaa rahvusparki peatüki kohta teeme ettepaneku ära nimetada, et Soomaa rahvuspark on ka rahvusvahelise tähtsusega Ramsari ala (keskkonnaregistri kood RAH0000058).	Seisukohaga arvestatud. Vastav muudatus on sisse viidud.
	13. ÜP ülesanne on kallasrajale avaliku juurdepääsu tingimuste määramine ning see on nimetatud ka LSK ptk 11 ja VTK ptk 2.2.3.11. Lisaks, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi KeÜS) kohaselt otsustatakse ka kallasraja sulgemine ÜP-ga. Palume	Seisukohaga arvestatakse.

	ÜP koostamisel teemaga arvestada. 14. I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud, seda põhimõtet tuleb rakendada ka planeeringutes, mis on laia levikuga avalikud dokumendid. Seega on I ja II kaitsekategooria liikide kujutamiseks kaks võimalust: a. koostada planeeringust kaks versiooni – avalik versioon ja ametkondlikuks kasutuseks mõeldud versioon (esimeses I ja II kaitsekategooria liikide leiukohti ja püsielupaiku (PEP) avalikus versioonis planeeringujoonistel ei kujutata); b. kujutada planeeringu avalikus versioonis I, II ja III kaitsekategooria liike ja PEP-e ühe tingimärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik“, s.o. kaitsekategooriaid eraldamata. Eelistatum on variant 2, kus näidatakse ÜP joonistel (sõltuvalt vajadusest ja planeeritavast alast kõiki (nt tiheasustusaladel) või siis maakasutuse planeerimisel olulist tähtsust omavaid (kusagil rohevõrgustikus paiknevate leiukohtade kujutamine võib osutada pigem infomüraks) kaitsealuste liikide leiukohti/püsielupaiku (PEP) ühe tingimärgiga „kaitstava liigi leiukoht/püsielupaik“, kuid erandina ei kujutata I kaitsekategooria liigi ringikujulisi PEP-e. Antud märkus peab olema ka planeeringu tekstis ja/või legendis kajastatud. Kui ÜP-ga kavandatakse kaitstavate liikide leiukohtades olulisi maakasutusmuutusi, oleks soovitatav planeeringu piirangute joonistel (kui need vastava täpsusastmega vormistatakse, näiteks tiheasustusaladel) need alad ka vastavalt markeerida (nt alana, kus arendustegevustel arvestada liigikaitseliste tingimustega), teavitamaks, et antud alade arendamisel on looduskaitse kitsendused, mille sisu täpsustub arendustegevuse käigus.	Seisukohaga arvestatakse. Üldplaneeringu koostamise käigus leitakse sobivaim I ja II kaitsekategooria liikide kujutamise võimalus, mis on kooskõlas looduskaitseadusega.
	15. VTK peatükis 5.2.2 GEOLOOGIA on nimetamata, et valla põhjaosas Kootsi – Navesti – Unakvere külade joonest põhja pool on Siluri Llandovery ladestiku Raikküla lademe avamus.	Seisukohaga arvestatud. Vastav muudatus on KSH VTKS-sse sisse viidud.
	16. VTK ptk 5.2.3 Tabeli 2 lahtris turvas on valesti kirjutatud maardla nimi Paprika, aga peaks olema Parika.	Seisukohaga arvestatud. Viga on KSH VTK-s ära parandatud.
	17. VTK tabelis 3 on puudu Tääksi II (VILM-057; 20.11.2012 - 19.11.2027; Maanteeamet) ja Tääksi III (VILM-059; 07.01.2013 - 13.11.2031; Aktsiaselts Acropolis) kaevandamislubade andmed.	Seisukohaga arvestatud. Vastavad parandused on KSH VTK-sse sisse viidud.
	18. VTK joonis 7 ei näita valda täies ulatuses. Joonisel võiksid olla ka mäeeraldiste nimetused ja eraldi värviga kaevandatavad maavarad (liiv, kruus, savi, turvas jne)	Seisukohaga mitte arvestatud. Tulenevalt sellest, et vallas olemasolevad mäeeraldised võtavad enda alla väga väikese pindala on nende kujutamine joonisel raskendatud. Seetõttu

		on joonis 7 KSH VTK-st eemaldatud.
19. ÜP koostamisel tuleb maardlatega ja potentsiaalsete maardlatega igal juhul arvestada ega saa võtta seisukohta, et kaevandamine ei ole lubatud. Samuti mitte kanda planeeringusse kohustust, et maavara kaevandamise loa taotluse menetlemisel tuleb teha keskkonnamõju hindamine. Tuleb analüüsida, missugused on konfliktseks alad. VTK peatükk 5.2.3 MAAVARAD siduda ka strateegiadokumendiga „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“.		Seisukohaga arvestatakse. Planeeringu lähteseisukohtade peatükki 5.2.3. on täiendatud.
20. LSK ptk 21 kohaselt nimetatakse müra leevendamiseks kaevandamisobjektide ja müratundlike alade vahel raie piiramist. Lisaks tuleks ÜP koostamisel arvesse võtta, et tööstuspiirkonnad tuleks planeerida tiheasustusest piisavalt kaugele, sest ennekõike neist tulenev lõhna- või mürahairing tekitab hiljem probleeme, mida lahendada on väga raske. Näiteks puidu- ja mööblitööstus (müra, lõhn), ka värvimisega tegelevad remonditöökojad (kemikaalide lõhn), linnu- ja loomakasvatused (lõhn), igasuguste vedelproduktide (kütuste, kütusekomponentide) laadimine ning hoiustamine (lõhn, müra) aga ka tahkekütusel katlamajad (suits, lõhn, müra), karjäärid (tolm, müra) tekitavad probleeme, kui need on elanikele lähedal. Samas tuleks teha vahet aastavahetuse tööstusel/tootmisel/tegevusel (vt eelpool näiteid) ja vähemsaastavamal (nt erinev käsitöö, teatud väiksem toiduainetööstus), see ära defineerida ning kasutada vähemsaastavama tööstuse ala nn puhveralana. Pargid, terviserajad jms ei sobi kindlasti puhveralaks. Olemasolevate farmide ja loastatud tööstuste saasteainete hajumiskaarte on sisendina võimalik saada keskkonnalubade taotlustest.		Seisukohaga arvestatakse.
21. Üldplaneeringu üks ülesanne on kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskohtade asukoha ja nendest tekkivate kitsenduste määramine. Siinkohal tuleb märkida, et LSK ptk 2 on nimetud ettevõtete jäätmekäitluskohad ja avalikud jäätmejaamad läbisegi. Oma sisult on need erinevad ja ÜP koostamisel tuleks eelkõige tegeleda avalike jäätmejaamade asukoha ja mõjudega. Üldplaneeringu koostamisel tuleb võtta arvesse riigi jäätmekavaga 2014-20208 seatud eesmärgid.		Seisukohaga arvestatakse. LSK ptk 2 on parandatud.
22. ÜP koostamisel tuleb arvestada Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas aastateks 2015-2021 ja selle meetmeprogrammis olevaid suuniseid ja piiranguid ning veemajanduskavaga seatud eesmärgid ja meetmeid. Meetmeprogrammis (lisa 1) on esitatud vooluveekogumid, neile rakendatavad meetmed ja välja toodud ka meetme rakendaja. Osadel veekogumitel on märgitud meetme rakendajaks kohalik omavalitsus. Seega tuleb üldplaneeringu koostamise käigus üle vaadata valla territooriumile jäävad veekogumid ja meetmed selles osas, kui rakendajaks on märgitud omavalitsus. Tegevuskavas on nimetatud veekogumid, kus tuleb teatud tegevusi piirata (P), vältida (V) või piirata ja vältida (PV). Palume seda ÜP ja selle KSH koostamisel arvestada.		Seisukohaga arvestatakse osaliselt. Üldplaneeringus üritatakse vältida dokumentide dubleerimist, kuid vajadusel tuuakse põhimõtted üle üldplaneeringusse ning kindlasti arvestatakse antud dokumendis tooduga.

	23. LSK Tabelisse 1 Põhja-Sakala valla üldplaneeringust ja KSH-st huvitatud ning mõjutatud asutused ja isikud võiks lisada ka teisi keskkonnalubade omanike (näitena AS Epler&Lorenz, kui Suure-Jaani Jäätmejaama operaator ja vee erikasutusloa nr L.VV/331013 omaja).	Seisukohaga osaliselt arvestatud. AS Epler&Lorenz on lisatud huvitatud isikute hulka. Kõiki teisi lubade omanikke teavitatakse ajalehtedes ja valla kodulehel.
	24. VTK ptk 5.2.4 on selgusetu, miks nimetatakse 31.12.2013 seisuga terve maakonna kinnitatud põhjaveevaru, mis on ka vale. Viljandi põhjaveemaardla varu lõppes aastal 2010. Põhja-Sakala vallas on kinnitatud kuni 2020 Võhma põhjaveemaardla varu (Silur 1025 m³/d, Ordoviitsium 3600 m³/d).	Seisukohaga arvestatud. Vastavad parandused on KSH VTK-sse sisse viidud.
	25. VTK ptk Pinnavesi: Põhja-Sakala vallas on lisaks 14 looduslikku järvele ja 11 tehiskjärvele ka 21 paisjärve (paisud, kalapääsud, hüdroenergia tootmine, veekogu seisund), mida tuleks käsitleda. Pinnavesi on kasutusel ka heitvee ja sademevee suublatena, mille seisundit tegevusega mõjutatakse. Nimetatud on, et valla territooriumile jääb kokku 10 jõge. Lisaks on keskkonnaregistrisse kantud Põhja-Sakala valla 39 oja, 14 allikat, 21 kraavi ja 11 peakraavi. Kokku 141 veekogu, mida tuleks käsitleda.	Seisukohaga arvestatud. Vastavad parandused on KSH VTK-sse sisse viidud.
	26. VTK ptk Ühisveevärk- ja kanalisatsioon. Peatükk vajab kaasajastamist, kuna andmed on ebatäpsed. a. Vee erikasutusluba nr L.VV/325616 aktsiaselts Suure-Jaani Haldus, 11351613 (kehtivus 01.01.2015-tähtajatu). Vee erikasutuse piirkond: Viljandi mk, Põhja-Sakala v, Suure-Jaani linn, Kõpu alevik, Olustvere alevik, Kõidama, Lahmuse, Lõhavere, Munsu, Navesti, Reegoldi, Sürgavere, Vastemõisa ja Ülde küla. b. Vee erikasutusluba nr L.VV/330112 Aktsiaselts Võhma ELKO, 10274767 (kehtivus 01.01.2018-tähtajatu). Vee erikasutuse piirkond: Viljandi mk, Põhja-Sakala v, Kõo ja Koksvere küla. c. Vee erikasutusluba nr L.VV/332164 Aktsiaselts Võhma ELKO, 10274767 (kehtivus 08.03.2019-tähtajatu). Vee erikasutuse piirkond: Viljandi mk, Põhja-Sakala vald, Võhma I Ülejäanud kehtivad keskkonnaloal on leitavad e-keskkonnaametist.	Seisukohaga arvestatud. Vastavad parandused on KSH VTK-sse sisse viidud.
	27. Veeseaduse § 24¹ lg 3 kohaselt kannab kohalik omavalitsus valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga kinnitatud reoveekogumisalade piirid kuue kuu jooksul pärast nende kinnitamist üldplaneeringule koos perspektiivis ühiskanalisatsiooniga kaetava alaga, mis ei ole määratud reoveekogumisalaks. Põhja-Sakala vallas on kinnitatud Võhma (keskkonnaregistri kood RKA0840489), Vastemõisa (RKA0840519), Sürgavere (RKA0840518), Suure-Jaani (RKA0840520), Reegoldi (RKA0840517), Olustvere (RKA0840514), Kõpu (RKA0840493), Kõo, (RKA0840525) ja Kõidama (RKA0840516) reoveekogumisalad. Palume LSK ja VTK-d täiendada reoveekogumisala ja	Seisukohaga arvestatud. KSH VTK ptk-i 5.4 on täiendatud. Üldplaneeringu LSK ptk-i 2 on täiendatud.

	perspektiivse ühiskanalisisatsiooni teemaga ja seda ÜP-s kajastada.	
	28. Põhja-Sakala valla ühiskanalisisatsiooni probleemiks on reovee puhastussüsteemide olukord ja heitvee suublate kesine seisund. Näiteks Suure-Jaani linna puhasti ei taga nõuetele vastavat puhastatud heitvee suublasse Lõhavere oja juhtimist. Ettevõtte maksab suuri saastetasusid, kuid keskkonnaseisund ikkagi kannatab. Probleemiks võib kujuneda Kõpu puhastina töötavad biotiigid (puhasti amortiseerunud, kuid biogeenide ärastus peab olema tagatud), Munsu septik (puhasti puudub) ja Olustvere biotiigid (mis suviti erkrohelised, õitsevad). Palume teemat kindlasti KSH-s analüüsida.	Seisukohaga arvestatakse üldplaneeringu ülesannete piires. Vajadusel määratakse üldplaneeringuga perspektiivsed maad uute puhastite rajamiseks. Reovee puhastamisega seonduvaid mõjusid heitvee suublatele käsitletakse KSH aruandes.
	29. Teeme ettepaneku analüüsida KSH rohevõrgustiku analüüsi käigus ka sinivõrgustikku (sh kus kattub/toetab), tegevuste mõjusid võrgustikele.	Seisukohaga arvestatakse.
Maaeluministerium (Illar Lemetti, kantsler) 01.04.2019 kiri nr .1-5/722-1	30. VTKs on ära toodud Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlasest pinnakatte kaart, kuid radooni teemat pole kajastatud. Esiolse radooniriski levilale kaardi kohaselt on vald madala kuni kohatiselt kõrge (Suure-Jaani piirkond) radooniriski alal, kus lokaalselt võib esineda kõrge ja madala radoonisaldusega pinnaseid. KSH koostamise käigus tuleks selgitada välja, kas on esinenud radooniga probleeme ja kas mingis piirkonnas vajaks teema täpsustamist. Teeme ettepaneku lisada teema ka KSH väljatöötamise kavatsusse.	Seisukohaga on arvestatud. KSH VTK-d on täiendatud radooniriski teemaga. KSH aruande koostamise käigus selgitatakse, kas on esinenud radooniga probleeme ja kas mingis piirkonnas vajab teema täpsustamist.
	1. KSH väljatöötamise kavatsuses ei ole puudutatud väärtusliku põllumajandusmaa ja mullastiku kaitsega seotud küsimusi. Maaeluministerium on seisukohal, et väärtusliku põllumajandusmaa ja mullastiku kaitsega seonduvat tuleks KSH koostamise raames käsitleda.	Antud teemat käsitletakse KSH aruandes.
	2. Üldplaneeringu lähteseisukohtade kohta lisatud kaardil on märgitud väärtusliku põllumajandusmaa massiivid alates kümnest hektarist. Teavitame Teid, et Maaeluministeriumi poolt välja töötatud väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu (maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu nr 735 SE) menetlus Riigikogus katkes enne selle teist lugemist. Kuigi kehtestatud õiguslikke regulatsioone väärtusliku põllumajandusmaa kohta ei ole, palub Maaeluministerium väärtusliku põllumajandusmaa määramisel järgida nimetatud eelnõus toodud põhimõtteid. Selle kohaselt on väärtuslik põllumajandusmaa maatulundusmaa sihtotstarbega põllumajandusmaa (haritava maa ja loodusliku rohumaa kõlvik) massiiv, mis: - asub küla või aleviku territooriumil, - mille suurus on kaks hektarit või rohkem,	Seisukohaga arvestatakse.

	- mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem riigi põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Selles maakonnas, mille põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet on riigi keskmisest boniteedist madalam, on väärtuslik see põllumajandusmaa massiiv, mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem selle maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmisest boniteedist. Esialgsete arvestuste kohaselt on riigi põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet 41 hindepunkti ja Viljandi maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet 42 hindepunkti. Seega osutuvad Põhja-Sakala valla puhul väärtuslikuks põllumajandusmaaks vähemalt kahe hektari suurused massiivid, mille kaalutud keskmine boniteet on vähemalt 41 hindepunkti. Nagu me ka oma 12. veebruari 2019. a kirjas nr 4.1-5/262-1 märkisime, võiks väärtusliku põllumajandusmaa massiivide määratlemisel olla abistavaks materjaliks väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu ettevalmistamiseks koostatud abistav kaardimaterjal. Kordame, et nimetatud kaart koostati 2015. aasta alguses, kasutades erinevate andmekogude kaardikihtide (Eesti Topograafiline Andmekogu, PRIA põllumassiivide kaart, maakatastri kaart, mullastikukaart jms) andmeid, nende õigsust looduses kontrollimata. Kaardil võib esineda näiteks piirkondi, kus põllumajandusmaad käsitlev andmestik puudub või kus põllumajandusmaa massiivina käsitletav maa-ala ei ole maatulundusmaa sihtotstarbega. Samuti ei kajasta kaart väiksemaid kui kahe hektari suuruseid põllumajandusmaa massiive. Kokkuvõtlikult tähendab see seda, et olemasoleva kaardi andmete kasutamisel tuleb arvestada asjaoluga, et see võib sisaldada vigu, ebatäpsusi või kohati vananenud andmeid	
	3. Oleme seisukohal, et väärtusliku põllumajandusmaa kohta tuleks üldplaneeringus kavandada sellise ulatusega kaitse- ja kasutustingimused, mis kindlustaksid nende maade pikaajalise jätkusuutliku põllumajandusliku kasutamise võimaluse ja selle kaudu riigi toidujulgeoleku. Seejuures teeme ettepaneku kaaluda üldplaneeringu väljatöötamisel põhimõtet määrata väärtusliku põllumajandusmaa maa-alade kohta põllumajandustoodete tootmist tagav maakasutuse juhtotstarve.	Seisukohaga arvestamist kaalutakse üldplaneeringu koostamisel.
	4. 2019. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud maaparandusseaduse § 53 kohaselt on Põllumajandusameti kooskõlastusel või loal võimalik juhtida väljaspool maaparandussüsteemi koondatud vett ehk lisavett maaparandussüsteemi. Kui üldplaneeringus elamu-, tootmis- või tööstusalade kavandamisel kavandatakse lisavee juhtimist maaparandussüsteemi, palume maaparandussüsteemi lisavee juhtimise temaatikat käsitleda ka üldplaneeringu koostamisega seotud dokumentides.	Seisukohaga arvestatakse. Üldplaneeringus pannakse paika üldised tingimused vee juhtimisele maaparandussüsteemi.
	5. Palume selguse ja üheselt mõistetavuse tagamiseks kasutada üldplaneeringu dokumentide ulatuses mõistet „väärtuslik põllumajandusmaa“.	Seisukohaga arvestatakse. Kasutatakse läbivalt „väärtuslik põllumajandusmaa“ mõistet.

		Lähteseisukohtades parandatud mõiste kasutus.
	6. Palume lisada üldplaneeringust ja KSH-st huvitatud ning mõjutatud asutuste ja isikute loetellu Maaeluministeerium ja Põllumajandusüritingute Keskus.	Seisukohaga arvestatud. Maaeluministeerium ja Põllumajandusüritingute Keskus on lisatud üldplaneeringust ja KSH-st huvitatud ning mõjutatud asutuste ja isikute loetellu.
Metsatervenduse Osaühing (Ants Erik, juhatuse liige) 01.04.2019 kiri nr 4-27/L	Käesolevaga anname teada, et soovime olla kaasatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamisse vastavalt planeerimisseaduse paragrahvile 76. Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistustel jätkata tavapärase metsamajandamisega metsaseaduse alusel.	Seisukohaga arvestatakse.
Viljandi Vallavalitsus (Raivo Laidma, planeeringuspetsialist) 02.04.2019	Lähtuda Viljandi Vallavalitsuse 11.11.2018 kirjast nr 7-8/4071-1. Täiendavad ettepanekud puuduvad. Kiri nr 7-8/4071-1 Soovime teha koostööd kõikides küsimustes, kus teie üldplaneeringuga kavandatavatel maakasutustingimustel võib eeldada omavalitsuse piire ületavat mõju. Kindlasti palun Viljandi Vallavalitsust teavitada, kui maakonnaplaneeringus määratud roheline võrgustiku piire täpsustades käsitlete selle struktuurielemente, mis asuvad Viljandi ja Põhja-Sakala valla piiril, kuid millel puudub omavaheline sidusus (nn astmelauad). Samuti palun juhtida meie tähelepanu, kui kavandate omavalitsuse piire ületavate erateede määramist avalikuks kasutamiseks.	Seisukohaga arvestatakse.
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet Kati Tamtik (ehitusosakonna juhataja) 05.04.2019 kiri nr 16-6/18-2759-004	1) Maa sihtotstarvete määramisel, samuti näiteks elamupiirkondade planeerimisel ja rajamisel tuleb analüüsida inimeste võimalikke liikumisteid (sh pendelliikumine üle raudtee), et olemasolevad ülesõidu- ja käigukohad oleksid võimalikult hästi kasutatavad (poleks vaja uusi eraldiseisvaid ületuskohti, piisab platvormide juures kõiki rööpapaare ületavatest ülekäikudest). Reeglina pole uute samatasandiliste ületuskohtade rajamine kuigi otstarbekas. 2) Juhul kui planeeritakse uusi raudteeülekäigukohti (sh kergliiklusteede rajamise käigus), tuleb need lahendada selliselt, et liikumisteid oleksid üheaegselt nii ohutud kui ka optimaalsed – arvestatakse väljakujunenud liikumisteid, vajadusel eraldatakse raudtee ümbritsevast keskkonnast vajalikus ulatuses aiaga, likvideeritakse omavalitsuselt tekkinud ületuskohad. Nõutav turvavarustus ületuskohtadel peab olema toimiv ja lahendatud nii, et	Seisukohatadega arvestamist kaalutakse üldplaneeringu koostamisel.

	seda kasutatakse õigesti (märgistus nähtav, puudub möödapõike võimalus); 3) Võimalusel tuleb vältida raudteeni ulatavate tupiktänavate projekteerimist, sest see loob soodsa võimaluse ebaseaduslike raudteeületuskohtade tekkeks. Ebaseadusliku (illegalse) ületuskoha all mõistetakse nn isetekkelist raudteeületuskohta, millel puudub hooldaja ja mis ei ole ette nähtud raudtee ületamiseks. Isetekkelised raudteeületuskohad kujutavad endast ohtu selle ületajale ega vasta ületuskoha nõuetele; 4) Palume juba planeeringu tasandil võimalusel nõuet raudtee ääres asuvate lasteasutuste, välispordirajatiste (staadion) ja elamute kruntide raudteepoolse külje piiramiseks aia või taimestikuga, et vältida laste ja elamupiirkonnas ka loomade ootamatut sattumist raudteemaale. 5) Haljastuse osas (sh pargid, puhkealad) soovime mitte planeerida kõrghaljastust (puid sh viljapuid) rööbasteele lähemale kui 10 m äärmisest rööpast, põhjusteks on nii tuleohutuse kui ka nähtavuse tagamise vajadus raudteel.	
Maanteeamet (Marten Leiten, planeeringute menetlemise talituse juhataja) 12.04.2019 kiri nr 15-2/18/48493-5	Teedevõrgustiku, sealhulgas riigiteede ja kohalike teede üldise asukoha määramine: 1.1. Integreerida planeeringusse riigihalduse ministri 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75 kehtestatud Viljandi maakonnaplaneeringuga 2030+ kavandatud teedevõrgustik - so riigiteede perspektiivsed trassid sh ristumiskohad, kogujateed jms. 1.2. Analüüsida kohaliku teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel ning määrata perspektiivsete kohalike teede (sealhulgas jalgratta- ja jalgteede) üldised asukohad. 1.3. Määrata olemasolevate ja kavandatud teede funktsioonid: näiteks kohalik tee, avaliku kasutusega eratee. 1.4. Maanteeamet on edastanud kohalikule omavalitsusele riigiteede ja kohalike teede andmed vektorkujul 21.01.2019 seisuga. Palume joonistele kanda riigiteede numbrid ning eristada riigiteed kohalikest teedest erineva leppemärgiga. Soovime kujutada kergliiklusteid joonistel leppemärgiga (nt punktiirjoonena), mis ei kataks selle all olevat riigi- või kohalikku teed.	Seisukohaga arvestatakse. Analüüsitakse Viljandi maakonnaplaneeringus 2030+ määratud perspektiivseid teede trasse ning vastavalt sellele kajastatakse neid üldplaneeringus.
	Riigiteest tekkivate kitsenduste määramine, sealhulgas tänava kaitsevööndi laiendamine, riigitee kaitsevööndi vähendamine: 2.1. Riigitee kaitsevööndi laiuse käsitlemisel lähtuda EhS § 71 lõikest 2 ja tänava puhul sama paragrahvi lõikest 3. 2.2. Olustvere ja Kõpu alevikku läbivad riigiteed on EhS § 92 lg 3 mõistes tänavad. EhS § 71 lg 3 alusel oleme hinnanud nimetatud asulaid läbivate riigiteede kaitsevööndite ulatust. Välja kujunemata hoonetusjoone, linnalise liikluskeskkonna puudumise tõttu ja tee funktsioonist lähtuvalt, teeme ettepaneku määrata alljärgnevatel riigiteedel kaitsevööndi	Seisukohaga arvestatakse. Riigiteede kaitsevööndi laiused kooskõlastatakse Maanteeametiga.

	laiuseks 30 m äärmise sõiduraja välimisest servast: Riigitee nr 24116 Suure-Jaani – Olustvere km 5,119 - 5,796 Riigitee nr 92 Tartu - Viljandi - Kilingi-Nõmme km 94,140 - 94,740 2.3. Juhul kui olemasolev hoonestusjoon jätkub väljaspool linna ja alevikke, kaalub Maanteeamet kohaliku omavalitsuse põhjenduste alusel Ehs § 71 lõikest 2 tuleneva kaitsevööndi laiuse vähendamist. 2.4. Peale planeeringu kehtestamist tuleb kaitsevööndi laiuseid kajastav joonis esitada Maanteeametile GIS või CAD formaadis.	
	Määrata tingimus, et riigitee kaitsevööndisse üldjuhul hooneid ei kavandata. Juhul, kui hoonete kavandamine on põhjendatud väljakujunenud hoonestusjoonega, määrata tingimus, et arendaja peab arvestama liiklusest tulenevate häiringute (müra, saaste, vibratsioon) kahjuliku mõjuga. Normidele vastavuse tagamine, leevendavate meetmete kasutusele võtmine ja finantseerimine on arendaja kohustus.	Seisukohaga arvestatakse.
	Soovitame müratundlikke alasid/objekte riigiteede mõjupiirkonda mitte planeerida.	Seisukohaga arvestatakse. Võimalusel ei planeerita müratundlikke alasid riigiteede mõjupiirkonda.
	Juurdepääsu tagamiseks riigiteele, määrata tingimus mitut kinnistut teenindava eratee avalikult kasutatavaks määramiseks, vajadusel transpordimaa kavandamiseks ja vastavalt Ehs-le teeregistrisse kandmiseks.	Seisukohaga arvestatakse.
	Juurdepääsu tagamiseks riigiteele määrata tingimus, et kinnistute maakorralduslikul jagamisel tuleb juurdepääs tagada seni kinnistut teenindanud juurdepääsu kaudu ühiselt ning uutel moodustatavatel katastriüksustel puudub õigus igaühel eraldi juurdepääsu saamiseks riigiteelt.	Seisukohaga arvestatakse.
	Määrata tingimus, et riigiteega külgneva ehitustegevuse kavandamisel detailplaneeringu koostamise kohustuseta alal, tuleb reeglina kasutada juurdepääsuks kohalikke teid ja olemasolevaid ristumisi riigiteega.	Seisukohaga arvestatakse.
	Terviklike ruumilahenduste saavutamiseks riigiteedelt juurdepääsude kavandamisel selgitada välja avalik huvi, määrata kohustus detailplaneeringu koostamiseks juhul kui arendusalale puudub olemasolev juurdepääs ja / või on vajalik juurdepääsude tagamine / säilitamine avalikult kasutatavalt teelt ala lähinaabritele.	Seisukohaga arvestatakse.
	Jalgratta- ja jalgteed tuleb üldjuhul kavandada väljapoole riigitee transpordimaad. Juhul kui üldplaneering ei täpsusta ruumivõimalusi kergliiklustee rajamiseks eramaadel, määrata tingimus, et projekteerimistingimused kergliiklustee rajamiseks antakse läbi avatud	Seisukohaga arvestatakse.

	menetluse.	
	Määrata tingimus, et põhjendatud juhul tuleb suurendada kaevandatavatele aladele juurdepääsuteede, kaasa arvatud riigiteede, kandevõimet või viia neid muul moel liikluskoormusega vastavusse.	Seisukohaga arvestatakse.
	Määrata rajatise asukoha kooskõlastamise vajadus riigitee omanikuga juhul, kui rajatise kõrgus (tuulikute puhul lisada labade pikkus) on suurem kui kaugus äärmise sõiduraja välimisest servast.	Seisukohaga arvestatakse.
	Arvestades riigiteede võimalikku teemaa laiendamise vajadust teede rekonstrueerimise käigus, kaaluda riigiteedele 20 m laiuste tehnoloogiliste võõndite määramise vajadust äärmise sõiduraja välimisest servast tee ohutuse tagamiseks, perspektiivseteks teede õgvendusteks ja laiendusteks, koguja- ja kergliiklusteede välja ehitamiseks, avalikes huvides vajalike tehnovõrkude- ja rajatiste paigutamiseks ning teede püsivust tagava veerežiimi parandamiseks. Kuni 10 m laiuse kaitsevööndi puhul lugeda tehnoloogilise vööndi laiuseks kuni 10 m. Maakasutustingimuseks seada, et tehnoloogilises vööndis ehitustegevuse planeerimisel tuleb tee ohutuse tagamiseks kaasata Maanteeamet.	Seisukohaga ei arvestata. Tee kaitsevööndist eraldiseisvalt täiendava piirangu sätestamine üldplaneeringuga ei ole põhjendatud ja vajalik. Tehnoloogiline vöönd kattub tee kaitsevööndiga. Tegevusi tee kaitsevööndis reguleerib ehitusseadustik.
	Uute arendus- ja elamualade kavandamisel analüüsida olemasoleva teedevõrgu võimekust ja vastavust. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et Maanteeamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust. Tingimuste määramisel tagada ühistranspordiga ligipääsetavus.	Seisukohaga arvestatakse.
	Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et riigitee kui rajatise püsivuse ja toimimise tagamiseks üldjuhul ei juhita arendusalade sademeveett riigitee kraavidesse.	Seisukohaga arvestatakse.
	Tehnovõrkude kavandamist riigitee transpordimaale tuleb vältida kuna transpordimaa on vajalik eelkõige tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste paigutamiseks.	Seisukohaga arvestatakse.
	Planeeringut koostades tuleb soodustada ühissõidukite eeliskasutamist, vähendades sellega transpordi negatiivset mõju keskkonnale ja sellest põhjustatud tervisekahjustusi ning aidates kaasa liiklusõnnetuste ja liiklusummikute ärahoidmisele;	Seisukohaga arvestatakse.
	Liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine: 4.1. Lähtuda riigitee funktsioonist teenindada eelkõige läbivat liiklust ja arvestada et, kohalikku liiklust teenindab eelkõige kohalik tee. Planeeringulahendusega vältida kohaliku liikluse suunamist transiitliiklusega teele. 4.2. Arendusalade juurdepääsud lahendada läbi kogujateede, mis on ühendatud riigiteega ühise ristumiskoha kaudu. Määrata perspektiivse ja olemasoleva suletava juurdepääsu	Seisukohaga arvestatakse.

	asukoht avalikult kasutatavale teele. 4.3. Pendelliikluse vältimiseks on soovitatav kavandada piirkonna liiklussagedust suurendavad arendused keskustesse. 4.4. Vältida planeeringulahedust, mis tingib vajaduse hajaasustusega piirkonnas riigitee pidevaks ületamiseks. 4.5. Planeeringus määrata põhimaantee nr 92 külgnevate arendusalade juurdepääs olemasolevate teede ja tänavate ristumiskohtade kaudu. Planeeringus näidata arendusalade toimimiseks perspektiivsete kohalike teede/tänavate/kogujateede asukohad. Põhimaanteele võib uusi ristumiskohti planeerida ainult erandkorras ja lähtudes tee ohutuse põhimõtetest. Olemasolevad üksikute kinnistute ristumiskohad säilivad senise maakasutuse tarbeks juhul, kui ristumiskoht ei halvenda põhitee ohutust. 4.6. Liiklejate ohutuse tagamiseks ja riigitee korrakohaseks kasutamiseks ei ole parkimine riigiteel lubatud. Arendusalade, sh avaliku kasutusega alade, planeerimisel (puhkealad, supuskohad jm) kavandada lahendus, kus parkimine toimub väljaspool riigiteed ja alaga samal teepoolel.	
	Märkused KSH väljatöötamise kavatsusele: 5.1. KSH käigus hinnata riigiteede liiklusest tulenevaid negatiivseid mõjusid (müra, vibratsioon, visuaalne häiring, vms) elanikkonna heaolule ja tervisele lähtudes kavandavast üldplaneeringu lahendusest. 5.2. Riigiteede müra ja selle leevendamist käsitleda atmosfääriõhu kaitse seaduse § 64 alusel, sh arendaja kohustusi müra normtasemetest lähtuvalt. 5.3. Käsitleda KSH-s tööstuse- ja kaevandamisega seotud objektid ning analüüsida võimalike väljaveoteede, sh riigiteede, vastavust kavandatavale tegevusele. Analüüsist lähtuvalt näha ette teede kandevõime tõstmine, meetmed liiklusohutuse tagamiseks, vms meetmed	Seisukohaga arvestatakse osaliselt. KSH aruandes ja üldplaneeringus nähakse ette üldised tingimused/meetmed. Täpsemad tingimused kehtestatakse ehitus- või projekteerimistiniigimustes.
Tori Vallavalitsus Signe Rõngas (abivallavanem) 16.04.2019 Kiri nr 6-2.1/712-1	Olles läbi vaadanud Teie poolt edastatud materjalid, anname teada, et Tori Vallavalitsusel ei ole ettepanekuid Põhja-Sakala valla üldplaneeringu lähteseisukohtadele ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta. Palume Teid ka edaspidi kaasata Tori Vallavalitsus Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamise etappidesse.	Ettepanekud puuduvad Tori Vallavalitsust kaasatakse ka edaspidi üldplaneeringu koostamisse
Rahandusministeerium Kaia Sarnet	Üldplaneeringu koostamisel palume arvesse võtta ka Viljandimaa kohalike omavalitsuste poolt heaks kiidetud Viljandi maakonna arengustrateegiat 2030+ ja selle tegevuskava.	Seisukohaga arvestatakse. Üldplaneeringu koostamisel arvestatakse välja toodud

(reginaalvaldkonna asekantsler) 18.04.2019 kiri nr 14-11/1654-3		materjalidega.
	Valla keskuste arengu kavandamisel võtta aluseks Viljandimaa maakonnaplaneeringus 2030+ toodud keskuste võrgustiku kavandamise põhimõtted, keskuste hierarhia ning soovitatavad teenustasemed.	Seisukohaga arvestatakse.
	Palume lisada üldplaneeringu koostöötegijate ning kaasatavate tabelisse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (kelle vastutusvaldkond üldplaneeringutes on elamumajandus, energiatõhusus, taastuenergeetika jne), Keskkonnaministeeriumi (kelle vastutusvaldkonnas on riigi omandis olevate ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maadega seonduv jne), Kaitseministeeriumi (kelle vastutusvaldkonnas on taktikaalade, tuulegeneraatorite ja kõrgehitistega seonduv jne) ja Maaeluministeeriumi (kelle vastutusalas on säästliku maakasutuse ja väärtuslike põllumajandusmaade käsitus jne).	Seisukohaga arvestatakse. Koostöötegijate ja kaasatavate tabelisse on lisatud välja toodud ametkonnad.
	Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Viljandi talitust kursis Põhja-Sakala valla üldplaneeringu menetlusega ja teavitada kõikidest avalikest aruteludest. Vastavalt PlanS § 81 lõikele 3 palume esitada üldplaneeringu eelnõu Rahandusministeeriumile täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate isikute ning asutuste määramiseks.	Seisukohaga arvestatakse.
Valga Puu OÜ Mihkel Matsin (juhatuse liige) 18.04.2019	Valga Puu OÜ-l on soov olla kaasatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise protsessi. Valga Puu OÜ (registrikood: 10600304) omab Põhja-Sakala vallas järgmiseid kinnistuid (nimekiri lisatud). Käesolevaga anname ka teada, et soovime olla kaasatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamisse vastavalt planeerimisseaduse paragrahvile 76, meie kontakt on info@valgapuu.ee . Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistustel jätkata tavapärase metsamajandamisega metsaseaduse alusel.	Seisukohaga arvestatakse
Kaitseministeerium Kusti Salm Kaitseinvesteeringute osakonna juhataja 12.02.2019 kiri nr 12-1/19/330	1) üle 28 m kõrged ehitised ning mistahes kõrgusega tuulikud ja tuulepargid kogu valla territooriumil võivad mõjutada riigikaitse ehitise töövoimet. Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada kõigi mistahes kõrgusega tuulegeneraatorite ja tuuleparkide ning üle 28 m kõrguste ehitiste planeeringud, projektid, projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitusteatised. Koostööd Kaitseministeeriumiga on soovitatav alustada võimalikult varases etapis; 2) Kaitsevägi ja Kaitseliit kasutavad metsaseaduse § 36 alusel metsaalasid riigikaitse eesmärgi jaoks. Väljaõppe korraldamiseks ka väljaspool harjutusvälju. Väljaõppe ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega.	Seisukohaga arvestatakse

Põhja-Sakala Vallavalitsus
Lembitu puiestee 42
Suure-Jaani
Viljandi maakond 71502

OÜ Metsagrupp soov olla kaasatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise protsessi.

OÜ Metsagrupp 10044866 omab Põhja-Sakala vallas järgmiseid kinnistuid:

37139	36001:003:0061	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Iia küla, Kiviaru
37139	36001:003:0062	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Iia küla, Kiviaru
126839	36001:005:0080	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Iia küla, Kulli-Jüri
3628339	87001:003:0662	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Ivaski küla, Mihkli
852539	75901:001:0550	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Kootsi küla, Koidu
9566450	75901:001:0013	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Kootsi küla, Koidu
564639	75901:001:0510	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Kootsi küla, Nässu
		Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Lemmakõnnu küla,
299539	87001:001:0510	Lemmakõnnu
2546739	87001:003:1350	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Metsküla, Kannuse
315139	87001:003:0430	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Metsküla, Sauga-Löövi
2360739	87001:003:0920	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Metsküla, Talviku
3975739	87001:003:1412	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Metsküla, Vindla
337539	75901:003:0291	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Põhjaka küla, Põhjaku
337539	75901:003:0293	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Põhjaka küla, Põhjaku
337539	75901:003:0292	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Põhjaka küla, Põhjaku
2172839	87001:004:0870	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Sandra küla, Vahe
		Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Supsi küla, Napsi-
210539	36001:005:0131	Märdi
		Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Supsi küla, Napsi-
210539	36001:005:0132	Märdi
		Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Supsi küla, Napsi-
210539	36001:005:0133	Märdi
1681839	36001:002:0503	Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Uia küla, Liivamäe
		Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Vanaveski küla,
1681839	36001:004:1211	Liivamäe
		Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Vanaveski küla,
1681839	36001:004:1212	Liivamäe
		Viljandi maakond, Põhja-Sakala vald, Vastemõisa küla,
3866739	87001:002:0173	Rehepõllu

Käesolevaga anname ka teada, et soovime olla kaasatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamisse vastavalt planeerimisseaduse paragrahvile 76, meie kontakt on info@metsagrupp.ee

Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistutel jätkata tavapärase metsamajandamisega ja põllumajandusega seaduse alusel.

Lugupidamisega

Ingrid Mäsak
OÜ Metsagrupp
sekretär
telefon 44 77 900
info@metsagrupp.ee

Austatud Põhja-Sakala Vallavalitsuse juhid

Oleme teadlikud, et olete alustanud planeerimise protsessi. Tulenevalt planeerimisseaduse §76 lõikest 2 avaldame soovi olla kaasatud üldplaneeringu koostamisse. Huvitatud osapoolena juhime Teie tähelepanu olulistele metsandusega seotud teemadele.

Erametsaomanike kaasamine

Omades Põhja-Sakala vallas metsamaad juhime Teie tähelepanu sellele, et metsanduslik tegevus maatulundusmaal on pikaajaline protsess, mis eeldab järjepidevust. Metsaomanikuna planeerime oma tegevusi alates uue metsapõlve rajamisest ja hooldamisest kuni küpse metsa lageraieni. Kui plaanite üldplaneeringuga senist metsamajandamise praktikat muuta palume Teil meeles pidada, et metsaomanikuna oleme planeerimisseaduse § 76 lõike 2 kohaselt isik, kelle õigusi planeering võib puudutada ning §76 lõike 4 kohaselt ka teavitada planeeritavatest muudatustest. Teavitamine sellisel juhul peab olema individuaalne.

Planeerimisseaduse kohaselt tuleb üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi erinevatest etappidest metsaomanikke, kelle õigusi planeering võib puudutada kaasata planeerimisseaduse § 81 lõike 1; § 82 lõike 4; § 85 lõike 1; § 87 lõigete (1) ja (5); § 88 lõigete (1) ja (3) sätteid jälgides.

Planeerimisprotsessil kitsenduste seadmisel palume arvestada maaomaniku õigustega.

Põhiseaduse § 32 kohaselt sätestab omandi kasutuse kitsendused seadus.

Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 kohaselt on üldplaneeringu üheks ülesandeks asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks **lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele** piirangute seadmine.

Metsaseaduse 231 sätestab: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel võib kohaliku omavalitsuse üksus **kokkuleppel maaomanikuga** planeeringuga seada piiranguid uuendusraie tegemisel raieliigile ning **lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele**.

Eeltoodust tuleneb, et Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 alusel ei saa planeeringuga lageraiet keelata, saab seada piiranguid langi suuruse ja raievanuse osas. Lisaks eeldab senisele metsanduslikule tegevusele piirangute seadmine Metsaseaduse § 231 alusel metsaomanikega kokkuleppe saavutamist.

Piirangutest tuleneva saamata jäänud tulu kompenseerimine

Metsandusliku tegevuse majanduslik tulu tekib metsaomanikele peamiselt uuendusraiate käigus. On metsatüüpe, kus metsa uuendamise võttena saab rakendada ainult lageraiet. Lageraiete keelamine

tähendab metsaomanikule saamata jäänud tulu ning metsaomanikuna on meil õigustatud ootus, et see kompenseeritakse.

Kuna meie, kui metsaomaniku jaoks ei ole oluline millise regulatsiooni alusel piirang kehtestatakse, tuleb planeeringute käigus tehtud piirangute tulemusel saamata jäänud tulu koheselt ning õiglaselt kompenseerida.

Oleme valmis Teiega planeeringute koostamisel koostööd tegema ning vastama Teie päringutele ning küsimustele, mis puudutavad metsade majandamist.

Lugupidamisega

Runo Ruubel

/allkirjastatud digitaalselt/

Karo Mets OÜ

Eremka OÜ

Tel: 58 600 300

karomets@karomets.ee

www.karomets.ee

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Põhja-Sakala Vallavalitsus
pohja-sakala@pohja-sakala.ee

Teie 22.04.2019 nr 7-1/6-37

Meie 20.05.2019 nr 1.10-17/2019/3862

**Ettepanekud Põhja-Sakala valla
üldplaneeringu lähteseisukohtadele ja
keskkonnamõju strateegilisele hindamisele**

Soovite Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) ettepanekuid Põhja-Sakala valla üldplaneeringule ja keskkonnamõju strateegilisele hindamisele. MKM haldusala ametid, kelle ettepanekuid Te samuti soovisite, on need saatnud otse Põhja-Sakala Vallavalitsusele. Palume arvestada Maanteeameti 12.04.2019. a kirjas nr 15-2/18/48493-5 ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti 05.04.2019. a kirjas nr 16-6/18-2759-4 tehtud ettepanekutega.

MKMil on ettepanek, et Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamisel võiks võimaluse korral võtta arvesse MKMi 13.03.2019 kirjaga nr 17-7/2019/2142 edastatud palve leida võimalust taastuvenergia kajastamiseks kohalike omavalitsuste üldplaneeringutes. Päikese- ja tuuleenergia tehnoloogiate odavnemise ning hajaenergeetika arengu tulemusena on energiatootmine muutumas tavapäraseks ettevõtluseks, millega võiksid näiteks põhitegevuse kõrval edukalt tegeleda ka Põhja-Sakala valla elanikud ja ettevõtjad. MKMi energeetika osakond on soovi korral valmis energiatootmiseks sobilike alade valimisel kaasa aitama. Täna Põhja-Sakala valla üldplaneeringu lähteseisukohtades ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses ei ole taastuvenergia alade arendamist kahjuks ette nähtud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ando Leppiman
kantsler

Eda Paju
639 7610 Eda.Paju@fin.ee

KAITSEMINISTEERIUM

Põhja-Sakala Vallavalitsus
pohja-sakala@pohja-sakala.ee

Teie 21.01.2019 n

Meie 12.02.2019 nr 12-1/19/330

Põhja-Sakala valla üldplaneering

Põhja-Sakala Vallavalitsus on 21.01.2019 kirjas nr 7-1/6-7 andnud Kaitseministeeriumile teada, et Põhja-Sakala Vallavolikogu on 27.09.2018 otsusega nr 74 algatanud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamise ja planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise. Põhja-Sakala Vallavalitsus palub 21.01.2019 kirjas informatsiooni Põhja-Sakala vallas paiknevate riigikaitse ehitiste, nende piiranguvööndite ja taktikaalade kohta.

Põhja-Sakala vallas ei asu riigikaitse ehitisi. Samuti ei ulatu Põhja-Sakala valla territooriumile teistes kohalikes omavalitsustes asuvate riigikaitse ehitiste piiranguvööndid. Enimkasutatavate taktikaalade asukohad on märgitud riigihalduse ministri 06.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/75 kehtestatud Viljandi maakonnaplaneeringu seletuskirjas riigikaitse alapeatükis toodud joonisel.

Palume Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamisel arvestada ja käsitleda järgmiseid riigikaitse ehitiste teemasid ja üldtingimusi:

- 1) üle 28 m kõrged ehitised ning mistahes kõrgusega tuulikud ja tuulepargid kogu valla territooriumil võivad mõjutada riigikaitse ehitise töövõimet. Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada kõigi mistahes kõrgusega tuulegeneraatorite ja tuuleparkide ning üle 28 m kõrguste ehitiste planeeringud, projektid, projekterimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa eelnõud või ehitusteatised. Koostööd Kaitseministeeriumiga on soovitatav alustada võimalikult varases etapis;
- 2) Kaitseväge ja Kaitseväe kasutavad metsaseaduse § 36 alusel metsaalasid riigikaitse ehitiste väljaõppe korraldamiseks ka väljaspool harjutusvälju. Väljaõppe ajal tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kusti Salm

Kaitseinvesteeringute osakonna juhataja

Tuuli Vors 717 0165

tuuli.vors@kaitseministeerium.ee

Priit Alekask 717 0536

priit.alekask@kaitseinvesteeringud.ee

Põhja-Sakala Vallavalitsus

Viljandimaa, Põhja-Sakala vald

Pille Udam ja Olavi Udam soov olla kaasatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise protsessi.

Pille Udam ja Olavi Udam (isikukood 36507296012) omavad Põhja-Sakala vallas järgmiseid kinnistuid:

Kinnistute nimekiri				
Jrk	Nimi	Reg.nr	Vald	Maakond
1	ALLI	197439	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
2	ALLIPÕLLU	3935739	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
3	ARU	2500839	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
4	EHA	3446039	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
5	ELARI	2661839	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
6	ELLUSAARE	914739	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
7	ELLUSAARE	914739	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
8	ENDLI	3621739	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
9	HILDE	3738339	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
10	ILSE	2520339	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
11	JAANIKA	3036039	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
12	JAANUSE	2075339	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
13	JUURIKA-VESKI	46639	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
14	JÕEÄÄRE	2739239	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
15	KALDA	2868039	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
16	KATARIINA	3457839	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
17	KINGU METS	6121250	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
18	KOIDUSALU METS	3814939	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
19	KRAAVINÕMM E	3174139	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond

20	KURE	2953939	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
21	KUUSETUKA	3815439	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
22	LEIDA	3111939	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
23	LENDREAIA	4129439	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
24	LENDREMETSA	4129339	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
25	LEPAKOSE- UUETOA	4029139	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
26	MADISE	2418539	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
27	METSA UNDISSAARE	4119139	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
28	MURUARU	2346039	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
29	MÄEARU	2551939	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
30	MÄESEPA	1142639	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
31	MÄRDI	2459050	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
32	MÄTIKU	2187239	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
33	NURGA	1403739	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
34	NUUTRI- LENDRE	2466650	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
35	NUUTRI-TIIDU	3887839	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
36	OLAVI	2706339	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
37	ORROMETSA	3012939	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
38	ORU	216139	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
39	PAASIOJA PÖLLUD	5919150	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
40	PEEDU	2900039	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond
41	PILLE	2706639	Põhja-Sakala vald	Viljandi maakond

Käesolevaga anname ka teada, et soovime olla kaasatud **Põhja-Sakala** valla üldplaneeringu koostamisse vastavalt planeerimiseseaduse **paragrahvile 76**. Seaduses ettenähtud teadete edastamise viis ja selleks vajalikud kontaktandmed on - olavi-udam@eesti.ee.

Ühtlasi anname teada, et soovime oma kinnistustel jätkata tavapärase metsamajandamisega metsaseaduse alusel.

Kui üldplaneeringuga kavandatakse mingeid piiranguid, mis võivad kaasa tuua kitsendusi meie maade kasutamisel ja majandamisel, siis sellised muudatused on vajalik meiega kooskõlastada.

Lugupidamisega

Pille Udam ja Olavi Udam

kaasomanikud

.

Põhja-Sakala Vallavalitsus
Lembitu pst 42
71502 Suure-Jaani
info@pohja-sakala.ee

Teie
Meie 26. juuni 2019

Osalemisest üldplaneeringu koostamises

Austatud Põhja-Sakala Vallavalitsuse juhid

Oleme teadlikud, et olete alustanud planeerimise protsessi. Tulenevalt planeerimisseaduse §76 lg 2 avaldame soovi olla kaasatud üldplaneeringu koostamisse. Huvitatud osapoolena juhime Teie tähelepanu olulistele metsandusega seotud teemadele.

Erametsaomanike kaasamine

Omades Põhja-Sakala vallas metsamaad, juhime Teie tähelepanu sellele, et metsanduslik tegevus maatulundusmaal on pikaajaline protsess, mis eeldab järjepidevust. Metsaomanikuna planeerime oma tegevusi alates uue metsapõlve rajamisest ja hooldamisest kuni küpse metsa lageraieni. Kui plaanite üldplaneeringuga senist metsamajandamise praktikat muuta, **palume Teil meeles pidada, et metsaomanikuna oleme planeerimisseaduse § 76 lg 2 kohaselt isik, kelle õigusi planeering võib puudutada ning soovime, et meid teavitatakse §76 lg 4 kohaselt planeeritavatest muudatustest.** Teavitamine sellisel juhul peab olema individuaalne.

Planeerimisseaduse kohaselt tuleb üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi erinevatest etappidest metsaomanikke, kelle õigusi planeering võib puudutada, kaasata planeerimisseaduse § 81 lg 1; § 82 lg 4; § 85 lg 1; § 87 lg 1 ja 5; § 88 lg 1 ja 3 sätteid jälgides.

Planeerimisprotsessil kitsenduste seadmisel palume arvestada maaomaniku õigustega.

Põhiseaduse § 32 kohaselt sätestab omandi kasutuse kitsendused seadus.

Planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 21 kohaselt on üldplaneeringu üheks ülesandeks asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või

metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine.

Metsaseaduse § 23¹ sätestab: planeeringuga asula või elamu kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks määratud metsa majandamisel võib kohaliku omavalitsuse üksus **kokkuleppel maaomanikuga planeeringuga seada piiranguid uuendusraie tegemisel raieliigile ning lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele.**

Eeltoodust tuleneb, et Planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 21 alusel ei saa planeeringuga lageraiet keelata, saab seada piiranguid langi suuruse ja raievanuse osas. Lisaks eeldab senisele metsanduslikule tegevusele piirangute seadmine Metsaseaduse § 23¹ alusel metsaomanikega kokkuleppe saavutamist.

Piirangutest tuleneva saamata jäänud tulu kompenseerimine

Metsandusliku tegevuse majanduslik tulu tekib metsaomanikele peamiselt uuendusraiate käigus. On metsatüüpe, kus metsa uuendamise võttena saab rakendada ainult lageraiet. Lageraiete keelamine tähendab metsaomanikule saamata jäänud tulu ning metsaomanikuna on meil õigustatud ootus, et see kompenseeritakse.

Kuna meie kui metsaomaniku jaoks ei ole oluline, millise regulatsiooni alusel piirang kehtestatakse, tuleb planeeringute käigus tehtud piirangute tulemusel saamata jäänud tulu koheselt ning õiglaselt kompenseerida.

Oleme valmis Teiega planeeringute koostamisel koostööd tegema ning vastama Teie päringutele ning küsimustele, mis puudutavad metsade majandamist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Margus Meimer
juhataja

Ako Luts

Vahelaane talu, Metsküla küla, Põhja-Sakala (P-S) vald

71302 Viljandimaa

e-post: vahelaane/at/hot.ee

tel 5063697

23.09.2019.a

Metsküla elaniku ettepanekud Põhja-Sakala üldplaneeringule.

1. Ettepanekute alused:

- Üldplaneering on ruumiline planeering, mille eesmärk on valla või linna territooriumi arengu põhisuundade ja tingimuste määramine (Wikipedia)
- Põhja-Sakala valla üldplaneeringu lähteseisukohad. (Kobras AS töö nr. 2019-007)

2. Eeltoodust ja oma elukogemustest lähtudes esitan oma, Metsküla elaniku esialgsed ettepanekud üldplaneeringus käsitlemiseks. (täienduseks lähteseisukohtadele).

2.1. Üldplaneeringu suunast.

Sooviks, et üldplaneering käsitleks elamisvõimaluste soodustamist külades ja oleks peale mineviku säilitamise rohkem suunatud tuleviku arendustele.

Metsküla põhifunktsioonina tulevikus näen tema sobilikkust elu – ja magamiskohaks ümbruskonnas ja Viljandis töötavatele isikutele.

Metskülla tuleb luua soodsad tingimused elamiseks, olemasoleva ettevõtluse säilitamiseks ja arendamiseks, näha ette riiklikud meetmed asukoha ja olemasolevate soodsate looduslike võimaluste kasutamiseks.

Metskülast peaks saama vaba, arenev elamisväärtus küla??

2.2. Elukorralduste käsitlemise vajadustest.

Sooviks et eraldi peatükina käsitletaks Metskülas elavate inimeste elukorralduste vajaduste rahuldamist (eluase, teed, töö, kool, arstiabi, kauplused, elekter, vesi, kanal, internet, mobiililevi, tuletõrje vesi, suhtlemine KOV-ga jne.)

2.3. Talude arendamisest.

Eesti Vabariigis puudub talu ametlik definitsioon. Talu mõiste võiks üldplaneeringus defineeritud olla, olgu see siis ainult P-S valla jaoks.

Metskülas on kirjas üle 70 talukoha nime. Talud on kõik väga erinevas seisus, kuuluvad omanikele ning on väga erineva kasutusega või hoopis kasutamata,

lagunevate hoonetega. Siin oleks vaja luua süsteem kuidas tulevikus edasi minnakse. Üldplaneeringus peaks olema küla talukohtade eraldi käsitus.

2.4. Elektriga varustamise tulevikunägemus.

Praegu valitsev suur segadus elamiskohtade elektriga varustamisel tuleks lõpetada. Kogu valla elektriga varustamise süsteem vajab eraldi käsitlemist üldplaneeringus. Eesti Vabariigis on kaks monopoolset riigiettevõtet (Eesti Energia ja Elering), kes tegutsevad erinevate ministeeriumide haldusalas.

Kõik elektriga (üks teema - elekter) seonduv kuulub kahe monopoli ja kahe ministeeriumi valdkonda??

Soovin, et üldplaneeringus oleks selgelt kirjas, kuidas jõuab igale tarbimispaigale vajalik kogus elektrit kohale.

2.5. ELMO võrgustik

Vajalik on ette näha elektriautode laadimisvõrgustiku loomine vallas.

Tulevik on elektriautode päralt, seda tuleb ette näha üldplaneeringus.

2.6. Metsküla - Väike-Kõpu maastikust.

Viljandi maakonnaplaneeringus ettenähtud väärtusliku maastiku ala nr. 13 tuleks P-S valla üldplaneeringust välja jätta. Sel maastikul on kaks väärtuslikku vaadet (Metskülas ja Väike-Kõpus), ülejäänud on tavaline, hinnanguliselt madala väärtusega maastik. Seejuures on maastikul palju silmariivavaid ja korrastamist vajavaid kohti. Metsküla – Väike Kõpu ala nr. 13 kajastamine maakonnaplaneeringus on olnud takistuseks piirkonnas kaasaegsete rajatiste elluviimisel.

Kui Metsküla on muudetud heakorrastatud elamisväärses piirkonnaks, siis on ehk mõtet seda ala väärtusliku alana kirja panna. Praegu pole sel alal elukorralduse mõttes seda juba kajastatud väärtust.

2.7. Turismi arendamisest.

Metsküla küla maa-alast on suur osa Soomaa Rahvuspargi maa-ala, kus asub Soomaa kõrgem punkt- Ruunaraipe luidetel.

2.7.1. Ruunaraipe vaatetorn.

Soomaa kõrgemasse punkti võiks ette näha vaatetorni, milline oleks täienduseks praegustele vaatamisväärsustele.

2.7.2. Metsküla turismi võimalustest.

Metsküla asub Soomaa RP ja Viljandi vahel, kohas kust kaudu saaks Viljandist lühimat teed mööda Soomaa väärtuste juurde. On vaja ette näha tolmuwab

liikumisvõimalused Viljandist Metskülla ja siit edasi Metsküla maa-alal asuvate Ruunaraie luidetele.

Kui liikumisvõimalused ja vaatetorn on loodud, siis tekivad ka ettevõtjad, kes tahavad loodud võimalusi kasutades arendada piirkonnas turismi, mille arendamiseks on piirkonnas ka teisi võimalusi.

2.8. Tõmbekeskustest.

Põhja-Sakala vald on väga erinevatest, omavahel sidumata piirkondadest moodustatud vägivaldne moodustis.

Üldplaneering peaks käsitlema eri piirkondade elanike elukorralduseks vajalike toimingute asukohti ja selgitama välja eri piirkondade tõmbekeskused ja need ka seadustama.

Üldplaneeringust peaks selguma, kas praegu kehtiv administratiivne jaotus ja valla juhtimissüsteem on tulevikus arenguid võimaldav või ei.

Hetke umbusaldusavaldused, lahkkelid P-S valla volikogus ja asjaolu, et Metsküla on muutunud endisest rohkem ääremaaks osundab, et midagi on valesti.

Meie pere jaoks on tõmbekeskuseks Viljandi, mitte P-S valla keskus Suure-Jaani.

Soovin edu 10.10.2019.a koosoleku läbiviijatele ja ootan seal vastuseid esitatud ettepanekutele.

Kõike head

Ako Luts

23.09.2019.a

Arvamus Põhja-Sakala valla üldplaneeringu kohta ja ettepanekud 10.10.2019 kokkusaamisel arutamiseks. (käsitleb üldplaneeringu töörühma 29. augusti 2019. a protokoll nr. 4).

Lugupeetud

- Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostamise töörühma liikmed.

- Põhja-Sakala valla üldplaneeringu koostajad – (AS Kobras töö nr. 2019 – 007.)

Käesoleva avalduse ja ettepanekute tegemisel lähtun kehtiva planeerimisseaduse § 9 sätetest, mis ütlevad, et planeerimismenetlus on avalik (lõige 1) ja igaühel on õigus osaleda planeerimismenetluses ja selle ajal avaldada arvamust planeeringu kohta. (lõige 2).

1. Üldised selgitused.

Tutvunud töörühma poolt koostatud protokoll nr. 4 sisuga sain selgeks, et töörühma koosseis on unustanud üldplaneeringu koostamise aluseks olevad põhitõed, millised minu arvates on kirjas Planeerimisseaduses ja lähteseisukohtades:

- Planeerimisseadus: **üldplaneeringu eesmärgiks on luua** ruumilise planeerimise kaudu **eeldused ühiskonnaliikmete vajadusi ja huve arvestava**, demokraatliku, pikaajalise, tasakaalustatud ruumilise arengu, maakasutuse, kvaliteetse elu- ning ehitatud **keskkonna kujunemiseks, soodustades** keskkonnahoidlikku ning majanduslikult, kultuuriliselt ja sotsiaalselt **jätkusuutlikku arengut.**

- **P-S valla üldplaneeringu koostamise alused** (lähtematerjalid) on kirjas ka AS Kobras poolt koostatud Põhja-Sakala valla üldplaneeringu lähteseisukohtades ja keskkonnamõju strateegilise väljatöötamise kavatsuses. (avaldatud P-S valla kodulehel).

2. Minu arvamus ja ettepanekud arutamiseks 10.10.2019.a kokkusaamisel Soomaal.

2.1.Üldplaneeringust üldiselt.

Minu arvates peab üldplaneering:

- lähtuma piirkonnaga seotud isikute huvidest ja elulistest vajadustest
- soodustama piirkonna arengut, seadmata takistusi isikute tegevustele minevikus toimunu ja väheväärtusliku looduse säilitamise vajaduse ettekäändel.
- mitte piirama piirkonnaga seotud isikute põhiseaduslikke õigusi enda omandi valdamisel, kasutamisel ja käsutamisel.

Arvamus - ettepanek nr. 1. Planeeringu töörühmale:

Palun tehke endale selgeks miks ja kelle jaoks Te üldplaneeringut koostate? Üldplaneeringu koostamisel ja otsuste langetamisel palun lähtuda seadustega kehtestatud üldplaneeringu eesmärkidest ja lähtedokumentides kirjapandust, eelkõige iga piirkonnaga seotud isikute elulistest vajadustest.

2.2. Rohevõrgustikust protokoll nr. 4 põhjal.

- Rohevõrgustiku käsitlusel puudub süsteem.

Vaja oleks rohevõrgustiku kaardil kujundamise kõrvale luua rohevõrgustiku nimistu koos kindlate võrguosade väärtuste ja piirangute kirjeldustega.

- olulistes kasutustingimustes on liiga palju piiranguid arenguteks ja majandustegevuseks. Nende üldine rakendamine korraga kõigile võrgustiku osadele pole mõistlik. Tuleb valida, kas võrgustiku alal lubada tegevusi või kuulutada ala reservaadiks.
- Soomaa on oma eeskirjadega eraldiseisev riiklik kaitseala ja see asjaolu tuleks ka üldplaneeringus eraldi käsitleda ning mitte rakendada Soomaale täiendavaid piiranguid üldplaneeringuga.
- olulised kasutustingimused ei tohiks sisaldada piiranguid maa kasutamiseks, paisude rajamiseks, tuuleparkide, päikeseparkide rajamiseks.
- puudub rohevõrgustiku alaga seotud isikute eluliste vajaduste väljaselgitamine. Millised olid ja on rohevõrgustiku alal talud? Kas neid võib taastada, kasutada, kaasajastada? Kõik on puudu.

Arvamus - ettepanek 2.

Kogu rohevõrgustiku süsteemi käsitlus vajab korrigeerimist koostöös rohevõrgustiku alaga seotud isikutega. Palun teeme seda.

3. Väärtuslikest põllumaadest protokoll nr.4 põhjal.

- puudub väärtusliku põllumaa määratluse alus.

Maakonnaplaneeringus on kirjas, et Eesti Vabariigis puudub ametlik väärtusliku põllumaa määratlus ja see tuleks määratleda iga piirkonna üldplaneeringuga. Väärtusliku põllumaa määratlemisel tuleks lähtuda maa omanike huvidest.

- täiesti arusaamatud on olulistes kasutustingimustes toodud piirangud

- tervikliku põllumassiivi säilimisel lubada üksiku elamu rajamine.
- Kui säilitada terviklik põllumassiiv, siis kuhu üksik elamu ehitada? Kas õhku?
- päikesepaneele lubada kuni 2 ha suurusega maale mis pole viimasel ajal põllumajanduslikus kasutuses olnud. Kui kaua tuleb maad lasta tühjalt seista, kui sinna võib päikesepaneele panna?
- Siin on asjakohane arutada kogu maakasutust kvaliteetse elukorralduse vajadustest lähtudes.

Arvamus – ettepanek 3.

- Väärtusliku põllumaa käsitus vajab täiendamist (väärtuse määramise alused puudu)
- talude mõiste tuleks defineerida, seda eraldi kasvõi P-S valla jaoks
- määratleda tuleks maakasutuse võimalused talude ehitamiseks (taastamiseks, rekonstrueerimiseks)
- põllumaa kasutamine tuleb jätta omaniku otsustada, mingeid piiranguid maakasutusele seadmata.
- Vallas asuvad kõige väärtuslikumad (mille alusel määratakse?) põllumaad võib kaardil ära märkida, neile mingeid piiranguid sätestamata.

4. Väärtuslikest maastikest protokoll nr.4 põhjal

- protokollis on kirjas, et P-S vallas on maakonnaplaneeringu järgi 14 väärtuslikku maastikku. Maakonnaplaneering on koostatud vanade tõekspidamiste alusel. Olukord ja elu on muutunud.
- AS Kobras poolt koostatud keskkonnamõju koostamise kavatsuses on kirjas, et planeeringu käigus tehakse väärtuslike maastike väärtuste hindamine uuesti. Uuesti hindamist piirkondade kaupa pole tehtud.
- Seega oleks vajalik teha alade väärtuse uus hindamine ja lähtuvalt hindamise tulemustest, neid kas jätta üldplaneeringu nimistusse või ei.
- Kõik hindamised tuleb teha koostöös väärtusliku maastikuga seotud isikutega. Maakonnaplaneering ei ole dogma, millest peab tingimata kinni pidama.
- protokollist ei selgu kas ja kuidas käsitletakse praegu kehtival väärtuslikul maastikul asuvate talude (omandite) arenemisvõimalusi.
- täiesti arusaamatu on töörühma poolt olulisteks peetud kasutustingimused:
 - hoonestuse planeerimisel säilitada ajaloolist asustust, teede ja tänavate struktuuri, arvestada traditsioonilist ehituslaadi.
- Kas sel nn. väärtuslikul maa-alal ei tohi luua ja ehitada (taastada, parendada) kaasaja nõuetele vastavat talumajapidamist, eluruume koos vajalike kõrvalhoonetega? Kas tuleb tagasi minna petroolilambi ja küünlavalgel elamisele?

- vältida mobiilside mastide, tuulegeneraatorite, päikeseparkide rajamist väärtuslikule maastikule.

Kust saadakse elekter ja hakkab toimima side piirkonnas, kus arutult on keelatud ise elektrit toota, juhuks kui üldvõrgus enam põlevkivi põletamisel saadud elektrit ei ole? Tänapäeva olukorras pole loodud võimalusi tulevikuks!

Arvamus – ettepanek 4:

Läbi viia kavatsustes ettenähtud väärtuslike maastike uus hindamine 14 piirkonnas, koostöös iga piirkonnaga seotud isikutega.

Arvamus – ettepanek 5.

Välja arvata väärtuslike maastike nimistu Metsküla - Väike-Kõpu ala koosseisust Metsküla piirkond.

Põhjendus:

- Maakonnaplaneeringus toodud hinnangud Metsküla väärtuste kohta on puudulikud: peale vaieldava väärtusega ühe vaate ja kahe muinasaegse, teedelt nähtamatu, maaaluse kalmistu ei ole Metskülas midagi väärtuslikku. (kui väärtuslikud on nähtamatud kalmistud?) Kalmistud on nagunii juba muinsuskaitse all.

Eeltoodu ja põlenud rahvamaja vundament, Palitse talu varemed Metsküla keskmes, Lubjassaare taluga siduv kruusatee ei ole väärtused, mille tõttu tuleks maastik väärtusliku alana kirja panna ja sellega omakorda takistada piirkonna teiste talude arengut.

Maakonnaplaneering hindab kogu Metsküla – Väike-Kõpu piirkonna looduslikuks väärtuseks –üldiselt madal väärtus ja paneb piirkonna väärtuslike maastike nimekirja.

Siin selgelt sees vastuolu juba maakonnaplaneeringu koostamisel.

Arvamus – ettepanek 6.

Võtta arutusele üldplaneeringuga süsteemi - vaba ehitamise võimalus kaasaegsete elutingimuste loomiseks - lubamine taludes.

Mõte selles, et lubada üldplaneeringus talude arengu soodustamiseks eraldi süsteem, kus kirjas olevates talukohtades saaks uute hoonete ehitamist ja vanade rekonstrueerimist läbi viia omaniku tahtel, ilma ehituse valdkonnas kehtivat bürokraatiat läbimata. Nimelt võiks üldplaneeringuga lubada ehitada omaniku äranägemisel kuni kahekordseid elamuid koos omanikule vajalike abihoonetega ilma ehitusloata, tingimusel, et hooned lähevad peale valmimist kasutusele püsielukohana. Vald seejuures peaks koostöös aitama luua ühendusteid, elektri -, interneti- ja sidevõrke.

Arvamus-ettepanek 7.

(korduv –millest tulnuks alustada üldplaneeringu koostamist).

- Viia vallas läbi piirkondlikud kohtumised (analoogselt Soomaal plaanitavaga) piirkonnaga seotud isikute huvide ja eluliste vajaduste väljaselgitamiseks koos vajaduste, huvide kirjaliku fikseerimisega. (vähemalt 8-10 piirkonda).
- Piirkondade valik palun teha elanike poolt kasutatavaid tõmbekeskusi silmas pidades, mitte suva ega mingi eelneva planeeringu järgi.
(Metsküla Soomaa piirkonnas? See pole elus tegelikult nii. Asja selgitamine võtaks mitu lehekülge ja on siinkohal mõttetu)

Kokkuvõtteks:

- Käesolevaid arvamus-ettepanekuid palun käsitleda koos minu poolt varem vallale esitatud kahe dokumendiga;
 - minu poolt 23. 09.2019.a P-S valla üldplaneeringule esitatud ettepanekutega ja
 - 30.09.2019.a. P-S Vallavolikogule üldplaneeringu kohta esitatud avaldus-märgukirjaga.
- Ootan kõigile oma ettepanekutele kirjalikke vastuseid.
- Loodan, et üldplaneeringuga seotud arutelud on algusjärgus ning edasises koostöös on võimalik kokku panna piirkonna (valla) arengut soosiv üldplaneering. Siiani puudub tagasiside üldplaneeringu tegijatelt, kasutada on ainult valla kodulehelt saadud üldplaneeringu töörühma protokoll nr.4 (arengut takistavate otsustega).
- Asjalikust koostööst valla üldplaneeringu töörühmaga pole üleval lõhnagi.
- Loodan, et olukord paraneb.
- Aruteludeks kohaliku elu korralduse (üldplaneeringu) teemadel olen kättesaadav, kui võtate telefoni teel eelnevalt ühendust.

Lugupidamisega

Ako Luts.